

LÍRIKA

Ányos Pál (1756-1784)

**BOLDOGSÁGOS SZŰZ MÁRIÁHOZ AZ ÉDES
HAZÁNKÉRT**

Magyarok Asszonya!
Tekints elhagyott birodalmadra:
Nincs másban oltalmunk,
Csak tebenned bízunk
Mi árva magyarjaid:
Szemléljed ügyünket, gyászos ügyünket,
Ne hadd, hogy elnyomják magyar nevünket.
Angyali koronánk
Az ég kegyelméből szállott le hozzánk:
E drága kincsünket,
S véle nemzettünket
István néked áldozta:
Most örökségedet, örökségedet,
El akarják vonni tőled, népedet!
Ne nézd bűneinket,
Hanem hozzád buzgó s hí őseinket.
Sok verejtékkal,
Ah mennyi vérekkal,
Nedvesültek mezeink:
Óérettek szánj meg, szánj meg bennünket,
Vedd el: mi is néked áldjuk szívünket.

Csata Ernő — Marosvásárhely/Erdély (Ro)

ŐSI KAPOCS

Mario Alinei: *Ősi kapocs* c. könyve nyomán*

Ügyeskedem
székely vagyok,
örömbömben
fát faragok,
ősök róják
kopjafámat,
életfának
kapufámat.

Keservemet
kőbe vésem,
róvás jelét
alig értem,
toscanai
nagy harangok,
üzenik, hogy
jó helyt járok.

Akár gyula,
akár kende,

életfánkat
elültette,
sírhalmaik
ösvényein,
meglelem
a testvéreim.

(2006. március)

* Ezen könyv eredeti címe, olasz nyelven : *Etrusco: Una forma arcaica di ungherese.*

Csata Ernő — Marosvásárhely/Erdély (Ro)

A CSODASZARVAS*

hány földje
s hány hazája
volt Hunortól máig
az üngürüsnek
idők sűrűjén
gazok rejtekén
hány helyén
próbálta gyökerét
ezen istenverte földnek
álmából
hányszor riasztott
tündöklő vadat
hívén
hogyan égi jel
s isteni akarat
ami
annyiszor csak remény
s felszálló tünemény
maradt
hányszor ment neki
a nagy hegynek
s lett imádója
más
új istennek
gyökértelen vagy
hazádban
mondod
de nem vagy egyedül
a Kárpátok lankáin
a csodaszarvas
álmaidban egyszer
talán
lábaid elé kerül

Csata Ernő eredetileg 2003. március 3-án Tamás-Tarr Melinda «Hontalan» c. versére írta, de azóta a versnek önálló élete lett «A csodaszarvas» címmel.

Csata Ernő: «Kedves Melinda, fordításaid között kutatva, „Hontalan” című versedre lettem figyelmes, remélem ma már másképpen érzel, vagy mégse? Elküldöm Neked vigaszomat arra az érzésre, amit ott leírsz, nem vagy egyedül.»

Dsida Jenő (1907-1938)

HÁLAADÁS

Köszönöm Istenem az édesanyámat!
Amíg ő véd engem, nem ér semmi bánat.
Körülvesz virrasztó áldó szeretettel,
Értem éjjel-nappal dolgozni nem restell.

Áldott teste, lelke csak érettem fárad,
Köszönöm Istenem az édesanyámat!
Köszönöm a lelkét, melyből reggel, este
Imádság száll Hozzád, gyermekeéért esdve.

Köszönöm a szívét, mely csak értem dobban
Itt e földön senki sem szerethet jobban!-
Köszönöm a szemét, melyből jószág árad,
Istenem köszönöm az édesanyámat!

Te tudod, Istenem - milyen sok az árva,
Aki oltalmadat, vigaszodat várja.
Leborulva kérlek: gondod legyen rájuk,
Hiszen szegényeknek nincsen édesanyjuk!

Vigasztald meg őket áldó kegyelmeddel,
Nagy-nagy bánatukat takard el, temesd el!
Áld meg édesanyám járását-kelését,
Áld meg könnyhullatását, áld meg szenvedését!

Áld meg imádságát, melyben el nem fárad,
Áld meg két kezedd az édesanyámat!
Halld meg jó Istenem, legbuzgóbb imámat:
Köszönöm, köszönöm az édesanyámat!

Dsida Jenő (1907-1938)

ÉDESANYÁM KEZE

A legáldottabb kéz a földön,
a te kezéd jó Anyám
Rettentő semmi mélyén álltam
Közelgő létem hajnalán;
A te két kezéd volt a mentőm
s a fényes földre helyezett...
Add ide, – csak egy pillanatra, –
Hadd csókolom meg kezedet!

Ez a kéz áldja, szenteli meg
A napnak étkét, italát
Ez a kéz vállalt életére
Gyilkos robotban rabigát,
Ez tette értünk nappalokká
A nyugodalmi percekét...
Add ide, – csak egy pillanatra, –
Hadd csókolom meg kezedet!

Hányszor ügyelt rám ágyam mellett,
Ha éjszótébe dőlt a föld,

Hányszor csordúlt a bánat könnye,
Amit szememről letörölt,
Hányszor ölelt a szent kebelre,
Mely csupa, csupa szeretet! –
Add ide, – csak egy pillanatra, –
Hadd csókolom meg kezedet!

Ha megkondult az est harangja
Keresztvetésre tanított,
Felmutatott a csillagokra,
Ugy magyarázta: ki van ott;
Vasárnaponként kora reggel
A kis templomba vezetett...
Add ide, – csak egy pillanatra, –
Hadd csókolom meg kezedet!

Lábam alól, ha néha, néha
El is tévedt az igaz út,
Ujjaid rögtön megmutatták:
Látod a vétek szörnyű rút! –
Ne hidd Anyám, ne hidd hogy egykor
Feledni bírnám ezeket!...
Add ide, – csak egy pillanatra, –
Hadd csókolom meg kezedet!

Oh, hogy így drága két kezedd
Soká vezess még, adja ég;
Ha csókot merek adni rája
Tudjam, hogy lelkem tiszta még.
Tudtam, hogy egy más, szebb hazában
A szent jövőd nem veszett! –
Add ide, – csak egy pillanatra, –
Hadd csókolom meg kezedet!

A legáldottabb kéz a földön
A te két kezéd, jó Anyám!
Mindenki áldja közeledben:
Hát én hogy is ne áldanám?!
Tudom megáldja Istenünk is,
Az örök Jóság s Szeretet! –
Némán, nagy, forró áhitattal,
Csókolom meg a kezedet!

**Erdős Olga — Hódmezővásárhely
DACOSAN**

Mokkacukor kavicsokat
ejtek
üres csészéd
hallgatás kelyhébe.
Egyiket a másik után -
tompán.
Válasz nincs,
csak valami morajlás,
ami lehet az óceán
vagy egy sóhaj
a rúzsoltos
kávéházi szalvétán.

Harsány hetek után
néma napok

ülnek le szembe velem.
A háttérben mintha
egy francia chanson szólna.
Párizsra gondolok -
még nem vitt el senki oda.
Fanyar mosoly -
te sosem értenéd.
Se engem,
se Yves Montand énekét.

Az ölemből mindent
a földre söprök,
ennyi maradt csak:
néhány ígéret ízű
mignon morzsa.
Aztán dacosan az utolsó
kővé dermedt könnyem
az álnokul vigyorgó
tükör képébe dobom.
És távozóban még látom,
ahogy ezer darabra hull
a kristály-pofon
arcodon.

(2006. 01. 05)

KIIGAZÍTÁS: Az előző, nyomtatott számunkban Erdős
Olga «Torino» címmel közölt versének helyes címe:
«TORINO ÓSSZEL».

Kálló Gábor — Szeged
REMETEI ÜZENET

Elmentem.
Már utálok gyűlölni.
Visszajövök,
Ha tudok szeretni.

Németh Péter Mikola — Vác
PARANCSOLAT

Legyen meg a Te akaratod
a kilakoltatott lélekben.
Legyen meg a Te akaratod
a kilakoltatott fejekben is.
Azonképpen házkutatást tartass,
úgymond önkéntes revíziót,
hogy visszasejtesedjen;
hogy visszasejtesíthesd
mi benned menyei —

azonképpen itt a Földön is,
életre tévedt egyszerűséged.

Tamás-Tarr Melinda — Ferrara (Italia)
A MÚZSA

Hallgat a múzsa,
Nem szól a lantja,
Húrjai némán
Feszülnek rajta.

Mit is zenghetne?
Csak nyekeregne!
Ezért oly néma
A múzsa lantja.

Tolnai Bíró Ábel — Veszprém
MAGYAR ÜDVÖZLÉGY

Üdvözlégy Mária, kegyelemmel teljes
Népünk Patrónája, légy hozzánk kegyelmes
Áldott vagy Te az asszonyok között,
És áldott a Te méhednek gyümölcse
— Kinek tanítása oltatott szívünkbe —
Jézus
A Krisztus.

Asszonyunk Szűz Mária, Istennek szent anyja
Kiket István ajánlott kegyes oltalmadba,
Imádkozzál érettünk bűnösökért,
Könyörögj elnyomott magyar népedért,
Most és halálunk óráján,
Hogy himnuszunkkal dicsérhessük trónodon
Ámen.

(1993)

Tolnai Bíró Ábel — Veszprém
BALATONI NAPLEMENTE

Nézd a Balatont az alkonyatban:
hogyan szeretné elnyelni a napot
— mint azt a három gyermeket ,
akik a homokos mélyben fekszenek —.
Ám az ős Élet nem hagyja magát
és felgyújtja a vizet és a partját:
lángol a nádas és a tó akár egy izzó üst
mégis, mi felette száll, nem tömjénszagú füst.
Lám, milyen hűvös a lég is: hidegen száll a pára,
mint a vízbefúltak végső sóhajta...
és a víz fölél a szél bús szavakat visz:
«lux perpetua luceat eis».

(1993)

Dsida Jenő (1907-1938)

**100 ÉVE
SZÜLETETT DSIDA
JENŐ (1907-1938)**

Ha verskedvelő ember
Dsida-költeményeket
olvas, hajlandó megfe-
ledkezni mindenki más-
ról, és el sem tudja kép-
zelni, hogy egyáltalán
lehet ennél szebb,
finomabb, tökéletesebb költészet. Nem, nem volt
válaszadó, nem volt irányt mutató, tömegeket helyes
történelmi útra vezérlő lángelme, nem volt

költészetével egyben történelmi alak. Valójában amolyan kismester volt, de kicsoda mester! Talán úgy mondhatnánk, hogy a legóriásabb a kicsinyek között; a meghitt magánélmények, a jelentéktelen apróságok zsenije, a formatökély mesterjátékosa. Ki lehet mutatni szövegkritikai elemzéssel, hogy Kosztolányi és Tóth Árpád mennyire hatottak rá. Azt is el lehet magyarázni, hogy költészetének java része jelentéktelen apróságokról szól. De... de miközben az ember Dsida-verseket olvas, nem is jutnak eszébe esztétikai vagy irodalomtudományi kérdések, hanem a lélek együtt hullámszik a sorok dallamával, érzéki örömmel hallgatja az összecsengő rímeket, legszívesebben a maga szerelmének mondaná el azokat a szavakat, amelyeket Dsida Jenő Violának vagy Violáról mondott, vele együtt ténfereg erdőben-mezőben, és eljátszogatna a költő kutyájával. Szigorú, szakszerű kritikus azt is mondhatná, hogy ez a vitathatatlanul nagyon tehetséges és sajnálatosan fiatal korban meghalt erdélyi költő világéletében közhelyekről írt. Igen ám, de ezek a közhelyek: szerelem, természet, együttérzés a szenvedőkkel, öröm olyan jelentéktelen kellemetességek miatt, mint üldögetni egy havasi vendéglőben, sétálgatni egy kutyával, nézni egy rügyező faágat. Ezek a közhelyek: maga a mindennapi élet. Aki ezeknek örül, és örömet másokkal is közli, az szebbé teszi embertársai életét is. Petőfitől tudjuk, hogy aki a virágot szereti, rossz ember nem lehet. Dsida Jenőnél aligha szerette valaki is jobban a virágokat. És az olvasó valahogy úgy képzei, hogy aki Dsida verseit szereti, az sem lehet rossz ember; sőt minél többet olvassa, annál jobb ember lesz belőle. Ez a szelíd poéta megtanít gazdag lelki életű, szelíd embernek lenni.

A Szatmárnémetiben született, élete nagy részében Kolozsvárott élő költő ifjúkorától kezdve szívbeteg volt, maga is tudta, hogy nem adatik neki hosszú élet, de leszámítva néhány végső költeményét, nyoma sincs benne a halálvárás komorságának. Derűsen szerette az életet és az irodalmat. Ha eszembe jut, úgy érzem: nemcsak költőnek volt úgyszólván hibátlan, hanem írókról és irodalomról szóló esszéi, kritikái is kitűnő kisprózák, mondataikból kicseng, milyen élvezettel fogalmazott.

Tizenkilenc éves korában -1926-ban -már versei jelentek meg kolozsvári lapokban. Ez időben még jól érezhető az akkor világdivatként ösztönző expresszionizmus hatása. Szabad verseket ír, szeszélyes gondolattársításokkal. A maga gyakorlatából ismeri fel, hogy nem ez az ő költői világa. Nem gomolygó lelkű, kifelé robbanó expresszionista ő, hanem a külvilág élményeit szín- és hangérzékenyen befogadó impresszionista, formavilága pedig a ritmusok és rímek boldogságot adó játéka. Hamarosan felismeri, hogy igazi példái, mesterei a Nyugat nagy fegyelmű formaművészei. Nem az utánzójuk, hanem lélekbeli rokonuk. Kosztolányi Dezső, Tóth Árpád, nyilván Babits Mihály is úgy példaképe, hogy egyiket sem másolja. Talán náluk is szenvedélyesebben játszik a versformák lehetőségeivel.

Írták, mondták már azt is róla, hogy pesszimizmusra hajló lélek volt. Pedig csupán ismerte a

szomorúságot, mint magányélményt, a bánatos vágyakozásokat, mint ahogy ezt ismeri minden valamennyire értékes emberi lélek. De ezek a bánatok nem komorították el a számára sem a világot, sem a saját, eleve rövidre szabott életét. A külső és belső rosszak is témákat adtak, amelyekkel magát és másokat gyönyörködtetve játszott, olyan tökéletes és fülnek kellemes formákat találva számukra, amelyek létrejöttükkel kétségessé teszik, hogy egy ilyen alkatú költőre érvényes lehet-e a pesszimista jelző. Persze, nem volt naivan optimista sem, hiszen tudata világosan tartotta nyilván a veszélyekkel fenyegető valóságot. Gyermekkora az első világháború éveiben telt, és ha a második világháború kezdetét már nem is érte meg, a harmincas években egyre ijesztőbben fenyegetett világégéssel a fasizmus. Tudta, hogy gyűlölet és gonosz indulatok hálózata közt botladozik a jóindulatú ember. Éppen ezek elől rejtőzik a költészet ritmus- és rímmámorába. És végső éveiben, amikor betegsége is jobban kínozza, a világveszedelem is növekszik, verseibe is belopózkodik a csendes bánatosság, amely azonban sokkal jobban emlékeztet a hajdani szentimentalizmus érzelmes világfájdalmára, mint a kortársak rémületeire és szorongásaira. Még meg is mosolyogja a kísértő szomorúságot: finom és bölcs humorral figyeli saját bánatát is (Hulló hajszaalak elégiája).

Mégis szüntelen fejlődést mutat rövid költői útja. Sorai minden újabb kötetben jobban fénylenek, érzelmegazdagsága bővül és mélyül, formajátéka egyre bravúrosabb, és a csúcspontot a halála után megjelenő végső kötetben éri el: ez az Angyalok citeráján. Ennek a könyvnek a költeményei jelzik a halk bánatok növekedését is, az örömök teljességét is. Hiszen miközben kívülről-belülről kopogtat a halál, a költő harmincéves korában felemelkedhet a szerelmi mámor mennyországáig: feleségül nyeri az oly derűs és oly mélységes áhítattal szeretett nőt. Haldoklása egyben nászszünnepség. A következő évben, harmincegy éves korában meghal.

Filozófiai sejtelmek alkalmasak még egy enyhe misztikával való játékra is, de nem annyira vallásos és nem annyira vallástalan, hogy versei akár erre, akár arra irányítsák vagy éppen vezéreljék a lelkeket. Kritikái és irodalmi elmélkedései nagy hozzáértésre, érzékenységre, elmélyültségre vallanak, ugyanolyan műgonddal készültek, mint költeményei. De ezekből sem bontakozik ki egy bárki számára iránymutató esztétikai világnézet, azon túl, hogy jó élmény szép könyveket olvasni. Dsida gyönyörködtet, ezt azonban a legművészebb színvonalon, mindig édes gyönyörűséget szerezve olvasóinak. Úgy vélem, Dsida Jenőt szeretni kell, és nehéz is elképzelni olyan versolvasó embert, aki őt ismervén, ne zárná szívébe, és ne érezné jó barátjának az élet oly sok jót és oly sok rosszat kínáló kalandjai közt. [Hegedüs Géza]

FÁRAÓK SÍRJA FELÉ

Egyszer megtalálnak.
Meg kell találjanak.
Holdas éj lesz a sivatagon.
Két karom, ujjaim
kimerednek a homokból -
Lebontják, ássák a fövenyt
és megtalálnak:
a szívemet is,
a kincsemet is,
a titkomat is.
Nyújtott énekkel, teveháton
ügetnek velem
remegő sugár-szőnyegen
Fáraók örök sírja felé.

MÉLYRE ÁSOK

Bábel
újra-épülő, szörnyeteg
tornya sötéten áll fel.

Százan
hordják a követ, vasat, márványt,
gőgös, nagy zajú lázban.

Görbe
ásóval őszi udvaron
jeleket írok körbe.

Reszket
az est a tölgyek sudarán,
amikor ásni kezdek.

Mások
minél nagyobb tornyot emelnek,
annál mélyebbre ások.

KACAGNAK A HITETLENEK

Halad az ember-karaván.
Förgeteges, sohase képzelt úton,
éjszakák rejtelmes viharain,
félelmeken és csodákon át.

Már-már azt hiszik, hogy álom,
megcsodálják, hogy vannak
s hallgatják a vaksötét éjszaka
fojtott, titkos nyögéseit.

A rémület mereszti fel szemét,
ha villámok vonala villan:
Soha ilyen iszonyatosnak
nem tetszett még a táj.

Mérhetetlen szakadék elől
anyáik könnyével az alján;
hátuk mögött a megrepedt bazalthegy
ugrani készül.

A halálos, dermedt rémületbe
csak a hitetlen vakok röheje csattan:
Semmit se látunk, semmit se látunk,
megőrültetek!

APOKALIPSZIS

Amerre én megyek
lángot vetnek a hazugság-erdők,
bennégnek a kifacsart gondolatok,
a maszkok lehullanak.
Néhány gitár és hegedű vijjog
nagyon messziről:
emlékek, emlékek, emlékek,
nem komolyak, nem fájnak.
Kiönt medréből a köd,
elnyeli a sugarokat,
előnti a tornyokat,
templomok, házak nincsenek,
az anyám sem mosolyog,
keringő, szédült zuhanás
van a szívem helyén.
S a tetőn, bolondságok fölött
két kitárt kart mereszt
egy hívogató, fekete,
borzalmas kereszt.

VALAMI ELTÖRÖTT

Az őszi alkony mély, parázna
vággyal simúl a hegy fölé,
beteg szélben liheg
a hamvadó nap parazsára.

Sok vén, esőlocsolta háznak
falán rikolt a nyomor-plakát.
Autóbuszokon vézna emberek
döcögve fáznak.

Szemek futnak a hideg holdig.
Egy kisfiú a szívét fogja,
a toronyra néz, a levegőbe:
úgy fél, hogy összeomlik.

Senki se tudja, mit veszített,
de a sétatéren, a híd alatt,
az ágyban, a csókban, a zsebében
valamit mindenki kutat.

Valahol valami eltörött,
valahol valami nincsen rendjén.

...Künn a határban Kain zokog
a holt Ábel fölött.

VERS EGY ÁGHOZ

Tavasza borít virágba? Rág a fagy?
Fakóra perzsel július heve,
vagy benned zsong az ősz gyümölcsleve?
Te élsz s az élő fának ága vagy.

Madár ha száll rád, - bármi a neve
és földre hajtó súlya bármi nagy, -
meg nem zavar, nyugodtan várni hagy:
ugyis elröppen, tudod eleve.

Te légy derüs példám, ha vakmerő
varjú telepszik rám és egyre fent ül,
míg szörnyű súlya földre teperő:

tudjam, hogy mégis elszáll s terhe mentül
alább nyomott, annál több az erő,
mellyel alázott ágam visszalendül.

Válogatás «Dsida Jenő összes költeményé»-ből.

Szerk. B. Tamás-Tarr Melinda

PRÓZA

Frigyesy Ágnes — Budapest
NAGYAPÁM SORSA

„Könnyezők, süketek, bénák, vakok,
elesettek és félig-halottak,
néma társaim, kínozott magyarok,
a győzteseknek sokan daloltak,
én nektek írok, szavatok vagyok. –
(Várkonyi: Én nektek írok)

A második világháború előtti történelemre a kommunista diktatúra hosszú évtizedekre rányomta a hallgatás, torzítás, és elhallgatás vastag, sötét leplét. Hiába érkezett – kissé váratlanul – a rendszerváltozás, vagy ahogy sokan mondják, csak némi változás, a világháború előtti történelmet – sok tekintetben – továbbra is homály fedi. A személyes családi emlékekről: felfelé ívelő, majd a magasban kettétört emberi sorsokról, tragédiákról ma is alig hallunk. Szüleink, nagyszüleink szívében, lelkében – ha még élnek –, az egykori „illyési” zsarnokság bénító félelme. A régi emlékek titkainak, mozzanatainak többségét továbbra is az albumok mélye őrzi. Egy-két fotó azonban végre „mesél” a múltról...

Két fénykép él az emlékezetemben: az egyik Nagypám fiatal kori képe. Fotelban ül, megfoghatatlan elegancia lengi körül, tervek, megvalósítandó álmok és a jövőbe vetett optimista bizalom árad a tekintetéből. Akkor még nem tudhatta, milyen sors vár rá. A másik felvételen – anyai Nagyszüleim – mint ifjú pár bevonulása látható a *kecskeméti* Nagytemplomba 1939. március 14-én. Nagypám zöld színű atillában, nagyanyám karcsú, sudár alakjával karol törvényszéki bíró apjába. Díszmagyar, földig érő ruhája selyemből, brokátból, és halasi csipkéből készült, a kötényét arany sújtással díszítették. Az ifjú pár és a vendégek 14 hintón érkeztek a híres város főterére, mely esküvőn részt vettek az akkori közélet kiválóságai. Mint például gróf *Stomm Marcell*, Nagypám násznagya, akinek – mint ismeretes – később a fronton lefagyott mindkét lába. Nagyanyám mesélte: mikor *Stomm Marcell* meglátogatta a családot, mindig csokor virággal köszöntötte őt. Nagyanyám rendkívüli szépségét ma is emlegetik kortársai. Az ifjú pár ragyogó életút előtt állt. Kassára mentek nászútra, hat gyermekről álmodoztak, ám a történelem közbeszólt...

Hogy megértsük Nagypám, *Várkonyi László* későbbi sorsát, ugorjunk életének indulásához. *Temesváron* született 1907. augusztus 23-án. Családi gyökereit *Mátyás királyig* vezette vissza. Egy *Sánta* nevű lovas közkatona előd mentette meg *Mátyás* király életét a felé vágató tatárok elől 1467-ben. A *Vásonkeői* nemesi előnév és a *Várkony* községről elnevezett *Várkonyi* név innen származtatható.

„Költő vagyok, csak költő semmi más. Minden más csak muszáj, megalkuvás” – írta egyik versében 1935-ben. Költői ambíciói már ifjú korában feltűntek, s ha 1924-ben nem éri őt súlyos atrocitás Temesvár egyik elhagyott parkjában, talán sosem lesz katona. „Emlékeztető”-jében így írt erről: „*Mint VII. gimnazista tanuló, egy elhagyott parkban négy regátbeli (Ó-Románia) főiskolás körülvevett. Piarista sapkát fejéről letépvé, gumibotokkal összeverték, több bordám megrepedt. Ekkor elhatároztam, nem maradok tovább Temesváron, hanem kiszököm Szentesre, ahol anyám és nővérem már több éve repatriáltsként éltek, mert a megszálló (román) hatóságok nyolc napon belül elhagyni kényszerítették őket otthonukból.*”

Az igazságtalan trianoni határmódosítás tehát beleszólt a *Várkonyi-Párvány* család életébe. Édesanyjától és nővérétől elszakítva, továbbtanult a temesvári Piarista Gimnázium konviktusában, mint kredenciális diák. A parkban másodszor találkozott a trianoni tragédia következményeivel: most a román sovinizmussal. Nagypám 17 évesen ekkor apja sírjához ment, nagybátyjával együtt, s ott megfogadta: Magyarországon katonai pályára lép, hogy valamikor a visszakérülő megszállt területekre magyar katonaként vonuljon be. Tiszta, nemes hitét – emlékszem – fiatal lányként is csodáltam.

Így került 1926-ban a *Verbőczy* gimnáziumba, ahol leérettségizett, majd felvételizett a *Ludovika Akadémiára*. 1930-ban avatták hadnaggyá. Noha sok verse elveszett vagy elkobozták a későbbiekben –

mivel több példányban írta műveit, majd minden korszakról maradt írása. A Ludovikás társairól így írt 1944-ben: „*Fiatal fiúk még, de mind talpig férfi,/ha vállalni kellett a veszélyt és a bajt!/Arcukon még anyjuk puha csókja égett,/ de nem ismerték ők a panaszt vagy a jajt!*”

Később jelentkezett a vezérkari Akadémiára, ahová negyven jelentkező közül őt is felvették. 1937-ben került *Kecskemétre*, mint vezérkari próbaszolgálatos főhadnagy. Itt ismerkedett meg Nagymamával, *Orbán Erzsébet*tel, s kötöttek örök hűséget egymással 1939. március idusán. A törvényszéki bíró lánya, aki *Felvidékről*, *Gömör-megyé*ből, az *alsóvályi* kúriából került *Kecskemétre*, szintén pontosan tudta, sőt átérezte, mit jelent a trianoni tragédia, a szülőföld elvesztése. Megértette hát társát, aki akkor már a katonai pálya felfelé ívelő szakaszában járt.

1940-1944 között Nagypapám a *Honvédelmi Minisztérium* Légügyi főcsoport főnökség Elvi- és Szervezési Osztályának beosztottja, majd osztályvezetője lett. Ebben az időben megmentette két zsidó származású barátját a gettóba zárás és a munkaszolgálat teljesítése alól. Idézzük megint őt: „*Steiner József. rep. ezredest, mint zsidó származású nyug. állományú tisztet úgy mentettem meg a zsidótörvények zaklatása alól, hogy behívtam osztályomhoz, tényleges szolgálatra. Kértem, mindig egyenruhában járjon, s tartsa magánál állandóan azt a katonai igazolványt, amivel elláttam, s ami igazolta tényleges katonai szolgálatát. 1944. március 14-én engem a frontra vezényeltek, de Steiner József ezredes ezideig semmilyen bántódást nem szenvedett származása miatt. 1946-ban Steiner ezredes levelet írt nekem, melyben közölte, ő lett a MASZOVLET (Magyar-Szovjet Légitársaság) vezérigazgatója, s a múltban neki tett szolgálataimért hálás köszönetet mondva, felajánlotta, ha szükségessé válna, mindenkor rendelkezésemre áll és felajánlja segítségét.*”

Steiner levelét később a Nagypapám ellen indított első koncepció per kapcsán az egyik házkutatásánál elvitték. Nagypapám ellen indított második koncepció pernél Steiner ismét felajánlotta segítségét, mint tanú, ám a Népbíróság – dacára a védőügyvéd kérésének – nem idézte be őt. Ugyanebben az időben Nagypapám *Dr. Füredi András*, budapesti zsidó származású ügyvédnek is segítségére sietett. Amikor megtudta, hogy *Füredit* munkaszolgálatosként Szombathelyre vitték – felesége telefonált –, azonnal intézkedett és *Dr. Füredi Andrást* Budapestre, a Légügyi Parancsnokságra rendelte, ahol ellátta őt egy igazolvánnyal, mindaddig, míg a *Svéd követség* mentesítését megszervezte. Nagypapám a frontról hazatérve tudta meg egy közös barátjától, hogy *Dr. Füredi* nyilas járőr áldozata lett. A svéd menlevelemben bízva, kiült a Duna korzó egyik kávéházának teraszára. Ott egy nyilas járőr igazoltatta, s miközben a menlevelet szétépte, őt elvitte...

Nagypapám felfelé ívelő katonai pályája végetért a II. világháború befejeztével. A frontról hazatérő vezérkari főnököt a nyilas vezetőség leváltotta. 1945-májusában *Németországba*, *Mettenbe* került, majd amerikai-francia hadifogoly táborba hurcolták *Mailly-*

le Camp-ba. 1946-os hadifogságából hazatérve érte – véleményem szerint – a harmadik óriási trauma. (Első: Trianon, második: a sovinizmussal való találkozás). *Kecskeméti utcai*, három szoba hallos otthonát, mint „*elhagyott javat*” kiutalták másnak. Ottmaradt a lakás bútora, teljes katonai, polgári ruhatára, és a számára oly fontos íróasztala az irodalmi munkásságával együtt. Mivel a későbbi, „*belső száműzetésben*” töltött évtizedek ideje alatt sokat mesélt gyermekeinek és unokáinak, s jegyzeteket is készített. Feljegyzéséből tudjuk, akit beutaltak Budapesten a *Kecskeméti utcai* lakásába, nem volt más, mint a később világhírűvé vált *Szent-Györgyi Albert* professzor. „*Tudás és jellem ütközése*” címen írt Nagypapám az eseményről. Idézzük megint őt: „*Mikor a szovjet csapatok Budapestet elfoglalták és túlhaladtak rajta, a család az élelmezési nehézségek miatt Várkonyi László apósához, Kecskemétre leköltözött. A budapesti lakás kulcsait a család Neumann nevű szomszédnak adta át megőrzésre. Várkonyi László édesanyja néhány hónap múlva Kecskemétről felutazott Budapestre, hogy fia lakását és annak állapotát megtekintse. Nagy meglepetésére az ajtón fia névtáblája mellett Szent-Györgyi Albert nevű céduláskát is talált. Becsöngetve fia lakásába, mely nagyméretű három szoba hallos lakás volt, két hölgy fogadta. Az édesanya bemutatkozott és közölte, szeretné fia lakását megtekinteni. A két hölgy teljesen ellenségesen csak a hallban fogadta, és közölte, itt semmi idegen bútor nincs. Az anya ekkor a hallban egy kis asztalkán álló szép nagy rádióra mutatva közölte a két hölgygel, ezt a rádiót, melynek tetején beépített lemezjátszó van, ő vette volt a fiának, a rádió alatt lévő matyóhimzéses fekete posztót ő saját kezűleg hímizte. Ez a darab (a rádió és a posztóalátét) tehát feltétlenül a fiáé, ezért meg szeretné nézni a többi szobát is: a többi bútor, valamint dísz tárgy (ezüst tálcák stb.) valamint fia könyvtára, íróasztala és a benne lévő fontos iratokkal mi van. A két hölgy egyike kikiáltott a konyhába a cselédnek, hogy jöjjön be, és azt kérdezte tőle: – Mondja Julis, amikor a professzor urat beutalták ebbe a lakásba, itt voltak-e bútorok? A cseléd válasza: Igen. A nagyságos úr az úriszobát átvitette a *Nemzeti Múzeumba*. A hálósobát és az ebédlőt valamelyik barátjához vitték el a rakodók.*”

S hogy tudjuk, milyen íróasztal került a *Nemzeti Múzeumba*, *Szent-Györgyi* professzor akkori dolgozó szobájába, megint idézzük Nagypapámat: „*Az úriszoba nagyon híres műbútorasztalos kiállításra került mintabútora volt, a hatalmas könyvszekrényen az íróasztalon, a rekamién és a négy fa fotelen összesen tízezer finom csipkeszerű intarzia berakás volt... A két hölgy az édesanyját nem engedte be a többi szobába, hanem a cseléd válaszára azt mondták: – Nézzen utána a *Nemzeti Múzeumban*, ha a fia bútorait keresi!...*”

Nem tudom, dédanyám bemelegszkedhetett-e abban az időben a *Nemzeti Múzeumba*, Nagypapám pedig – biztosan tudom –, nem nézhetett utána bútorainak, hisz két koncepció per vádlottjaként börtönök és kitelepítés várt rá. De hogy Nagypapám mennyire szerette Édesanyját, akit „*Őszömnék*” nevezett őszülő

haja miatt, álljon itt egy róla szóló vers (Anyám szemeiben a könnyek) néhány sora, melyet már halála után, 1972-ben írt: „Mikor a bilincs csuklómra kattant/ és a pribékek megragadtak,/ anyám térdei reszketni kezdtek/ és a föld felé húzta/ – az elgyengült, kialvó testet/ az embertelen fájdalom, – nem esett össze,– állt!/ Ne lássa azt a gyilkos Hatalom,/ hogy meg lehet törni,/ a Lét hordozóját, egy Anyát!/ Testét már csak lelke tartotta, nem az izmai./ Amíg látom, s a pribékek látják,– nem akart összecsuklani...Torkában a hang halk jajjá törött,/ kiszakadt a lélek tilalma alól,/de csak mikor a börtön ajtaja/ becsapódott mögöttem,/ akkor hullott teste a földre,–/eszmelet nélkül, összetöröten!// Most már így látom örökre/ anyám alakját, arcát, szemeit,–/Ő lehunyta mindörökre,–/ csak emlékezetem őrzi/ a szikrázó, gyémánt gyöngysorokat,/ csorgó könnyeit, amint peregnék/ a kízótt arc mély ráncában/... És hány anyának arcát látom/ ebben az egyetlen arcbán,–/hány millió anya lelke/ vérzett így iszonyú harcban,–/hány millió anya térde/ remegett meg s csuklott össze/ halál-hírű táviratokra,/igaztalan ítéletekre,/ hány anyának állt meg a szíve/ bosszúszülte vádiratokra??!” A költői kérdésre tudjuk-e ma a választ?

A diktatúra fél a „szellem emberé”-től. Természetrajza szerint: ha csak lehet, a gondolkodó értelmiségit megfosztja hazájától, otthonától, vagyonától, majd családjától, végül hivatásától. Ártalmatlanná tétele után – az áldozat persze gondolkodni még tud –, tehát veszélyes, ezért állandó megfigyelés alatt tartandó! Ezt a módszert alkalmazták Nagyapámmal szemben is. A trianoni döntés megfosztotta szülőföldjétől, – szeretett nővére, Valéria, aki Lyka Károly egyik legtehetségesebb festő növendéke volt, hat hónapot töltött vagonokban, majd fiatalon tüdőbajban meghalt –, Budapesten elorozták otthonát és vagyonát, a börtön és kitelepítés évei alatt elszakították feleségétől és három gyermekétől, végül pedig hivatásától, hisz eltöltötták minden szellemi munkától.

Miután budapesti lakásába nem mehetett be, házitsákkal hazatért Kecskemétre. Ott szőlőmunkásként, trágyahordással kereste kenyerét. 1946 őszén a nyomozó hatóság váratlanul elfogta és Budapestre szállította az első, a *Mindszenty* pert megelőző, a *Független Kisgazdapárt* szétverését célzó ún. *Magyar Testvéri Közösség* elleni koncepciók perben Nagyapámat egy évi fogházra ítélték. A Budapesti Népbíróóság 1947. április 16. napján bűnösnek ítélte: „a demokratikus államrend és demokratikus köztársaság megdöntésére irányuló mozgalom feljelentése kötelezettségének elmulasztása miatti vétségben.” Az egy évi fogház mellé hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlásának három évi felfüggesztésére ítélte. A Fővárosi Bíróság az ítéletet semmisnek mondta ki 1990. júliusában.

Ma már tudjuk, a Magyar Testvéri Közösség ellen *Rákosi Mátyás* konstruált koncepciók pert, a Magyar Kommunista Párt vezére 1947 elején, „a Magyar Köztársaság megdöntésére irányuló államellenes összeesküvés vádjával.” – A hazug vádak ürügyek

voltak a kommunista diktatúra megszerzéséhez, mert a szovjet katonai megszállás ellenére is a bölcs és bátor nemzet 83 százalékban a polgári demokráciára szavazott.” – mondta parlamenti felszólalásban *Horváth János* országgyűlési képviselő 2002. július 9-én.

Nagyapám még börtönben ült!!!, amikor a Magyar Népköztársaság nevében a Budapesti Népbíróóság körözést adott ki ellene, s 1949. évi február 21. napján a vádlott távollétében (a vádlott a Markó utcai börtönben ült!!!) megtartott nyilvános főtárgyaláson a következő ítéletet hozta: „háborús bűntett miatt” Várkonyi Lászlót „öt évben megállapított kényszermunkára, mint főbüntetésre, vagyonelkobzásra, állás és nyugdíjvesztésre, valamint politikai jogai gyakorlásának tíz évi felfüggesztésére, mint mellébüntetésre ítélte.”

Nagyapám a rendszerváltozáskor levélben – törvényességi óvással – fordult *Dr. Solt Pálhoz*, a *Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága* elnökéhez és kérte a „törvénysértő” és „megalapozatlan” ítéletek megsemmisítését. Mint írja, a „háborús bűntettet 1942-ben követtem el, egy öt oldalas politikai helyzetértékelés megírásával.” A helyzetértékelés, mely okot adott Nagyapám tönkretételére, természetesen a rendszerváltozásra eltűnt az iratanyagok közül!

De idézzük tovább Nagyapám levelét: „1950. IV. 13-án „találnak” meg, s veszik be géppisztolyos rohammal az ismert Kecskemét, Trombita u. 8. sz. alatti lakásnak azt a szobáját, ahol feleségemmel és gyermekeimmel éltem. Meggyőződése, hogy az „ütemezés” nem volt véletlen, az is a koncepció részét képezte...”

Nagyapám jelenlétében megtartott második tárgyaláson az első ítélet megállapításait hatályon kívül helyezték, mivel „Várkonyi László cselekménye (öt oldalas tanulmány. Szerző megjegyzése) nem alkalmas a hatalom megszerzésére való segítségnyújtásra...” A vádirat megállapítja, hogy az „Emlékirat” csupán két példányban készült, egyébként pedig faji gyűlöletre való utalást nem tartalmaz, és németellenes tendenciájú.” Mindezek alapján az öt év kényszermunkát mint főbüntetést egy év és hat havi börtönre változtatták. „Az, hogy ezek után az 1 év hat hónap mit büntet, nem derül ki az ítéletből” – írta Solt Pálnak írt levelében Nagyapám. Ennek ellenére – Nagyapám fellebbezésére – a Legfelsőbb Bíróság 1950. X. 25-én megtartott tárgyaláson a legelső tárgyalás vádjait megerősítette és a főbüntetést *három* évre emelte.

A *márianosztrai* börtönévek után az *ikladi* kitelepítés következett. A kényszerlakhelyen – ahová családja természetesen nem követhette őt –, *kőművesként* dolgoztatták. Az egy évig tartó kitelepítés feloldása után Kecskemétre hazakerült és *vasbetonszerelőként* kereshette kenyerét nyugdíjba menetelig. Itt jegyzem meg: választhatta volna a könnyebb sorsot is, ha beáll a Néphadseregbe, vagy adandó alkalommal Nyugatra távozik. Ő azonban soha nem akarta elhagyni hazáját, mert mint mondta: Ha minden magyar elmegy, ki marad itthon?

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának Elnökségi Tanácsa Budapesten, 1992. év november hó 16. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő határozatot: Nagyapám ellen hozott ítéletet „törvénysértőnek” mondta ki, az ítéletet hatályon kívül helyezte, a „háborús bűntett miatt emelt vád alól” felmentette.

A rendszerváltozás első honvédelmi minisztere, *Für Lajos* pedig Várkonyi László t. őrnagyot 1991. március 15-én előléptette tartalékos alezredessé. Vagyis elmondhatjuk: még életében rehabilitálták. A belső száműzetés évtizedeit, az elrabolt hazáját, otthonát és vagyonát, valamint derékba tört pályáját azonban soha nem adhatták vissza neki. Belső emigrációs éveiről „*Így ülök ma*” című versében írt: „Így ülök ma, parancsolt csendben,/ elsorvasztó, nagy némaságban,/ de tépett hazámért,/ szenvedő népemért,/ soha nem múltó, égő aggodásban, / én Várkonyi László, a rab!”

Nagyapámhoz a gimnáziumi évektől kezdődően rendszeresen jártam. Mindenről mesélt, csak a börtön-béli atrocitásokról nem. Azt csupán versbe foglalta, s hogy mit tapasztalhatott a fogházakban: *Vádollak és ítélek* című verse sejteti.

Tragikus életútja természetszerűen rávetült családja sorsára is. Felesége a TEFU-ban, mint sofőr kereste kenyerét. Soha nem panaszkodott, pedig, a sors más feladatra predesztinálta. Nagyapám egyik Ikldon született verse végére ezt írta: „*Feleségemnek, aki minden börtönnél súlyosabb sorsot visel.*”

1972-ben tartották az utolsó házkatatást Nagyapámnál. Szerencsére a családnak ekkor már szólt egy jóakaró, aki jelezte, mi várható néhány nap múlva. Nagyanyám és anyám ekkor – riadalmukban – több verset elégettek és elhurcoltak más, védett helyre. A nyomozók nem találtak semmit. Anyámat azonban a házkatatás napján behívatta az iskola igazgatója, ahol tanított és közölte vele: Keressen magának új állást! Anyám nem látva az összefüggéseket, bátran kijelentette: – Maga már rég nem lesz igazgató, amikor én még ebben az iskolában tanítani fogok. Hozzáteszem: abban az iskolában, melynek nagymúltú igazgatója volt anyám nagybátyja, vitéz *Orbán Nándor*. Mivel Nagyapámnál semmit nem találtak, másnap anyámtól elnézést kért az iskola igazgatója.

Nagyapám mindvégig megőrizte emberségét. A gyűlöletet, noha vele szemben alkalmazták, nem ismerte. Megható verset írt sors-társaihoz 1954-ben, ikldi kitelepítése idején: „Könnyezők, süketek, bénák, vakok, / elesettek és félig-halottak, / néma társaim, kíntott magyarok, / a győzteseknek sokan daloltak, / én nektek írok, szavatok vagyok.”

Hat szonettjének egyikében, a „Börtön” mesterszonettben tragikus pontossággal írja le lét-helyzetét: „Csak szám vagyok, nincs múltam, sem jövőm, / családom, vágyam, sem akaratom.”

Halálának utolsó pillanatáig küzdött tehetsége felmutatása érdekében. Pártbizottságokkal, „vonalas” szerkesztőségekkel levelezett, noha pontosan tudta: a „kiadásra beadott munkák az Aczél György vezetett párt ellenőrzés letiltása folytán nem vált lehetségessé”.

Kecskemét város 600 éves fennállásának alkalmából egy Kecskeméten játszódó drámájával és „Kecskemét” című szonettkoszorújával pályadíjat nyert. A jelíges pályaművet azonban – miután kiderült, ki a szerző –, nem mutathatták be a kecskeméti színházban. Sőt, csak a szonettkoszorút említették pályamunkaként az eredményhirdetéskor.

Illyés Gyulának is elküldte verseit, aki a „XX. század magyar katona költőjeként” üdvözölte. *Horváth János* irodalomtörténész tehetséges költőnek és drámaírónak ismerte el. A kibontakozás azonban lehetetlen volt számára. Néha még az Unoka is úgy érzi, mintha követné sorsát! A családja számára leírt Emlékeztetőben, amit 1992-ben már velem gépeltetett rossz látása miatt, ezt állapította meg: „*Fentiek alapján világossá válik, hogy semmilyen bűn elkövetése mellett, hatalmas büntetésekkel tették tönkre az életemet.*”

Szellemi hagyatékaiként hagyta ránk 540 versét, három drámáját és hat szonettkoszorúját, valamint prózai munkáit. Munkásságának értékelése, felfedezése még előttünk áll! *Szűjártó István* irodalomtörténész, e cikk szerzőjének főiskolai magyar tanára olvasta a „*Fegyverek rabszolgá*” című Várkonyi drámát. Már az *Eötvös Kollégium* igazgatójaként írta 1984-ben az alábbi értékelő sorokat: „*Várkonyi drámáját jó lenne színpadon látnunk, s lehetővé kellene tenni, hogy nyomtatásban többen olvassák, s ne beavatottak szűk köre döntse el, hogy van-e közönségigény az ilyen művek bemutatására. A drámáról szívesen írok részletes lektori jelentést.*”

Hátha megérjük, mi unokák és gyermekek ezt a szent időt!

Várkonyi László VÁDOLLAK ÉS ÍTÉLKEZEM

Én nem felejttem el s meg nem bocsájtom,
hogy akasztott embert arcul ütöttél
és pimaszul, gyáván, égbekiáltón,
kékült ajka közé szivart helyeztél!

Én nem felejttem el, hogy a védtelen
s állapotos asszony méhébe rúgtál
és sikolyra nyílt szájába, hirtelen,
fullasztó, rongyból gyúrt gombócot dugtál!

Én meg nem bocsájtom, hogy gumibottal
emberi testeket roncsokká vertél
s cellákban új rabot, félig halottal
– iszonyatos érvként – egybekevertél!

Én nem felejttem el, hogy téli fagyban,
jeges folyosókon meztelen álltunk,
mert bárgyú, eltorzult, beteg agyadban
mindinkább félelmes vádlókká váltunk!

Én meg nem bocsájtom, hogy tudatlanul
ítélkezni mertél emberek felett
és halálba küldtél – vizsgálatlanul –
harminc ezüstpénzért, bűnöst, büntelent!

Én nem felejttem el, s meg nem bocsájtom,
hogy rabszolgává lett egész nemzetem!
A mindenségbe is belekiáltom
bűnödöt: Vádollak és ítélekem!

(Szeged 2007. 03. 03.)

K.(ecskemét), 1962. IV. 14.

Kálló Gábor— Szeged
GONDOLATOK

1. nap

„Ne gyűjtsetek magatoknak kincset a földön, ahol moly rágja és rozsda marja, s ahol betörnek és ellopják a tolvajok!” Mt 6.20

A gazdagságról és szegénységről már annyi mindent elmondtak és leírtak, hogy sokáig úgy gondoltam erről nincs mit mondanom. De Gabi fiammal beszélgetve rájöttem, hogy mennyire másként gondolkodunk, már mi hívők is az erre utaló JÉZUSI TANÍTÁSRÓL. Ő mindenáron bizonyítani akarta, a gazdagság jogosultságát, az általam idézettekről az volt a véleménye, „fordítási hiba... JÉZUS nem így mondta...”.

A felmerülő kérdések közül legjelentősebb..

Szabad-e, lehet-e JÉZUS TANÍTÁSÁT a mindennapok, a nagy átfogó földi problémák megoldására használni? A válasz egyszerű, akár szabad akár nem használták, használják. A gond csak az, hogy többnyire egyoldalúan és hatalmi helyzetek megszerzésére, vagy megtartására. De ne legyünk túl szigorúak magunkhoz, örüljünk, mert sok esetben KRISZTUSNAK tetsző módon is. Megindító volt az a sok szeretetcsomagot szállító teherautó látványa, mely a romániai forradalom idején Szegeden átgurult. Én mégis azt gondolom, hogyha ezek az esetek mindennaposak is, nem állnak össze egységes és földi méretekben is átfogó „megoldó képletekké „Pedig a bonyolult emberi ellentmondásokkal terhelt világunk létező valósága, az egyszerű, szép, ISTENI KINYALATKOZTATÁS.

Te tudod Uram,
Még itt a pusztá.
A sátán.
De kétezer éves
Szenvedésünk: böjtölés
Segíts!
Győzzünk a kísértéseken!

(Szeged 2007. 03. 02.)

2. nap

„Akkor a Lélek a pusztába vitte Jézust, hogy a sátán megkísértse.” (Máté 4.1)

Nem győzhetsz sátán!
Ha néma is,
Mindenütt ott van az úr.

3. nap

„Boldogok a lélekben szegények, mert övék a mennyek országa.” (Máté 5.3.)

Nem tudom, hogy miért, de a meditációra gondolok. Arra is, hogy a lélek, szellem, test hármasság. És a szenvedélyek, ösztönök világa? Ha része a léleknek, akkor minden érthető. Micsoda nyugalom, béke a csend. Ha nem fűtenek vágyak, ha a gondolat a reggelit megelőző, a tegnapi szellemi kínládások kinyilatkoztatás szintű válasza.

Pusztá
Halálillúzió,
A nemlét díszlete.
Tábor – hegyi
Fények helyett
Sötét
Sátáni mágia.
De,
A forró kövek mögött,
Mindenütt
Meglapul az élet.
Most még csend.
Újra hallható lesz itt is,
Minden isteni szózat
És prófétálás.

(Szeged 2007. 03. 09.)

Szitányi György — Gödöllő
SZŐRÖS GYEREKEIM
IV.

Az élet lassan visszatért szokott medrébe, ha leszámítom a Primusz-féle korai ébresztőket. Bence reggelente átabotában megmosdatta pici hasonmását, és alászállt a kajához. Estefelé pedig a korábbinál sokkal enyhébb tűzzel iramodgatott Lonci után.

Ezzel szemben eluralkodott rajta birtoklás ösztöne. Mindent megjelölt.

Egy nap azzal állított haza a párom, hogy a kicsik nem maradhatnak, talált egy nagyon aranyos nénit a közelben, aki éppen cicákat szeretne, két unokája számára egyet-egyet.

Egy ideig veszekedésgyanús vitáink voltak, de végül meghátráltam. Betettük a kicsiket a kocsiba, és mentünk.

Lassacskán valóban tisztára diliháznak tűnt az édes otthon, Grácia néha zokogott a karnison, mert felmászni képes volt ugyan, nem tudott lejönni, utána kellett másznom, közben Primusz a falon rohangu, a nagy mérgelődött, hogy ennek is én vagyok az oka, mert a szüleiket bezzeg megneveltem, de kicsiket bezzeg nem.

A néni átvette a két csöppséget, leültetett bennünket. A kölykök pillanatok alatt az asztalterítőt kezdték marcangolni, mire engem halvány remény töltött el,

hogy a két néni, úgymint a számomra idegen ellenség, és a hitves meggondolják magukat.

Nem tették.

Halkan szoltam a kicsiknek, hogy „nem szabad”, erre abbahagyták. A néni igen jószágosnak mímelte magát, és azt mondta, csak játsszanak nyugodtan, de a picik ezen túl nem nyúltak már semmihez.

Igazán otthon rendültem meg. A garázs előtt Lonci beugrott a kocsiba, és átkutatott mindent a gyerekek után. Végül belátta, hogy nincsenek többé, gyászos képpel elballagott. Látszott, hogy ez számára sorstragédia. Ebben ugyanazt éltük át. Nagyanyjuk is meghökkent, amikor ezt látta, végre mintha megérintette volna a dolog lényege.

Megkérdeztem, nem megyünk-e vissza a picikért.

Nagyon begurult, és éles hangon közölte: nem!

Bence is keresgélte a gyerekeket, végül ő is beletörődött, hogy mi hatalmunknál fogva valami olyat tettünk, amivel az ő esze nem ér fel.

Egyszer, amikor már a Nagyí sem bírta, ellátogattunk a kicsikhez. Grácit nem láttuk, Primusz egy farakáson üldögélt az esőben, és maga elé bámult.

Szoltam hozzá: Primusz! A szeme sem rebtent. Hiába beszéltem, nem méltatott figyelemre. Akkor ismerte be a párom, hogy mégis tévedés volt ide adni a kicsiket. Nemhogy a nevüket változtatták meg valamelyik aktuális mesefilm nyomán valami bugyuta gyalogcica-névre, de a néni többé nem is engedte őket a házába. Ébredező nemiségüket – mint utóbb megtudtam – erkölcstelenségnek nevezte, és nagyon fel volt háborodva a természet Isten adta lényegén.

Első két unokám szűk félét élte.

*

Bence időnként elkószált, és több házzal távolabb beült egy körbe, amit kandúrok alkottak, és ámulva nézték a közepén hempergő, tüzelő idegen nőcskét. Bence is üveges szemmel bámulta a dolgot, és néhány nap múlva hazajött. Sovány, szutykos és éhes volt.

A párom azt mondta, ez nem mehet tovább, mert látta a szemközt lakó macskáknál is, és a forgalom miatt el fogják gázolni, amilyen eszetlen, akár a férfiak általában.

Én természetesen tiltakoztam a tervezett merénylet ellen, amit mély együttérzéssel utasítottam el. A lakásban folyt a könnyünk, marta a szemünket a kandúrjelek átható bűze. Elfogadtam, hogy minden Bencéé, és kértem, hagyja már abba ezt a bűdös marhaságot, elismerem, hogy minden az övé.

Egyszer arra ébredtem, hogy férfigöggjétől vezérelve már nemcsak az ágyamat jelölte körbe, hanem engem is megjelölt. Jó alaposan. A jelölésre ébredtem, és nagyon dühös, nem kevésbé bűdös is lettem. Rárivalltam: megállj, kutyamacska, átdlak a mostohádnak!

Az én beleegyezésemmel felszámoltattuk a jelölgető jószág nemiségét, de felszámoltuk Lonciét is. Ezt viszont a párom nem akarta. Könnyen elfogadta azonban, hogy semmit sem változtatna a helyzeten, ha idegenektől hozna haza gyereket.

Figyeltük, mi lesz, mert a szakkönyv szerint ettől kezdve Bence lusta lesz és hízni fog, Lonci pedig, mivel szült már, normális marad.

Ehhez képest leesett az állam, amikor láttam, hogy Bence átcsalja abból a szomszéd kertből, a hova leesése után bujdokolt, a Hercegnő nevű éjfékete csajt, és biológia ide vagy oda, férfiasodik, mint régen.

Párom azonnal elvonszolt az állatorvoshoz, hogy együtt halljuk, ehhez mit szól.

Az állatorvos nevetett, és azt mondta, asszonyom, mi nem adjuk fel olyan könnyen, ahogy gondolni tetszik. Utána hozzátette, hogy amíg a férfi hormonok nem kerülnek ki teljesen Bence véréből, ez bizony így lesz.

Bencének négy kicsit szült a koromfekete hercegnő, ebből három picit nyomban meggyilkoltak, és az egyiket, akit Kisbencének nevezünk el, meghagyták. Arcra tiszta apja volt, ugyanúgy adott puszt, amikor kézbe kaptam, és máris terveket szőttem.

Hiába: a néni hirtelen meghalt, örökösei széthúzgálták mindenét, Kisbence annyira elvadult, hogy mire nagyobbacska lett, amint embert látott, menekült.

Meg tudtam érteni.

*

Bencével időnként elbeszélgettek, és volt, hogy messziről nem tudtam, melyikük az apa. Kisbence csíkjai és pettyei sötétebbek, kissé kormosak voltak, ezt a Hercegnőtől örökölte, de egész jámborsága és maflásága apai örökség volt.

Lonci is fittyet hányt a tudós szakkönyv szerzőjének. Teljesen visszaalakult gyerekké. Akkoriban volt egy olyan otthon használt pulóvere a páromnak, amin kis virágok voltak két sorban. Lonci rárontott a mostohájára, dagasztotta a pulóvert, és szopni kezdte a virágokat.

Ami nevelési hajlam a műtétet követően megmaradt benne, azt a kölykeivel egy idő, és velük általa nevelt Aba nevű tacsón élte ki.

Aba anyja belehalt a szülésbe, mert rengeteg kölyke közül kettő meghalt benne. Aba tehát egész életében úgy vélekedett, hogy mi vagyunk a szülei, de Lonci és Bence is azok.

Nem volt szívem kiábrándítani, végül is a mi kölykünk volt.

*

Abát nem lehet kihagyni a történetből. Apja hosszúszerű, anyja normális köztacsó volt: Aba ennél fogva a szokottnál hosszabb és valamivel selymesebb szőrzettel bírt.

A pedikűrösömmel huszonévesen kerültünk össze. Nem szerelem volt, hanem kemény munkakapcsolat. Annyira, hogy mint utóbb bevallotta, nem tévedtem, amikor feltételeztem, hogy a szakmát rajtam tanulta. Bő egy évvel fiatalabb nálam, ma már többszörös nagymama. Nagyjából két évtizede voltam hú vendége a boltban, amikor megkérdezte, nem szeretnék-e egy kiskutyát ingyen. Szerettem volna. El kellett mennünk a lakásukra. Amikor beléptem,

megláttam egy játékkutyust. Olyat, amilyen akkoriban nagyon sok autó hátsó szélvédője mögött bólogatott az út hepehupáira válaszolva.

Kerestem a kiskutyámat. Ő az, mondták. Az icipici baba eleven kiskutya volt! Olyan kicsi volt, hogy még nemigen bírta tartani a fejét, és ha nagyon belejött a mozgásba, felborult.

Munkacíme Csoki volt szép barnasága miatt, de én nem édességet akartam, hanem ebet. Így lett a neve Aba, ami török eredetű magyar név (Aba Sámuel), és jelentése ősapa.

Anyukájában két halott kicsi volt, hiába küzdöttek érte, meghalt. A világ kicsi: Ősz Ferenc humorista újságírónak, akivel egykor egy folyosón volt a munkahelyünk, sőt egyazon lakótelepen éltünk egy darabig, az özvegye volt Aba mamájának gazdája.

Megkaptuk a recepteket, miféle gyermektápszerrel etethető a fikarcnyi jószág, kaptunk hozzá szemcseppeket és újabb vényt, hogy ezt kell neki felírni, mert születés közben az egyik szeme fertőzést kapott, rendszeresen csöpögtetni kell.

Hazaszállítottunk, már elkészített helye volt, gondosan elkerítve az ágyon, hogy se leesni, se elkallódnai a bútorok alatt elkallódnai ne tudjon..

Másnap reggel bevezettük hozzá Loncit és Bencét. Ez esetben én voltam az aggódó anya, ugrásra készen figyeltem, nem lesz-e ebből baj. Lonci megnézte, és a továbbiakban nem érdekelte ez a kis vacak. Bence felnyújtózkodott hozzá, megbámulta, pusztított neki, és figyelt, hogy most meg mi lesz. Nem lett semmi, a macskákat kivezettük Aba lakosztályából.

Amikor meglátott minket, és a kezünkben a piros szigetelőszalaggal megjelölt, direkt neki rendelt tányért, felült, parányi kezeit „kérem” (piti, azaz eredetileg *bitte*) helyzetbe tette, vagyis pítizett, nagyokat nyalt a száján, és várta az ehető csodát.

*

Első oltása után összeengedték a cicákkal. Bencében, amint vele alig később Grácival kapcsolatban is kiderült, egy anya veszett el, játszogatózott a jövevénnel. Később Lonci is beleszólt a kapcsolatba, és ők ketten kezdték nevelni. Ezen semmit sem változtatott Primusz és Gráci születése: három gyereket neveltek.

Aba el volt ragadtatva, hogy ennyien foglalkozunk vele.

Rémülten fedeztem fel, hogy az eb kifér az erkély lécei alatt, és ezt nagyon lassan növi ki. A megoldás az volt, hogy bezártam az erkélyajtót.

És közben nyár lett, mi pedig vagy kézben tartottuk Abát, vagy kiszöktünk előle, ha lélegzethez akartunk jutni.

A lakásban a gyerekek és a bezártság miatt savanyúoroszlán-szag és dögletes hőség volt, de nem engedtem a biztonságból. Aba végül is nem volt macska, hogy megússzon egy leesést.

Gráci Aba farkát rágcsálta, Primusz a hátán lovagolt, és gonosz pórával kínoztatta, de Aba boldog volt: foglalkoztak vele: szerették.

Ugatni azonban nem tudott. Igyekeztem e fontos kutyajellemzőre megtanítani. A párom hetekig Abán röhögött (pardon: hevesen kacagott), amikor kutyás pófát vágva az én hangomon fel-felugatott.

Hosszú ideig engem utánozva ugatott, míg séta közben többekkel megismerkedve másfajta, igazi ugatásokat is elsajátított. A legjobban a pireneusi juhász dörgő hangja tetszett neki, de a kísérletezéstől berekedt. Végül elfogadta korlátozott lehetőségeit, és kiskutyahangon kiáltozott.

Ugatása így is mesebeli vakk-vakknak hangzott, és ezért a párom időnként vakvarjúnak szólította, de szerencsére, erre nem hallgatott. Igaz, el sem.

A két nagy cica pedig, ha már ott volt a kölykeik között, gondosan mosdatta őt is.

*

Szerk. Megj.: A tisztelt Olvasók találkozhatnak az elbeszélésben állatokkal kapcsolatban az „aki” vonatkozó névmással, amely helyesen „ami” lenne. Mivel itt az állatok emberként jönnek számításba – N.B. a valóságban sajnos az állatok sokkal emberibbek maguknál az embereknél! – az író ezért él ezzel – a nyelvtanilag helytelen – névmás-használattal.

4.) Folytatjuk

Tamás-Tarr Melinda — Ferrara (It)

MEGTÖRT VARÁZS

(Lélektől lélekig fájdalmas üzenet)

«Édes Csillagom!

Micsoda borzalmas nap volt! Drága Hívó Tüzem, elválaszthatatlan Lelkem, nem volt egyetlen perced sem, hogy legalább egy pillanatra hallhassam édes hangodat? Miért nem jeleztél? Miért nem jelentkeztlél? Megállás nélkül csak Rád gondoltam... Szerelmem, gondolatban egy percre sem távolodtam el Tőled. Egy pillanatra sem tudtam megnyugodni, nem hagytál békében! Jaj, de rosszul voltam! Belebetegedtem! Kisfaludy Sándor dalának alábbi sorai jutottak eszembe Rólad:

Téged látlak az egeknek
Magas, tiszta kékjében;
Téged látlak a vizeknek
Folydogáló tükrében;
Nappal a nap arányának
Ragyogó láng-fényében;
Éjjel a hold világának
Reszkető ezüstjében.
Minden időpercenetben,
Mindennémű szegeletben,
Üldözöm vagy szünetlen –
...

Óh, Istenem, miért is nem vagyok költő? Micsoda kín a távolléted! Egész nap követlek gondolatban: ott a tengerparton... De szerettem volna tengeri sirály lenni s fölöttem repdesni, tekintetemet Rád szegezve elkísérni lépteid nyomán!

Szerettem volna a partot nyaldosó tengervíz lenni s csókjaimmal lábfejed beborítani. De szerettem volna heves tengeri hullám lenni, s a friss tavaszi tengervízbe merészkedő testedet egészen átölelni! Szerettem volna friss tengeri tavaszi szellő lenni s édesen belopakodva hajszálaid közé felborzolni azokat, lehelet finoman simogatni tarkódat, arcodat, válladat, nyakad, ajkad...

Szerettem volna nappá lenni s forró csókjaimmal és szerelmes simogatásaimmal bearanyozni Téged!

Szerettem volna a lábaid alatti naptól felmelegedett parti homok lenni; napernyő lenni, mely árnyékával oltalmazott Téged; szomjúságodat csillapító ivóvizet lenni, éhségedet feloldó táplálékod lenni... Szerettem volna mindazzá válni, ami Téged körülvelt s élvezhette jelenlétedet!

Sajnos mindez nem lehettem, csak egyet tudtam tenni: szüntelenül, intenzíven Rád gondolni, addig míg halántékom fel nem robbant a kétségbeeséstől... Olyan vagy számomra mint egy halálos vírus, ami kíméletlenül betelepedik az ereibe s kízó fogyasztó, romboló lázzal gyötri az embert, amely ellen csak egyetlen gyógymódot ismerek: hangod édes dallamának zenéjét hallani fülemben és tündércsókok mézédés ízét érezni ajkamon. Ha hamarosan nem kapom meg Tőled a vírus ellenszerét, az egyre inkább elviselhetetlen távolléted roncsokra rombolja szerencsétlen lényem, teljesen tönkretesz, megsemmisít engem! Kétségbeesetten könyörgöm, esdeklem segítségé-dért!

Ámbár nem vagyok költő, de mégis csak írtam Neked egy kis versikét:

Pillangó

Vörös rózsaszíromra szálló
Hablenge kicsinyke pillangó
Piros szírom szerelem rubinja
Szívem gyújtja s marcangolja.
Véletlentől küldött kis lepke
Az alkonyi szürke egekbe
Vidd magaddal tüzes szerelmem
A messze lévő kedvesemnek.
Biztos vezér lesz lépted nyomán
Hozzá ki reggel még ragyogva vár. *

Meg kellett írnom, s kérek ne gúnyold ki első próbálkozásomat: soha az életben nem verseltem. Kérek ne mosolyogj meg, Neked írtam irántad érzett legtisztább, legnemesebb szerelmem legkétségbeesettebb pillanatában!

Nem akarlak elveszíteni, végre hogy a csillagok utamba vezettek Téged! Ez éltet engem... Maradj meg nekem, nagyon kérek el ne hagyj! Soha jobbkor nem jöhettél volna életembe! Ha te, én vezető csillagom, drága Istennőm, nem maradsz mellettem, értelmetlenné válik életem! Nem tudok élni nélküled! Látod mennyire szeretlek? Nagyon hiányzol! Jelentkezz, ne hagyj a kétségbeesésben! Belehalok távollétedbe!

Hívó Tüzed»

A technika ördöge szólt közbe: a megígért és elküldött üzenet nem érkezett el hozzá. Mindketten hiába várták egymás jelentkezését. De, mint a későbbiekben kiderült, talán ennek így is kellett történnie...

Nagy szépséghibája – visszatekintve -, hogy mindezek a fenti szerelmes szavak sajnos hamisak voltak. Mert aki valóban, őszintén ilyen nagy szerelmet érez valaki iránt, s nem színészkedik, akkor a nehézségek árán is azon van, hogy a kízó távollét enyhítésére - mint ahogy kezdetben -, minden módját megtalálja annak, hogy, ha csak pár percre is, de hallja a szeretett lény hangját, vagy olvassa válaszleveleit. De nem így történt, a nő - akit hozzászoktatott a mindennapos telefonhívásokhoz, a mindennapos levélkéhez – egyszer csak szomorúan azt tapasztalta, hogy a telefonhívások egyre ritkultak, majd teljesen elnémult a telefon. Az elektromos és hagyományos levelek is ugyanúgy csökkentek, míg végül teljesen elmaradtak. Nem kapott semmi hírt felőle.

CSEND

Síri csend van s de kong fájdalmasan,
Szívem lüktet, óh milyen zajosan.
Hallani szeretném bűgő hangját
És szomjasan inni minden szavát.

Érdeklődő soraira nem jött válasz. Telefonhívásaira kitérő válaszokat kapott és úgy érezte, mintha irritálta volna érdeklődése.

Ezzel elhatározta, többet nem hívja, nem ír neki egy sort sem.

Hosszú, átsírt éjszakák után lezárta magában az ügyet, még ha nehezebbre is esett és nagy lelki fájdalommal járt. Lelki békéje ezt követelte meg tőle, de még reménykedett:

ISTEN VELED!...

Isten Veled drága, Nagy Szerelmem!
Ez a legjobb mind Neked és nekem.
Így döntöttem megfontoltan-bölcsen,
Mert e helyzet elviselhetetlen.

Kérde: «Na és, most mit lehet tenni?»
A válaszem csak annyi, hogy: «Semmit!»
Értelmetlen így kínlódni, szenvedni:
Gyáván az élet nem ér egy fikarcnyit!

Te vagy a mentőövem, - reméltem,
De rájöttem, hogy ismét tévedtem.
Vérzik szívem, csalódtam Tebenned:
Megsebezte lelkemet a lelked.

De azért hálával gondolok Rád,
Mert csodás álomba ringattál.
Kár, hogy ebből fel kellett ébrednem

S rájönni: eltűntél Szerelmem!

Ha nem így van, kérek szólj csak egy szót:
Igazat s nehogy hazugságotót!
Azért rendületlenül szeretlek,
Még ha már el is veszítettelek!...

Még mielőtt végleg befejezettnak tekintette volna a történetet még várt egy ideig, hátha..., de aztán csak megszülettek az alábbi keserű gondolatai:

HITTEM S REMÉLTEM...

A sivár életem szürke színpadán,
Ezen gettóban magamra maradván,
Éveim teltek észrevétlen gyorsan,
S a mindennapok hálátlan robotban.

Majd lesz másképpen, hittem és reméltem:
Tán értelmessé válik az életem...
De csak ábránd maradt mindez csupán,
Mint mindig minden egy élet alkonyán.

Még egy utolsó nagy szikra lobbant,
Mely szívemet és lelkem felajzotta,
De sajnos a láng egyre inkább kihalt,
Mert már nem gondozta ki azt szította.

Nincs többé már sem reményem, sem hitem,
Megölték álmom, vágyam és a lelkem...
Nincs többé célom, semmi ideálom,
Márcsak a végső földi utam várom...

Egyszer csak hosszú hónapok hallgatása után ismét jelentkezett telefonon a valamikor Nagy Szerelmének hitt férfi, aki úgy tett, mintha mi sem történt volna. Zúgott a feje, lüktetett az ér a halántékán: ismét itt van, hallhatja őt... Erős maradt, megkeményítette magát s annak újra közeledő szándékára, becézó szavaira csak ennyit mondott:

«Elrontottál mindent. Minden szó nélkül eltűntél, érdeklődéseimre nem reagáltál, sőt ha véletlenül igen, irritált volt a hangod... Ezek alatt az évek alatt nagy tragédiák történtek családomban, jó lett volna, ha állt volna mellettem valaki. Nekem is nagyon komoly egészségügyi gondjaim voltak, a legrosszabbra gondoltam... Nem voltál mellettem még gondolatban sem. Nem kaptam Tőled egy vigasztaló szót sem. Nem érdeklődtél felőlem, hogy mi van velem, amikor megtudtad, hogy milyen komoly betegségem volt a családi tragédiák mellett. Teljesen magamra hagytál. Amikor a legjobban szükség lett volna csak egy-két vigasztaló szóra, nem voltál sehol. Milyen szerelem, szeretet ez? Semmilyen. Hamis... Hogy gondolod, hogy ezek után úgy tehetek, mintha mi sem történt volna? Ezt nem gondolhatod komolyan. Én írtam aggódó leveleket, érdeklődtem felőled, amikor elhallgattál, nem reagáltál. Aggódtam miattad. Válaszra sem méltattál. Fogalmad sincs, hány átsírt éjszakát töltöttem álmatlanul, különösen, amikor

megtudtam a diagnózisomat... Az igazi érzelmekkel bíró és őszinte ember nem tűnik el hosszú időre minden szó nélkül... sőt, ha bajban van szeretett ismerőse, segítségére van, ha másban nem, lelki támasza igyekszik lenni... Ezt sajnos nem éreztem a részedről. Most jelentkezel, mert fel akarod melegíteni a félbeszakított kapcsolatot. Hogy-hogy most, több éves hallgatás után?! Milyen önző érdekelte? Hosszú átsírt éjszakák után döntöttem: számomra már nem vagy a Nagy Szerelmem, akinek hittelek. Ha az lettél volna, nem tűntél volna el hosszú ideig nyomtalanul. Nem lehet úgy tenni, mintha mi sem történt volna. Szép volt, de miattad, csakis miattad véget ért. Egyedül csak magadnak köszönheted, hogy így alakult. Isten Veled és óvjon utadon!...»

Aztán végleg, sajnó szívvel elköszönt tőle és letette a telefonkagylót... Eszébe jutottak a korábban írt fájdalmas sorok, amelyek egy félreértés miatt születtek lelkében, az eltűnése előtti időkből:

MEGTÖRT VARÁZS

(Lélektől lélekig fájdalmas üzenet)

Eljött az éjfél s beles a sötét lélek-ablakon
Eső zuhog, sűrű nagy fekete eső, monoton.
Kettétört a varázs édes-izgalmas búvköre
S tompa húrja sajdul-zendül szomorú lelkemnek.

Félek, talán többé már nem pengethetem soha,
Nehéz, fájó szívem fáradtan-lomhán megdobban.
Lelkem titkos zugának örökön szunnyadó álma
Gonosz lidércek kegyetlen fényének marcangja.

Szép volt, be kár, az álom-lovag tüstént elillant
A röpke öröm édes kelyhe kiürült egy perc alatt.
Gonosz árnyak tréfát úznak kegyetlen-kacagva
S zokogva zokogom: én pedig ezt nem akartam!

Tudom: a ritka csillag itt volt, lebegett felettem,
Isten-küldte örkődő drága fény átölelte lelkemet.
Felé nyújthattam volna vágyva-remegő tenyerem,
S mit tettem? Csak porba hullni hagytam fénytelen.

Hívó lobogó tűz soha többé már nem lobban?
Óh, én kétkedő féreg mit tettem akaratlan?
S most a rokon-lelkek együtt zendülő harmóniája
Nem más mint szakadt húrok nyekergő kínlódása.

Mit ér a bölcsék bölcsessége?! Óh, bizony hasztalan
Ha egy ritka drágakincset meggondolatlan eltaszítanak!
Elmúlt az éjfél... s a reggel sem hozott változást...
Eső zuhog, nagy fekete eső... Se csillag, se napsugár

[(?!)...*]

Az emlékezés kódéba vészve már csak egy szép és fájdalmas emlék maradt egy csodálatosnak indult, tisztának hitt Nagy Szerelem története... A fenti befejező verssorokat most már csak az egykor nagyon szeretett férfi dalolhatta, hiszen ő taszított el

meggondolatlanul egy ritka drágakincset, akit visszaakart, de már későn...

*Forrás: Az elbeszéléshez felhasznált versek közül a *-gal jelletteket az «Osservatorio Letterario» kezdeti nyomtatott számaiból és antológiáiból kölcsönöztem, a többiek az idő tájt a netvers.hu internetes oldalon publikáltakból.*

*Nota: Ez az írás először 2007. január 14-én, az «Osservatorio Letterario» online Web-oldalán jelent meg:
<http://www.osservatorioletterario.net/megtortvarazs.pdf>
Leközlötték még ugyanezen a napon a Fullextra.hu irodalmi és kulturális internetes portálon is:
<http://www.fullextra.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=2350>*

A Fullextra.hu portálon olvasható hozzászólások:

Blue: Aki igazán szeret, soha nem hagyja el a másikat, hanem óvja és dédelgeti magában. Aki igazán szeret az tiszteli a másikat, és képes a szemébe nézni és nem telefonon közöl a másiknak rossz dolgokat. Aki igazán szeret, az figyel a másikra is és nem használja fel az érzéseit másra. Aki igazán szeret az sosem tűnik el, és ahogy addig meg tud oldani olyan dolgokat, mint a távolság, hiszen ha nagyon szeretünk valaki, és nemcsak a vágyunk hajt felé, akkor tudjuk, hogy minden nagykapu mellett ott a kiskapu, és ha azt a másik fél nyitvahagyja, akkor nyugodtan beszélhet rajta az illető, csak nehogy késő legyen, mint jelen esetben is már késő volt... Köszönöm, hogy olvashattam, van benne számomra egy kis tanulság.

Noa_No: Olyan érdeklődéssel olvastam, mint ahogy én a Szerelmesleveleim-sorozatát írtam. Ezzel a kis képzavarral csak a dicséretemet szerettem volna (elég sután) kifejezni.

Érdekes volt, Melindám, és sok sor továbbgördült a fejemben, olyan átérezhető volt számomra: "Látod mennyire szeretlek? Nagyon hiányzol! Jelentkezz, ne hagyj a kétségbeesésben! Belehalok távollétedbe! Hívó Tüzed"
Ez a szerelem.
Várom az újabb publikációd.

Tithonos: Kedves Melinda! Élvezettel olvastam írásodat, hol versek vegyültek a próza szövetébe, de mely szövet a költészet nemes indulatát is magán viselte.
Igen, ilyen az embert, a lelket felemészítő nagy szerelem...

Pacal2: Kedves Melinda! Számomra is, nagy tanulságokkal szolgál ez a remek írásod!
Bár én, ezen a korszakomon, túl vagyok, mégis...
Köszönöm, hogy olvashattalak! Pacal (Laci)

LunaPiena: Talán semmi sincs véletlenül, mindennek oka van, és bármennyire is szorító az érzés, azt

hiszem, igazán őszintén csak fájdalomból lehet írni. És ettől lesz gyémánt a "megtört varázsból".

Szerzői arckép

FRIGYESY ÁGNES ÚJSÁGÍRÓ BEMUTATKOZIK

1963. május 3-án Kecskeméten, még a múlt rendszerben születtem. Szüleim, nagyszüleim elnyomást szenvedtek a kommunista diktatúra évtizedei alatt.

Anyai és apai ágon értelmi-ségi családból származom. Elődeim között találhatók pedagógusok, jegyzők, jogászok, földbirtokosok, iskolaalapítók, művészek stb.

A híres Kodály Zoltán Ének-Zenei Általános Iskolában és Gimnáziumban kezdtem meg tanulmányaimat, (Basilides Mária énekesnő, Medveczky Ádám karnagy anyai ágon rokon. Frigyesy János a Magyar Rádió és az MTI 40-es évekbeli igazgatója Nagypám testvére volt. A német megszálláskor váltották le és került börtönbe. Szakmai hitelessége kötelez és példát mutat. Életpályája még felkutatásra vár) majd a kaposvári Tanítóképző Főiskolán szereztem diplomát 1984-ben.

Szaktervezőm Sütő András írói munkásságáról (jelesre) írtam „Homlokodnak gondjai homlokomnak ráncai” címmel (1984). Hét év tanítás után az újságírói pályát választottam. A tanítás mellett magyar szakon megszereztem második diplomámat a szegedi Tanárképző Főiskolán.

Az 1988-as rendszerváltozást nagy jelentőségűnek tartom, magam is részt vettem benne, mint alapító MDF-es (1988), noha ma már nagy hibának tartom, hogy az erkölcsi-, szellemi- és szakmai megtisztulás nem történt meg. (A párt irányváltása miatt – Lezsák Sándor kizárásakor – tiltakozásul azonnal kiléptem a pártból, majd fél éves várakozás után beléptem a Fideszbe.)

Egyidős vagyok a rendszerváltozással – szoktam mondani viccesen, újságírói munkámat ui. a rendszerváltozáskor kezdtem meg. Külső-, és belső munkatársa voltam a Kecskeméti Lapoknak 1989-től, az Új Magyarországnak, a Film, Színház Muzsikának, a Honismeretnek, a Magyarok Világszövetsége lapjainak: a Világszövetségnek, a Magyarok Világlapjának és a Világlapnak. Megjelentek cikkeim a Heti Nemzeti Újságban, a Münchenben megjelenő Nemzetőrben, valamint az Ausztráliai Magyar Életben stb. A Kis Újság egyházi rovatvezetője voltam az előző (Orbán) kormány-ciklusban. Az ökumenikus szellemben vezetett és írt rovatot én indítottam be a hetilapban. Ez idő alatt komoly egyházi kapcsolatokra tettem szert. Mindegyik történelmi egyházzal kiegyensúlyozott, jó kapcsolatot ápoltam (ápolok).

1994-ben a Lakitelek Alapítvány egyéves ösztöndíjban részesített, amikor a német nyelvterületen élő emigráns magyarokkal készítettem interjú-sorozatot.

1996-ban a Magyarországi Mindszenty Alapítvány munkatársa lettem. Az akkor működésnek induló Mindszenty (Magán)Levéltár anyagának itthoni rendezését kezdtem meg. Betekintést nyertem a Liechtensteinben őrzött Mindszenty-hagyatékba. Három év alatt rendeztem a fotó-archívum anyagát.

Több száz interjút készítettem az elmúlt 15 év alatt. A legkiemelkedőbb egyházi személyiségek között említtem Karl-Josef Rauber pápai nunciust, Seregély István érseket, Erdő Péter (akkor még püspököt), Veres András, Gyulay Endre, Bábel Balázs, Tempfli József, Tőkés László, Bölskei Gusztáv, Szebik Imre, Harmati Béla püspököket stb. valamint Semjén Zsolt és Balog Zoltán urakat, az Orbán kormány volt egyházi kormányvezetőit. De készítettem interjút közéletünk jeles magyar személyiségeivel, mint például: Makovecz Imre építész, Kiszely Gábor történész, Jókai Anna író stb., illetve jeles emigráns honfitársainkkal. Pl: Tollas Tibor költő, főszerkesztő, Varga László, a KDNP volt elnöke, Eva-Maria Barki nemzetközi jogász, Kölley György cserkészparancsnok stb.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia hírszolgálatánál, a *Magyar Kurír*-nál – tudósítóként és korrektorként – két évet töltöttem.

Jelenleg az Erdélyi Örmény Gyökök Kulturális Egyesület havilapjának, az *Erdélyi Örmény Gyökök* füzetek főszerkesztője vagyok, továbbá a Kolozsváron megjelenő *Krónika* polgári napilap munkatársa, és más hazai lapok rendszeres szerzője, de biztos újságírói helyemet keresem!

Pályám kezdetén Kodály Zoltán nemes gondolata hevített: „Akiben van tehetség, köteles azt kímélni a legfelsőbb fokig, hogy embertársainak mennél nagyobb hasznára lehessen. Mert minden ember annyit ér, amennyit embertársainak használni, hazájának szolgálni tud.” Továbbra is szolgálni szeretnék!

Magyarság, a Csonka-ország határain túl élő honfitársaink, sorskérdéseink és kereszténység – e témák foglalkoztatnak, amióta tollat ragadtam. Írásaim beszélnek helyettem. A kommunista rendszer tönkretett több százezer magyar családot. Tragikus sorsuk, igaz történelmünk feltárása mellett a jó hír, az evangéliumi örömhír közvetítője kívánok lenni...

Címem: H-1071 Budapest

Damjanich u. 54. 6. 25.

Magyarország

E-mail cím: frigyesy@gmail.com

frigyesy.agnes@chello.hu

frigyesy@freemail.hu

Telefon: 3413-294 (otthoni)

Maroktel: 06-20/383-1417

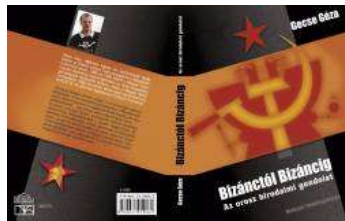
Frigyesy Ágnes

KÖNYVISMERTETÉS

BIZÁCTÓL BIZÁNCIG

Az orosz birodalmi gondolat

Megjelent Gecse Géza legújabb kötete

Gecse Géza újonnan megjelent könyve főcímében megegyezik 1993-as kiadású művével, amelyben az ELTE Új- és Jelenkori Egyetemes Történeti

Tanszékén 1990 óta tanító szerző főként a XIX. században született orosz nagyhatalmi ideológia, a pánszlávizmus történetét kutatta. A Szovjetunió 1991-es felbomlása óta eltelt jó másfél évtized azonban bebizonyította, hogy a pánszlávizmus mellett a szovjet birodalmi tudat, illetve a liberalizmus mellett az eddig jórészt Oroszországban ismeretlen eurázsiai gondolat is nagyban befolyásolja a Jelcin- és Putyin-korszak orosz emberének gondolkodását. Jelen kiadás tehát már a rendszerváltás óta eltelt időt is feldolgozza, és Oroszország birodalommal alakulásának idejétől, vagyis Rettegett Iván korától Putyin mandátumáig tekinti át az orosz állam, az orosz birodalmi gondolkodás fejlődésének történetét, illetve ennek egyik fő ismervét, a birodalmi szándék tagadását.

A teljesen új lezáró fejezet mellett a kötetben a korábbinál nagyobb részletességgel olvashatunk a bolsevik küldetéstudatról, továbbá az 1917 után főként az orosz emigrációban virágzó eurázsiai irányzatról illetve a II. világháborúig az orosz emigránsok között népszerűsítésre szert tett orosz nemzetiszocialista mozgalomról is. Vagyis mindarról, amiről az oroszok odahaza Gorbacsov peresztrojkája vagy 1991-es függetlenségük óta értesülhettek, amit azóta részben fel is dolgoztak – ami azonban Magyarországon lényegét tekintve máig ismeretlen.

A pánszlávizmusról mint meghatározó ideológiáról Gecse Géza új könyvében a korábbiakhoz hasonló részletességgel számol be. Magyarországon erről a doktrínáról: Európa szláv szempontok szerinti újjászervezéséről 1993-at megelőzően utoljára a II. világháború során jelenhettek meg komoly összefoglaló munkák – Rátz Kálmán és Gogolák Lajos jóvoltából. 1945 után ugyanis még az „ellenforradalmi”, az ún. „reakciós pánszlávizmus” történetével sem volt „tanácsos” foglalkozni. Ezt Révai József kommunista kultúrpolitikus ugyan még megtehetette, ám ő is „reakciós szellemidézésnek”, sőt „bűnnek” nevezte, ha valaki a Szovjetunióval kapcsolatban használta a fogalmat. Számunkra, magyarok számára azonban máig ható jelentőséggel bír a „demokratikus pánszlávizmus” eszméje, hiszen az a II. világháború, valamint az utána következő békerendezés során, egészen az 1940-es évek végéig jelentősen befolyásolta szomszédaink és a szovjet döntéshozók gondolkodását, s hatása mindmáig érezhető, még ha nem is akkora mértékben, mint egykor.

A pánszlávizmus a szerző bemutatásában a belpolitikára, a más vallásokhoz és nemzetekhez fűződő viszonyra, a külpolitikára és tulajdonképpen a társadalmi élet minden területére útmutatást adó eszmerendszer, amelynek központi gondolata az orosz küldetéstudat, azzal a tartalommal, hogy Európa szláv népeit orosz vezetés alatt szervezze föderációvá. A szláv etnikumba ékelődő magyarság útjában állt

ennek a rendezésnek, ezért az eszme hirdetőinek igen jelentős része egyetértett Herder azon jóslatával, amely szerint a magyarság előbb vagy utóbb alámerül majd a szláv tengerben.

Gecse Géza meggyőzően mutatja be, hogy az 1880-as évektől – az ideologikus pánszlávizmus talaján – hogyan fejlődött ki az oroszok ázsiai terjeszkedését előnyben részesítő „klasszikus pánszlávizmus” Európa-központúságával szakító „eurázsiai imperializmus” szellemi előképe. A szerző ismerteti, hogy hogyan tudott a pánszlávizmus az 1905-ös forradalom után az orosz liberálisok segítségével megújulni, hogyan szenvedett ideiglenesen vereséget az I. világháború során Oroszországban, majd a Szovjetunióban, és hogyan éledt újra 1941 után, amikor a szovjet vezetés először használta fel e nézetrendszert az ún. „demokratikus pánszlávizmus” formájában külpolitikája alakításában. A szerző arra is vállalkozott, hogy magyarázatot adjon a pánszlávizmus visszaszorulására, illetve a szovjet-orosz államnemzeti elképzelések felülkerekedésére. Bemutatja, hogy a második világháború alatt és után a szláv szellemiség fontos ideológiai fegyverré lett, azonban virágzása átmenetinek bizonyult, mert a szovjet külpolitikában másfajta megfontolások kerekedtek fölül, és a kelet-európai „védelmi övezetben” a szláv államoknak ugyanaz a szerepkör jutott, mint a magyaroknak vagy a románoknak: testükkkel kellett védelmezniük a Szovjetuniót a nyugatról feltételezett támadással szemben.

Ami az 1992-vel beköszöntő Csonka-Oroszországgá alakulást, a szuperhatalmi státusból regionális hatalommá zsugorodó Oroszország külpolitikai ellentmondásait illeti, Gecse Géza együtt keresi az olvasóval a választ a kérdésre, mivel magyarázható, hogy a Jelcin-korszakban nem következett be sem szláv reneszánsz, sem orosz területi revízió, sem birodalmi restauráció. A szerző kitér a Jelcin- és a Putyin-korszak délszláv és Közép-Európa-politikájára is. A legújabb feldolgozásokat felhasználva próbálja ábrázolni Putyin elnök új külpolitikai „stratégiai jiu-jitsuját”, amelynek központi eleme az államhatalmi szervek segítségével az orosz nagyvállalatok felhasználása az orosz külpolitika célkitűzéseinek valóra váltásában, ami a legérzékletesebben az orosz energiapolitika alakításában mutatkozik meg.

Niederhauser Emil akadémikus így ír Gecse Géza könyvéről:

„Bizáncról Bizáncig – a könyv címével a szerző amellet foglal állást, hogy Oroszország fejlődése a korai középkortól Bizánc jegyében alakult, átvette az ottani önkényuralmat és a hit sértetlen megtartásának az igényét. Ez a tradíció folytatódott az új szovjet államban, a hit, vagyis a marxizmus-leninizmus tisztaságának a jegyében. A szovjet állam egyfajta új Bizáncot jelentett, csak persze az egykorinál jóval félelmetesebb hatalommal.

Gecse Géza könyve kitűnő szakmunka ..., ugyanakkor mégsem a laikusok számára érthetetlen vagy érdektelen ..., hanem olyan ..., amely napjaink égető kérdései felé ível, ... ezért szól ez a könyv

nemcsak a szakmabeliekhez, történészekhez, hanem nagyon széles olvasóközönség figyelmére tarthat számot.”

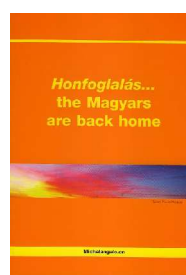
A könyvet a Nemzeti Tankönyvkiadó jelentette meg. A 2007. április 21-i könyvbemutatón a kötetet **Dr. Habsburg Ottó**, a Páneurópa Unió tiszteletbeli elnöke és **Schöpflin György** politológus méltatta.

Frigyesy Ágnes

N.d.R.. Gecse Géza Honlapja:

<http://www.hhrf.org/gecse/maga.html>

Forrás: <http://www.osservatorioletterario.net/gecse.pdf>

Michelangelo Naddeo

HONFOGLALÁS...

THE MAGYARS ARE BACK HOME

Michelangelo.cn, 2007, pp. 272

48,00 €

Egy nagyon kellemes meglepetésben részesült az *Osservatorio Letterario* szerkesztősége: május 11-én adták fel ezt a kizárólagosan angolul írt könyvet, amelyet most szeretnék folyóiratunk tisztelt olvasóinak bemutatni. Nagyon szívesen teszem, már csak azért is, mert az etruszk-magyar témák mellett jó hosszú ideje figyelemmel kísérem népünk történelméről szóló legújabb kutatási eredményeket is mind szakmai továbbképzés miatt, mind természetes egyéni kíváncsiságból. Még nagyobb öröömre szolgál az a tény, hogy a hazaiak mellett más nemzetek kutatói, tudósai is foglalkoznak hazánk, népünk történelmével, és sok esetben hasonló eredményekre jutnak, mint hazánk fiai. Míg az egész világon mozog a föld, addig a Magyar Tudományos Akadémia továbbra is hallgat, statikus ez ügyekben, még meg sem cáfolja a legújabb eredményeket, amelyek a korábbi, általa el nem ismert kutatási eredményeket támasztják alá akár magyar, akár egyetemes történelmi viszonylatban.

A szerző, Michelangelo Naddeo kutatási kritériumai ugyanazok voltak, amelyek szerint Kiszely István és Magyar Adorján végezték kutatásaikat. A szerző Euráziában a *pannonok* (Közép-Európa széles területén élő őshonos nép) által hátrahagyott kulturális jelzőnyomra talált, amely alapján rekonstruálható a vándorlásaik. [N.b. a *pannonok* tehát - dőlt betűvel szedve -!]

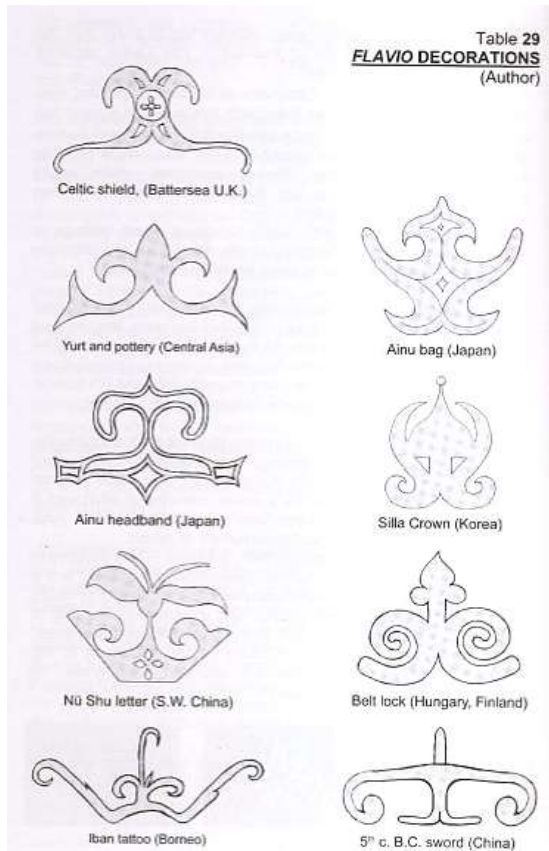
Fontosnak tartom aláhúzni a szerző felhívását, hogy a könyvet ne soroljuk a linguisztika kategóriájába. Ez a könyv egy trilógia második kötete, amelyben elődeink honfoglalását terület-visszafoglalásnak nevezi, s hangsúlyozza a szerző, hogy e dokumentációkkal bizonyított – és nem feltételezett – kutatási eredményei szerint Európa egész történelmét újra kell írni!

Többek között tudomást szerezhethünk arról, hogy az utolsó két évszázadban a történettudomány-kutatás, a régészet, a nyelvészet a legjobb európai

Table 25
THE RECONSTRUCTION OF THE PANNONICO ROVÁS
(Author)

RICOSTRUZIONE DELLE RUNE PANNONICHE									
	Carpatico	Vua rk	Fuò ark	Magyar *Erik	Pann*	XIV	Mediterraneo	Asiatico	
1	V	h	F	h	h ₂		h	h	
2	U	V	h	h	h		h	h	
3	A	A	A	A	A		A	A	
4	R	R	R	R	R		R	R	
5	K	K	K	K	K		K	K	
6	O	O	O	O	O		O	O	
7	Y	Y	Y	Y	Y		Y	Y	
8	H	H	H	H	H		H	H	
9	N	N	N	N	N		N	N	
10	I	I	I	I	I		I	I	
11	M	M	M	M	M		M	M	
12	P	P	P	P	P		P	P	
13	E	E	E	E	E		E	E	
14	L	L	L	L	L		L	L	
15	S	S	S	S	S		S	S	
16	T	T	T	T	T		T	T	
17	B	B	B	B	B		B	B	
18	G	G	G	G	G		G	G	
19	D	D	D	D	D		D	D	
20	Θ	Θ	Θ	Θ	Θ		Θ	Θ	
21	C	C	C	C	C		C	C	
22	Ψ	Ψ	Ψ	Ψ	Ψ		Ψ	Ψ	
23	Y	Y	Y	Y	Y		Y	Y	
24	Ω	Ω	Ω	Ω	Ω		Ω	Ω	
25	Q	Q	Q	Q	Q		Q	Q	
26	Z	Z	Z	Z	Z		Z	Z	
27	F	F	F	F	F		F	F	
28	?	W	?	?	?		W	?	
29	?	Ψ	?	?	?		Ψ	?	
30	?	?	?	?	?		?	?	
31	?	?	?	?	?		?	?	
32	?	?	?	?	?		?	?	

Table 29
FLAVIO DECORATIONS
(Author)

Ezekről és sok minden másról szól a trilógia: a második kötet alátámasztja az elsőt, és a harmadik (melyben egy Kr. előtt XVI. századból származó

dokumentumot tesz közzé a szerző) igazolja az a háromkötetes munka állításainak valóságát.

Table 28
EARLY ITALIC ALPHABETS
(M. Negri, "Alfabeti", Demetra S.r.l.)

Valore	Messapico	Siculo	Piceno	Novilara	Osc	Umbro
a	AA	AA	AAA	A	AA	AA
b	B	B	B?	B	B	B
g=c	C	C	C	C	C	C
d	DD	DD	D	D	DD	DD
e	EE	EE	EEE	E	EE	EE
v(digamma)	FF	FF	FF	F	FF	FF
i	I	I	I	I	I	I
h	HH	HH	HH	H	HH	HH
θ	Θ	Θ	Θ	Θ	Θ	Θ
k	KK	KK	KK	K	KK	KK
l	LL	LL	LL	L	LL	LL
m	MM	M	MM	M	MM	MM
n	NN	N	NN	N	NN	NN
s(samék)	+x	+	+	+	+	+
o	OO	O	O	O	O	O
p	PP	P	PP	P	PP	PP
s(san q ou sadi)	q	q	q	q	q	q
r	RR	R	RR	R	RR	RR
s	SS	S	SS	S	SS	SS
t	TT	T	TT	T	TT	TT
u	UU	U	UU	U	UU	UU
x	X	X	X	X	X	X
f	F	F	F	F	F	F
h?	H	H	H	H	H	H
ü	U	U	U	U	U	U
i?	I	I	I	I	I	I

Most pedig íme egy kis kóstoló a germán rovásokkal és a honfoglalással kapcsolatban:

I. A GERMÁN ROVÁSOK (RÚNÁK)... EGY FINN ÁBÉCÉ!

Kr. előtt a II. évezred elején az észak-európai Flaviában létezett egy 16 betűből álló rúnaábécé, melyet a Flavia területén élő finnugor népek használtak. Ez az ábécé egy olyan finn nyelv írásos megjelenítésére született, melyből a mai finn nyelv alakult ki.

Amikor a sztyeppeiek (Steppici) a sztyeppékről Európába érkeztek, nem volt ábécéjük, és nem tudtak írni!

Kr. előtt a II. évezred második felében a germánok (Germanici), akik vegyes flavió-sztyeppici (flaviosteppico) nép volt, a flavió rúnáírást kezdték használni, megváltoztatták bizonyos betűk kiejtését, később az ábécé végéhez hozzattek betűket, végül több betűt is befoglaltak. Összesen egy „ætt”-t tettek hozzá. Végül a rúnákból egy 24 betűből álló ábécé lett. Amint azonban a germánok elvándoroltak, a vikingek ismét egy 16 betűből álló ábécét kezdtek használni, mely megfelelt régi fonológiájuknak.

A fonémák ilyen drasztikus és szokatlan csökkenése eddig megmagyarázatlan és megmagyarázhatatlan maradt!

Az indoeuropeisták úgy vélik, hogy az indoeurópai egy [o] nyelv volt, mely egy bizonyos időszakban, a (proto)germánban (protogermánicóban) [a]-vá változott, hogy aztán ismét visszaváltozzék [o]-vá a modern germán nyelvekben. Az [a] időszak egy, az [o]-val nem rendelkező finn szubsztrátum által beindított változás volt. Ugyanez okozta, hogy a változó indoeurópai hangsúly *Flaviában* az első szótagon állandósult.

A szerző azt írja, hogy a finnek már az indoeurópaiak érkezésekor nemcsak írni tudtak, hanem egyenesen képesek voltak... beszélni is.

Azt is olvashatjuk, hogy az ókori Európa nyelveinek fonológiája nagyon szűkös volt, míg az újonnan érkező indoeurópaiak hangtana gazdag volt hehezetes mássalhangzóban és zöngés hangokban. A két nép nyelvének keveredéséből született a mai európai fonológia. Ez a folyamat azonban összeegyeztethetetlen volt az indoeuropeisztika bizonyos "törvényeivel". Grimm „törvénye”... egyike volt a meséinek!

Az indoeurópaiak érkezése előtt talán a baszk terület kivételével Európa, ha nem is nyelvészeti, de hangtani szempontból homogén terület volt.

II. HONFOGLALÁS... A MAGYAROK VISSZATÉRÉSE EURÓPAI HAZÁJUKBA

A Kr. e. második évszázadban a *Pannonici* (egy európai *Flavio* népesség mely megírta a Vinča jeleit) a 16 betűs *Flavio VUARK* ábécét használták (ld. az előző kötetet).

A Kr. előtti első évezred határán, a keltai asszimilálás előtt néhány *pannon* (*Pannonico*) elvándorolt és a Zungaria környékén Közép-Ázsiában letelepedett. Ez a nép magával vitte saját ábécéjét, kodifikálta és Ázsia egy nagy területén terjesztette. A legrégibb *VUARK Pannon* írást Közép-Ázsiában találták. Az írás a Kr. előtti V. századra vezethető vissza és megerősíti a rovás jóval korábbi létezését, mint ahogy eddig lehetségesnek vélték. Ez az írás olyan betűtípusokból áll, melyek léteztek már a Kr. előtti XIV. században a *pannon* (*Pannonico*) ábécében, az etruszk és a görög ábécében (ld. a következő kötetet). Az írás olyan betűjeleket és kötéseket tartalmaz, melyeket később Szibéria és Dél-Kína írásaiban használnak.

A *pannon* (*Pannonico*) *pazyrykói* nép (közép-ázsiai szent helyük nevéből) feltárták a Selyem Útját a Zungaria Kapun keresztül legalább 2.500 évvel ezelőtt és megalapították a "*China Settlements*"-et a Selyem Útja mellett Loulantól (Tarim-medence) a Sárga folyó torkolatáig, egészen a dél-kínai Yunnanig.

Gazdag nép lettek, aranyékszereket, keltai gyártású selyemruhákat viseltek. Ugyanazt a kupalakú kalapot használták, amelyik Európában is használatos volt az indoeurópaiak érkezése előtt. Megengedhettek

maguknak egzotikus fűszereket és sírjaikba egész vagyonokat vittek magukkal.

A Kr. e. 160-ban a mai Kína területéről származó *Pazyryko* népesség, a kínaiak szövetségese áttelepült a Selyem Útja észak nyugati szakaszára, annyira, hogy megszakítás nélkül megszállták a *Turris Lapideától* a Donon fekvő Tanaisig nyúló szakaszt, mely a Selyem északi útjának nyugati végállomása. Egyidejűleg a kínaiak elkezdtek a Gan Su folyó megszállását, Kr. e. 138-ban befejezték a Nagy Kínai Fal meghosszabbítását, hogy a hunoktól meg tudják védeni a folyósót. A Kr. e. II. század végén teljes egészében ellenőrizték a Selyem Útja nyugati szakaszát, Chang'antól *Turris Lapideáig*.

A selyem útján a kereskedelem elszegényedett miután a római fejedelem Kr. u. 166 - ban megnyitotta a tengeri utat; még jobban csökkent Róma hanyatlásával. Kr. u. 330-ban a kínaiak elhagyták az erődöket, amelyek a Selyem Útja keleti szakaszát védték.

A IX. század közepén az uigurok - egy török népség -, elfoglalták a Tarim öblöt, ahol századok óta az *arsik* laktak, egy ugri nyelvű *Pazyryko* nép. Az *arsik*, az alánok, a seresek és más *Flavio* népek ekkor elhagyták Közép-Ázsiát, a Volga és a Don közötti területeken gyűltek össze, létesítettek egy federációt és 895-ben visszahódították az atavic földjeik tulajdonjogát (Pannonia – Honfoglalás). **A magyarok még ugyanazt a nyelvet, ugyanazt a rovást és ugyanazokat a számokat használták mint 2.000 évvel ezelőtt Európában.**

Az ábécék kutatása megerősít egy nagy mennyiségű régi és új antropológusok, nyelvtudósok, örökléstan tudósok és történettudósok által már megtalált bizonyítékot. Ezen bizonyítékok nagy része nem is új, hanem régi nyilvánvalóság, amit senki nem kapcsolt össze vagy nem volt érdeke összekapcsolni a magyarok történelmével... vagy inkább az „árják”-kal akarták összekapcsolni!

Ez a könyv azt írja le, hogyan lettek a *pannonok* (*Pannonici*) előbb *pazyrykok*, majd magyarok.

Ez a kutatás az orosz és kínai iratok újabban könnyebb hozzáférhetőségének köszönhetően volt lehetséges.

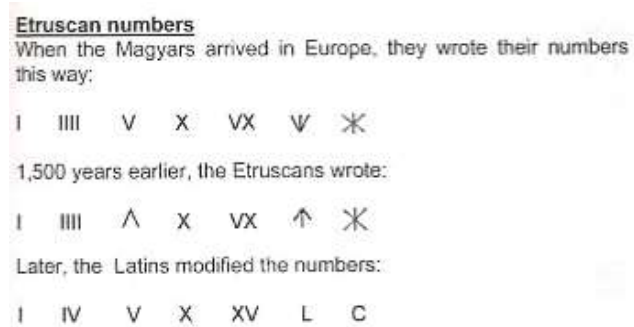
E cikk befejezéseként íme egy elődeink hónap-megjelölése szerint is beosztott ez évi (2007) naptár, amelynek hátlapján Magyar Adorján által összeállított székely-magyar rovásírás ábécéjét láthatjuk elődjeink hógýészi, várpálotai, törteli üstjeinek képével:

Íme a hónapok elnevezése (január/fergeteg hava, február/jégbontó hava, március/kikelet hava, április/szelek hava, május/ígéret hava, június/napisten hava, július/áldás hava, augusztus/kenyér hava, szeptember/földanya hava, október/megvető hava, november/enyészet hava, december/álm hava):

Végezetül vessünk egy pillantást az alábbi ősmagyar, etruszk és római számjegyekre, amelyekre a könyv szerzője fel is hívja az olvasók figyelmét:

A fenti számokkal kapcsolatban a szerző az alábbi kérdéseket veti fel:
 «Hogy lehetséges, hogy a magyarok jóval az etruszkok előtt ugyanúgy írták a számaikat, mint 1500 évvel ezelőtt, s nem az etruszkoktól vették át (pl. XIII és nem XIV) és még egyenesen balról olvastak? Miért nem használták a római számokat, hiszen abban az időben egész Európa területén azok konszolidálódtak? Miért voltak a Fláviók által kitalált számokkal teljesen megegyezők az övéik?»

A szerző zárójelben dőlt betűkkel szedve megjegyzi: «A magyar számok túléltek, mert az Egyház azt gondolta, hogy római számokról van szó!»

1) Folytatjuk

B. Tamás-Tarr Melinda

ESSZÉ

AZ ETRUSZKOKRÓL ÉS ÍRÁSUKRÓL **«Valóban etruszk írás?» Mit tudunk az etruszkokról?** **IV.**

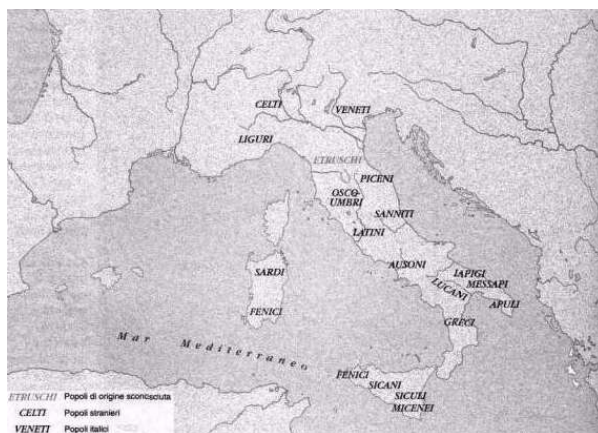
Álljunk csak meg egy pillanatra! Mit hagytak ránk ezzel kapcsolatban az ókori történészek? Pl. a Kr. e. V. században élő görög történész, Herodotosz azt tartotta, hogy az etruszkok Kis-Ázsiából, Lídiából érkeztek tengeri úton. Más ókori történészek szerint viszont – mint pl. Diogini Alicarnasso szerint – az etruszkok egy italicus néptörzs, s már a legősibb idők óta tartózkodtak az itáliai félszigeten.

Barbujani viszont (ld. az előző számban a cikket) azt mondja, hogy nem kell Törökországból Itáliába történő tömeges vándorlásra gondolni, csak egyes népek mozgására, akik a Földközi-tenger keleti népeivel mély biológiai változásokon mentek keresztül.

Nem marad más számunkra, mint megvárni az ezzel kapcsolatos kutatási fejleményeket. Egy dolog azonban biztos: az etruszkok eredetének problematikája és nyelvük eredete még nem megoldott kérdés. Az iskolákban ma is csak azt tanítják, amit a továbbiakban szintetikusán közölök.

Az etruszk nép eredetével kapcsolatosan a kutatók három hipotézist terjesztettek elő, amelyek alátámaszthatók de gyenge lábakon állnak:

1. Az etruszkok egy helyi nép, mindig Itália területén élő emberek leszármazottai (autocton).
2. Az etruszkok egy keletről jött nép.
3. Az etruszkok egy keverék nép: keletről emigrált s összeolvadtak a helyi elemekkel.

Prerómai Itália

Több mint ötszáz éven keresztül – kb. Kr. e. 700-200 körül – virágzott azon a területen, ami magában foglalja a jelenlegi Lazio egy részét, amely az egész

ókori világ egyik legérdekesebb és legfejlettebb civilizációja volt.

1.) Volterrai etruszk árkádok kapu. Az árkád alkalmazása az etruszk építészetben nagy újdonság volt. 2.) Az ún. „Fátolos Apolló”, kb. Kr. e. 500 körül.

Keveset tudni az etruszkok politikai szervezetéről: nem volt egy egységes állam, több független város alkotta, amelyek egymás között szövetségben álltak. A kezdeti időkben (kb. Kr. e. 600 körül) voltak vezetőik, az ún. *lucumoni*, akik Etrúria legfőbb városi elöljárói voltak, akiknek néhány város felett volt hatalmuk; majd Kr. e. 500 körül megdöntötték a monarchiát és a városok kormányai különösen gazdag és erős emberek csoportjainak a kezébe kerültek.

Ugyancsak keveset tudunk az etruszk társadalomról is: semmiféle olyan írott anyag nem maradt fenn, amelyből megtudhatnánk hány gazdag, szegény, nemes és rabszolga volt. Az egyetlen nyomot a festmények és a szobrok szolgáltatják: ezekből sejthetjük, hogy voltak urak, szolgák, bűvészek, zenészek, kézművesek, külföldiek (idegenek). Ugyanezekből megtudhatjuk azt is, hogy az etruszk nőknek ugyanolyan jogaik és méltóságuk voltak, mint a férfiaknak, ellentétben az ugyanabban a századokban élő görög nőkkel.

Tarquinia, a Nőstény oroszlánok tombája (kriptája). Az etruszk civilizáció legteljesebb hírei a megtalált néhány száz sírból származnak, ahonnan freskók, szobrok, különféle használati tárgyakra kerültek elő.

(A sírfestményeken gyakoriak a bankett-ábrázolások, ahol a nők ugyanúgy résztvevői mint a férfiak s azok oldalán derűsek, ünneplők.)

Aki meg szeretné ismerni az ókori Itália életét és civilizációját, annak a félszigeten szétszórott régészeti leletek állnak rendelkezésére (barlangok, nekropoliszok, városközpontok maradványai stb.), vagy a legfontosabb olasz és külföldi múzeumok gyűjteményei (fegyverek, munkaeszközök, temetkezési sztélák, láncok, fülbevalók, nyakékek stb.). Bizonyos érdeklődést kelthetnek az ókori írók néhány oldalas alkotásai, amelyek az őskori és a római kori Itáliáról szólnak (indirekt/közvetett források), valamint a kevés választási és temetkezési feljegyzések, amelyeket különösen a nyelvészek munkájának köszönhetően ismerhettünk meg.

A kutatók arról panaszkodnak, hogy sajnos hiányzik az irodalmi hagyomány, annak ellenére, hogy biztos, hogy a félsziget ókori lakóinál megszokott tevékenység volt az írás, csak hogy elveszett a latin és a helyi nyelvek elterjedése következtében. Az ősi etruszkokkal kapcsolatban is rengeteg régészeti emlékekre bukkantak a kutatók, s ezek segítségével az életük és civilizációjuk számos aspektusát megismerhetjük, valamint betekintést nyerhetünk az ókori művészet kifejezésvilágába, amelyek számunkra egyébként teljesen vagy részben ismeretlenek lennének. Gondoljunk csak arra – a példa kedvéért –, hogy a görög festészet majdnem teljesen megsemmisült, s most, hogy adott az a tény, hogy az etruszk művészet a görög egyértelmű elágazása, nyilvánvaló Etrúria és a máshol talált sírleletek rendkívüli fontossága, mivel mindezek lehetővé tették a pontosabb ismereteinket, elképzeléseinket az ókori Görögország technikájáról, festői kifejezőképességéről.

A különböző etruszk kiterjedések Lazio felé, a Pó-síkságon, Korzika területén Kr. e. VI. sz. felében.

Ami az írásos forrásokat illeti, azonnal le kell szögeznünk, hogy azok csak minimálisan szolgáltatnak adalékot az etruszk történelem és civilizáció mélyebb

megismeréséhez. Ez két határozott tényezőnek köszönhető: az első egyedi, abból a tényből fakad, hogy a fennmaradt szövegek nagyon rövidek és különleges természetből jutottak el hozzánk. Annak ellenére, hogy majdnem meghaladják a 10.000 egységet, ezek elsősorban választási vagy temetkezési jellegű feliratok, amelyek sírköveken, szarkofágokon, urnákon, vázákon, edényeken stb. olvashatók, s éppen ezen jellegüknél fogva kevésbé jelentékenyek és korlátolt a történelemtudományi érdekeltsége: ismétlődhetnek hosszabb, de tartalmilag eltérő szövegekben. Ilyenek pl. a Capuai írott kő (300 szó), a perugiai határkő (120 szó), a 12 lebenyű len lepel, amelyet a Zágrábi Nemzeti Múzeumban (Horvátország) őriznek és egy formáns női múmia védőburok (kb. 1500 szó, de ez a terjedelem a folytonos ismétlések miatt a negyedére is csökkenhet).

Az V. századi közeli Cerveretivel kapcsolatos néhány hír kivételével kevés előnyt jelentenek az 1964-ben feltárt kétnyelvű, etruszk-föníciai nyelven írt pyrgi aranylemezek: ezek a hírek a Cerveretiben lezajlott etruszk-karthágói kereskedelmi, valamint azon idők politikai kapcsolatokról tanúskodnak. A másik tényezőt a szövegértelmezések nem teljesen kielégítő eredményei szolgáltatják. Az etruszkológusok, ha be is tudnak azonosítani bizonyos szavakat és bizonyos könnyedséggel olvasni tudják a szövegeket a göröghöz hasonló karakterek segítségével, mégis marad a bizonytalanság. Éppen ezért csak bizonyos mennyiségű szó jelentését tudták meg: pl. *usil* = nap (sole [égitest]), *sec* = lánya valakinek (figlia), *puia* = feleség (moglie), *lamnos* = ló (cavallo), *lanista* = gladiátor (gladiatore), *svalce* = élt (visse), *lupuce* = meghalt (mori) stb. Mindez nagyon kevés a szöveg lelke mélyére hatoláshoz. Ezért marad egy bizonyos rejtély.

A dolgok ilyenén állása következtében hogyan lehetne eljutni az enigma megfejtéséhez, a probléma megoldásához? Talán csak akkor, ha sikerül újabb, egészen más és komplettebb írásemlékekhez jutnunk, amelyek között lennének kétnyelvű szövegek is, mint az egyiptomi Rosetta felirata, amely megoldotta a hieroglif írás enigmáját. Sajnos igen kevés a remény arra, hogy olyan etruszukul írt szövegre bukkanjunk, amely megoldana minden rejtélyt ezzel a néppel kapcsolatban, amely a rómaiak politikai hatalma alá került olyannyira, hogy asszimilálódtak azokkal. Tehát éppen ezért kellene figyelembe venni a legújabb hangokat ezzel kapcsolatban, mint pl. Dr. Alinei Mario, Bodnár Erika és sok más kutató, tudós, történész, nyelvész, régész hipotézisét, kutatási eredményét. Így talán megfejtethető lehetne az enigma, s végre kijuthatnánk a zsákutcából. Figyelembe kellene venni őket még akkor is, ha esetleg ez régi, berögződött, eddig biztosnak vélt ismereteink megdöntésével járhat is.

Az etruszkok voltak azok, akik magas fokra emelték a civilizációt és a hatalmi erőt, akik Kr. e. VIII-VII. században a legtöbbet emlegetett nép volt.

Az olaszok szerencséjére az egyik részről bizonytalanság uralkodik, a másik részről adott annak lehetősége, hogy az etruszk nép sajátos vonásait

megismerhessük, s mindezt a megtalált tombák (kripták), gazdag temetkezési helyek teszik lehetővé Olaszországban szerteszét: Közép-Itáliában, Lazióban, Emiliában. Elég lenne csak arra gondolni, hogy mi minden leletet találtak a Pó folyó deltájának homokiszapja alatt, a ferrarai járásban ott, ahol az ókori **Spina** város emelkedett. Rájöhetünk e népcivilizációjának magas fokára, amelynek aztán rejtélyesen nyoma veszett azután, hogy a rómaiak fennhatósága alá került.

A X. században a letelepedésre kiválasztott terület róluk kapta az Etrúria nevet, a latinok tuscinak hívták az etruszkokat, a görögök tირréneknek nevezték őket. Úgy tűnik, hogy önmagukat pedig rasenának (= emberek) hívták. Az itt élőket maguk alá hajtva nagy gyorsasággal kiterjesztették hegemoniájukat Umbriára, Lazio egy részére s létrehozták az alábbi településközpontokat: Volterra, Populonia, Vetulonia, Veio, Cere, Cortona, Arezzo, Perugia, amelyek érzékenyen reagáltak minden fejlődésre. Innen indultak el a kereskedelmi kapcsolataik s északra és délre jobban kiterjesztették hatalmukat, mégpedig olyannyira, hogy már a VII. században sikerült számos és virágzó kolóniát alapítaniuk a Pó-síkságon és Campaniában is. Annyira, hogy ebben az időszakban olyan erős volt a befolyásuk az egész félszigeten a Pótól Seléig; hogy olyan egységes, befolyásuk alatt álló terület – ellentétben a szétszóró görög-karthágói településekkel –, hogy soha máskor nem volt ilyen közel a félsziget egyesítése, mint akkor. De ennek a széles kiterjedő föderációnak nem volt elég ereje ahhoz, hogy ellen tudjon állni a helyi autonóm törekvéseknek, amelyek már az V. században jelentkeztek. Az etruszk politikai rendszeren belül hiányoztak az egységes kötöttségek, a görög polisz rendszerhez hasonló berendezkedés. Más részről pedig az etruszk városállamok teljesen elkülönültek az italicus népektől, így nem tudtak velük egybeolvadni. Ez volt az oka annak, hogy le kellett mondaniuk a görögök és a föníciaiak nyomására Dél-Itália hegemoniájáért folytatott küzdelemtől. Hasonló eredményre jutottak Észak-Itáliában a gall és római terjeszkedés következtében is.

Így az etruszkok határai lassanként összezsugorodtak olyannyira, hogy 264-ben a rómaiak terjeszkedésük folyamán végleg megfosztották őket a szabadságuktól és autonómiájuktól, akik az etruszk civilizációtól sok mindent átvettek.

Amikor az etruszkok elérték Itália földjére, már akkor elég fejlett civilizációval rendelkeztek, amely különösen szembetűnő volt a **földműveléstechnikájukban**, a **lápos területek termőfölddé tételében** és az **öntözésben**.

Ismerjük a gazdaságot, amelyre az etruszkok alapították hatalmukat és gazdagságukat, amelyeknek három alappillére: a virágzó termékeny földművelés, a tengeri domínium, a fémkészletek ellenőrzése.

- **Földművelés:** A búza jelentette a nagyobb és fontosabb gazdasági erőt; sok bizonyítékunk van az etruszk földművelés termékenységről.

- **Tengeri domínium:** Az etruszkok által lakott tengerparti területek szétdaraboltak és szigetek által

védettek voltak, természetes menedékhelyekben bővelkedtek, könnyen elérhetőek voltak; ideálisak voltak hajókikötésre s éppen ezért kedvelték a tengerpart menti hajózást, a halászatot és a kis cserekereskedelmet. Tapasztalataiknak köszönhetően az etruszkok kimerészkedtek a nyílt tengerre megalapozván az egész Földközi-tenger feletti kereskedelmi hatalmukat. Etruszk területeken számos görög, szárd, észak-afrikai, keleti tárgyakra lehetett bukkanni; s ugyanígy etruszk tárgyakat lehetett találni Szardíniában, Sziciliában, Afrikában, Spanyolországban, Franciaországban, Görögországban, Cipruson.

Fémkészletek ellenőrzése: Az etruszk területek mélyén – különösen az Elba szigetén (amelynek neve görögül nem véletlenül *aithalos*-ból kialakult Aithalia, ami görögül *kormot* jelent, amely világosan a fémöntő kohókra utal) – voltak nagy vas-, réz-, ólom lelőhelyek: innen ered a jelentékeny gazdagságuk (az etruszkok az ásványkincseiket kicserélték aranyra, ezüstre, elefántcsontra) és erejük: a vas volt az egyik legértékesebb ásványkincs az ókorban, amely táplálta a virágzó fegyvergyártó kézművességet (pajzsok, sisakok, gerelyek, kardok) és különféle használati eszközök készítését (fejszék, kapák, sarlók, háromlábú állványok, mécsesek, edények).

Nagyon fejlett volt az **iparuk** is, amely a fent említett gazdag vas-, réz- valamint az ezüst készletüknek volt köszönhető. Éppen ezért rendkívül virágzó volt a helyi és távoli fémművességük, mint a bronzművesség, amelynek alapanyaga a Cassitèridi szigetéről származott (Scilly, DNy-Anglia); az aranyat, ezüstöt keletről vásárolták. Mindezek fényes bizonyítékai az aranyékszerek, játékok, vázák, a legbizarrabb bronzfigurák, míves fegyverek, vésett kövek, szobrok, amelyek a világ minden táján a múzeumokban még mai is megcsodálhatók.

Arra törekedtek az etruszkok, hogy hűen, valósan ábrázolják a dolgokat, az embereket, az állatokat, az azokra jellemzőket. Ezekre példák a híres bronzdarabok, mint pl. az arezzói Chimera vagy a capitóliumi farkas.

Ez utóbbi a-propójából az alábbiakat kell megemlíteni:

Múlt év novemberében egy érdekes cikket olvashattunk

Adriano La Regina tollából, aki a Római Régészeti Tulajdon főtanácsnoka volt, a római La Sapienza Tudományegyetem tanára. Írása a *La Repubblica* országos napilapban jelent meg «*Róma: a csaló farkas, amely a középkorban „született”*» címmel. Ebben a cikkben az olvasható, hogy Róma szimbóluma, legendás eredetének emblematisztikus képviselője, a capitóliumi farkas, az ókori világ egyik főművének tartott remekmű etruszk alkotás, és Vulcának tulajdonították. Az eddigi hivatalos leírásokban az olvasható mindenütt, hogy a Rómába hívott Veio nagy

szobrásza készítette, aki a VI. században a capitóliumi Jupiter templomát díszítette és Kr. e. 480-ra dátumozták. De az is ismert, hogy a farkas szobrához az ikreket 1471-ben adták hozzá, kevéssé azután, hogy a Lateranóból a Capitoliumba helyezett IV. Sixtus odaajándékozta a bronzot Rómának.

Most viszont megtámadhatatlanul azt bizonyították be, hogy a bronzfarkas sem ókori keletkezésű. Technikai sajátosságok alapján, koherensen a középkori nagy bronzkultúra körébe sorolható, míg normális minőségi állapota alapján keletkezése a karoling-kor és a román kori művészet közötti időszakra is tehető.

1997-ben a szobor restaurálását **Anna Maria Carruba** művészettörténész-restaurátorra bízta, aki, hosszú évek óta foglalkozik az ókori bronzszobrok tartósításával. Alapos vizsgálatot végzett a bronzöntés technikájának meghatározása céljából. E vizsgálat során kiderült, hogy a szobrot perzsa viaszból egyetlen öntéssel készítették. Ez a technika a középkorra jellemző, amely lehetővé tette a nagy bronzszobrok és harangok forrasztás és hibák nélküli kiöntését, amely technika a harangoknak tiszta hangokat garantált.

Az ókori görög, etruszk, római bronzszobrok különböznek a középkoriaktól, amelyeket részletekben öntöttek és forrasztottak össze. A hagyomány szerint Kr. e. VI. századi két görög szobrász, Rhoikos és Theodoros voltak – Pusaniát idézve – „az elsők, akik a bronzot folyékonnyá tették a szobrok öntése céljából”, s ezzel elérték a még pontosabb öntés módját. Ezen újításuk felismerhető – s ez Anna Maria Carruba felismerésének eredetisége –: mégpedig nem a kispasztikában is ismert öntés találmányában, hanem inkább az elkülönített öntött részek forrasztásának feltalált technikájában, a keményforrasztásban, amelyet egy másik bronz, mint forrasztó anyag felhasználásával nyertek.

A görög világtól átvett, majd Etruriában és Rómában elterjesztett technika, amely rendkívüli állóképességet biztosít – még a márványét is fölülmúlja (ld. sírfeliratos táblák) – rendkívülien formálható, nagyon finom minőségű merész, márványokból készült alkotásoknál nemesebb kompozíciók formálására ad lehetőséget csökkentve az öntési folyamat sikertelenségének veszélyét.

A középkori öntéstechnika egyszeri öntése megkívánja a sokkal merevebb formák alkalmazását, térben kevésbé szabadok, a használhatóság szempontjából, az eredményt illetően, kétesek az előnyök, mint pl. a harangok esetében, s csak a Reneszánsz korában érték el a magasabb technika szintjét, amelynek segítségével az ókori bronzöntéshez hasonló eredményt érhetek el.

A capitóliumi farkas furcsa helyet kapott a művészettörténetben: Ha kizárunk néhány XIX. századi tudóst, akik már bizonyítás nélkül gyanították a farkas középkori eredetét, ezt a kritikai adalékot a XX sz. legfontosabb eredményének tekinthetjük. Ez köszönhető Emanuel Ltwynak is, aki csak az elvégzett formális elemzések alapján már 1934-ben kizárta a szobor etruszk-italiai művészi jellegét.

A művészettörténeti kritika elsősorban a bronzból készült farkas ókori világba való besorolására orientálódott, először a nagy-görögországi eredetét, majd római s végül etruszk eredetét bizonyították. A XX. században Giulio Quirino Gigliolival, a veiói Apolló feltárásának lelkesedésében és a szerteágazó nazonalizmus hevében a capitóliumi farkas „fenyegetően készen állt az őt dicsőítő népének védelmére”, amit Vulca művének tulajdonítottak.

Nagyobb egyetértés kísérte Fridrich Matz (1951) feltételezését, aki Kr. e. 480-470 közötti évtizedre tette a bronzfarkas keletkezését. Furcsán, ez a dátumozás az új adatok megjelenését követően is tovább él. 2000-ben a restaurációt követően a capitóliumi múzeumok is tétovázás nélkül ugyanerre az időre teszik a szobor keletkezését.

Anna Maria Carruba viszont megvonta a szobortól az etruszk művészet főművének címét s keletkezési idejét a középkorra tette. Ez az új dátumozás széles horizontot nyújt az újabb etruszk művészettel kapcsolatos tanulmányoknak. Így pl. már könnyebben érthető néhány stíluskapcsolat, mint a szasszanid szobrászat stílus és forma kereszteződése a VII-VIII. századi román művészetben. *

** Ezen cikk a múltkorai számunkban jelent meg olaszul. Az ebben a számban olvasható folytatást a következő számunkban közöljük, amelyben szó van a ferrarai professzor Barbujani kutatócsoportjának legújabb kutatási eredményeiről, amelyben a tehenek igazolják az etruszkok keletről jövetelét.*

4.) Folytatjuk

Eredeti olasz nyelvű cikkét fordította

© **B. Tamás-Tarr Melinda**

EGY IZGALMAS KALAND FELJEGYZÉSEI **Egy enigma dokumentációja avagy kutatás a** **«Madzsari Törki» kapcsán** **II.**

Az alábbiakkal fejeztem be írásom első részét:

A Palatics-kódexről, a Balassi-kiadó által kiadott kötetről megtudhatjuk – Sudár Balázs kutató munkájának eredményeként –, hogy a török költészet és zene a XVI. századi hódoltságban a Palatics-kódex a XVI. századi török hódoltság kulturális életének páratlan, igen érdekes emléke. Magyar vagy német származású renegát írta 1588-1589-ben. Magyar, német és horvát versek mellett számos török és perzsa költeményt is tartalmaz: díván- és ásik-verseket, dalszövegeket. A hódoltsági irodalmi ízlés keresztmetszetét adja, a legközvetlenebb hangú ásik-versektől a legművesebb gázelekig és udvarló-versekig bezárólag.

A muszlim és a keresztény kultúra közötti kapcsolatot mutatja be: hét nyelven íródott - törökül, perzsául, arabul, latinul, horvátul, németül és magyarul.

Mit tudhatunk még meg a Palatics-kódexből?

A szövegek sokféle témával foglalkoznak: találunk közöttük Luther-zsoltárokat, magyar karácsonyi éneket, török verseket és dalszövegeket, de körömvágási babonákat, asztrológiai feljegyzéseket,

török-perzsa társalgási zsebkönyvet, sőt Korán-kommentárokat is. A török versgyűjtemények alapján a kézirat keletkezési ideje és helye is nagy valószínűséggel meghatározható: a hódoltságban állította össze egy valószínűleg magyar származású renegát 1855/89-ben. A három nagy csoportba - muszlim klasszikus költészet, török énekmondás, klasszikus dalszövegek - sorolható versek az oszmán költészet teljes keresztmetszetét adják, s azt bizonyítják, hogy az oszmán-török kultúra még a határvidék mostoha körülményei között is virágzott. E versek éppen azt a közeget villantják fel, amelyet jeles költőnk - s egyben első törökös műfordítónk -, Balassi Bálint is jól ismert. Az antológia háttéréként a hódoltsági török művelődés, az oszmán zene- és irodalomtörténet vázlatos ismertetése szolgál.

Sudár Balázs munkája eredményeként az ásik- és díván-versekről, az ásik költészet zenéjéről az alábbiakat tudhatjuk meg:

Az ásik-költészet

A török énekmondókat ásiknak nevezzük. Művészetük alapvetően szóbeli, éneküket hangszerral - kopuzzal, csögürrel - kísérik. A 16. század elejétől szaporodó lejegyzések már teljesen kiforrott, letisztult stílust tárnak elénk, amely csekély változásokkal napjainkban is él. Az ásik-költészet eredete kettős: egyrészt nyelvileg, zeneileg a törökök hagyományos, iszlám előtti kultúrájának örököse. A versek mindig szótagszámlálóak, szerkezetük kötött: ún. kosma-formában íródtak. Másrészt - ezzel szemben - a tartalom, a megfogalmazás erősen kötődik a perzsa szerelmi és misztikus költészethez. Számos fordulat, kép az eredeti perzsa mű tükörfordítása.

Az ásíkok egy sajátos török vallási irányzat - az anatóliai nomádok körében népszerű alevi-bektasi hit s az ebből fejlődött bektasi dervisrend - szertartási zenészei, himnusz-költői. Mivel a janicsárok - ha csak formálisan is - a bektasi rend kötelékébe tartoztak, az ásíkok megjelentek a harctereken is. Az ásik-költészetet jól ismerték és széles körben művelték a Hódoltságban. Egyfelől azért, mert a végeken, a katonaság körében mindig népszerűek voltak az énekmondók; másfelől az itt megtelepedő bektasi dervisek gondoskodtak a terjesztéséről. Leghíresebb központjuk Gül Baba budai rendháza volt, de álltak kolostoraik Egerben, Fehérváron, Lippán is.

A hódoltsági ásíkokról számos keresztény útleírás, főúri levél vagy muszlim krónika emlékezik meg. Jelenlétükről beszédesen tanúskodnak a verseiket megőrző török kéziratok (pl. a Palatics-kódex). Sokuk neve csupán hódoltsági forrásokban bukkan fel, talán helybeliek lehettek. Egyikük, Kul Píri egy Tata alatt elesett török vitéz, Deli Bajazid halálát siratta meg. Másikuk - Ramazán - Buda szépségét Bagdadéhoz hasonlította. Karadzsaoglan Pétervárad kifosztásáról énekelt, Temesvárlí Gázi Ásik Haszán pedig a hódoltsági területek elvesztése felett kesergett.

A helyi költők mellett számosan csak rövid időre, egy-egy hadjárat erejéig tartózkodtak itt. Gevheri, az

egyik legjelesebb 17. századi ásik egy egri agát siratott el. Kortársa, Ásik Ömer újabb Moháccsal fenyegette a "német királyt". Üszküdari Érsekújvár bevételéről énekelt, Kul Musztafa a Duna véres hullámai felett elmélkedett. A hadjáratról hadjáratra vonuló költők, s persze a vándorló dervisek biztosították az irodalmi ismeretek cseréjét a birodalom távoli részei között. Nem meglepő, hogy számos olyan ásik műve is ismert volt itt, aki sosem járt a Hódoltságban. A 14. századi Kajguszuz Abdál énekeit nyilván a bektasi dervisek hozták magukkal. Ásik Kerem pedig a török széphistóriák (hikáje) világából csöppent a Hódoltságba. Kereméhez hasonló szerelmi történet talán nálunk is termett, a Karadzsaoglan és Iszmigán Szultán.

Díván-irodalom

A díván-költészet az időmértékes (aruz) verselést alapul vevő arab-perzsa irodalom hatása alatt fejlődött. A török nyelv azonban kevésbé alkalmas a metrumok pontos betartására, s ez komoly fejtörést okozott a költőknek: hol a nyelv, hol a versláb szenvedett csorbát. A megoldást az irodalmi nyelv megváltozása hozta: fokozatosan feltöltődött arab és perzsa szavak sokaságával, amelyek segítségével már betartható volt az időmérték. E nyelvet - az oszmánlit - csak a kulturális elit használta, az egyszerű emberek meg sem értették. A nyelv "eloszmánosodása" a 18-19. században tetőződött.

Az oszmánli nyelv mint rétegnyelv a birodalom minden részébe eljutott, így a Hódoltságban is jól ismerték. Ezt használták a hivatalnokok és a vallási emberek, ezt tanították a medreszékben, s természetesen e nyelven született minden elismert irodalmi alkotás.

A díván-költészet alapeleme a bejt, ebből épül fel a legtöbb versforma: a gazel, a kaszide, a mesznevi. Csekély számban léteztek nem bejten alapuló formák is, pl. a murabbá, a muhammesz. A verseket vagy a szerzők szerint rendezték kötetekbe (díván), vagy antológiákká (medzsmua) szerkesztették.

A díván-költészetet jól ismerték a Hódoltságban. Közkezen forogtak a nagy elődök (Nizámi, Szádi, Ahmedi) és a kortárs költők (Fuzúli, Hataji, Záti, Reváni, Muhibbi, azaz Nagy Szulejmán) munkái. Több helyi költőről is tudunk. Vüdsudi Mehmed Buda szépségeit énekelte meg, Hiszáli pedig Gül Babára emlékezett. Pesten nőtt fel a dervis Lámekáni, Budán Míri. Száji Szigetváron kádiskodott. Tasli-dzsali Jahja bég Szulejmán összes hadjáratát végigharcolta, a Hódoltságban igen népszerű munkáit zborniki birtokán írta. Evlia Cselebi szerint a 17. század közepének legjelesebb budai költői Gázi Cselebi, Názi Cselebi és Számi Cselebi voltak.

A díván-költészet másik ágát az elbeszélő költemények, verses regények (mesznevi) alkotják. A műfaj nagy klasszikusait a Hódoltságban is forgatták: Mevlána Mesznevijét vagy Firdauszi Sahnáméját. Fuzuli Ópium és bor című munkájának parafrázisát II. Gázi Girej krími kán éppen Pécsen telettében

készítette el (Kávé és Bor), bár az azóta elveszett mű aligha lehetett itt közismert.

A kimondottan a hadi eseményeket tárgyaló mesznevik neve: gazavatnáme. Jónéhányuk témáját a hódoltsági háborúk szolgáltatták: Buda, Esztergom, Siklós, Győr, Kanizsa bevétele. Legtöbbet talán Szigetvár ostromáról írtak. Jóllehet a szerzők egy része maga is részt vett a hadjáratokban, munkáikat azonban már nem itt készítették. Ezért érdekes a görögáli hősről szóló mesznevi, melyet állítólag a helybéli kádi szerzett, s amely Pecsevi krónikájában fennmaradt. Neve alapján hódoltsági lehetett az a Gyulevi (gyulai) is, aki Gyula bevételét verselte meg.

A díván-irodalom prózai alkotásai közül elsősorban a történeti munkák foglalkoznak a Hódoltsággal. Java részük az Oszmán-ház történetét dolgozza fel (Nesri, Szádeddin, Lutfi Pasa). Ezek folytatásának tekinthető a pécsi születésű Ibrahim Pecsevi Istvánffy és Heltait is felhasználó krónikája, s Kjátib Cselebi műve is. Születtek egy-egy uralkodó dicsőségét megőrkítő alkotások, ezek közül elsősorban a Szulejmánnámékban akadunk hazai vonatkozásokra (Dzselálzáde). Néhányuk csupán egy-egy hadjáratot beszél el, ilyen például Kemálpasazáde Mohács-náméja, amelynek egyik másolatát Ibrahim bin Ali készítette Szolnokon 1575-ben. (E kötet a hódoltsági miniatúrafestészet egyetlen emléke is.) Kimondottan helyi eseményeket beszélnek el a Szokollu Musztafa és Tirjáki Haszán budai pasákról szóló krónikák. Kuriózumnak számít a Tárih-i Üngürüs (Magyarország története), amelyet egy magyar származású renegát, Terdzsümán Mahmud írt.

A díván-prózához sorolandók az útleírások, a tudományos, vallási és misztikus értekezések. Az útleírások legjelentősebbje Evlia Cselebi Szejáhatnámeja, amely a hódoltsági művelődéstörténet egyik legfontosabb forrása. Kevésbé fontos Behrámi Dimiski szűkszavú értekezése a 17. század végéről. Tudományos és vallási munkák minden medreszében előfordultak. Ránk maradt egy tankönyv, amely Korán-magyarázatot, jogot, verstant tartalmaz. A medreszék oktatói (hodzsa) azonban néha maguk is tollat fogtak. Ömer Efendi, az egyik budai iskolamester jogi könyvet írt, Ibrahim budai jogi véleményei (mufti fetva) kötetekre rúgnak. Ali Dede Szulejmán türbéjének őreként írogatta misztikus értekezéseit, Ahmed Dede pedig a pécsi mevlevi kolostorban dolgozott. A 15. századi török misztikus, Ahmed Bidszán értekezése magyarul is hozzáférhető volt: Bethlen Gábor török deákja, Házi János fordította magyarra, és 1626-ban Kassán ki is nyomtatta.

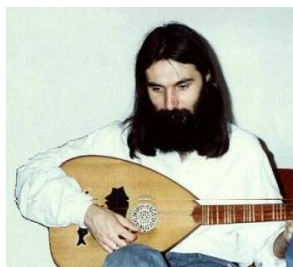
Az ásik-költészet zenéje

A török énekmondás, az ásik-költészet a végeken és az alevi-bektasi hitű társadalmi csoportok körében virágzott a 16-17. században. A verseket mindig énekelve, hangszerkísérettel adták elő. A dallamok általában egyszerűek, csupán egy-két zenei gondolatot vetnek fel. Jellemzők az ismétlések, gyakori a recitálás. A cél a szöveg érthetősége, a

dallamnak alkalmazkodnia kell ehhez. Ugyanakkor a ritmus - melynek állandóságát a kísérő hangszer biztosítja - sohasem vesz el, legfeljebb elhalkul, háttérbe szorul. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a már említett Ali Ufki révén kb. kétszáz 17. századi ásik-dallamot ismerünk. Az a tény, hogy közülük jónéhány ma is közszájon forog, az ásik-dallamok szívósságát, időtállóságát mutatja, s talán feljogosít arra is, hogy az ismertetett előadói gyakorlatot a múltban is érvényesnek tekintsük.

Bár a Hódoltság ásik-költészetét jól ismerjük, viszonylag kevés a konkrét zenei emlék. Mindössze három olyan, dallammal együtt lejegyzett versről tudunk - kettő Karadzsaoglan, egy Temesvári Gázi Ásik Haszán műve - amelyek feltehetőleg hazánkban is elhangzottak. Egy hódoltsági bektasi verseket őrző kéziratban pedig, ha dallamokra nem is, de legalább hangnem-jelölésekre (makám) bukkanunk. Közvetve számos forrás emlékezik meg az ásikokról. A mohácsi csata előestéjén vagy Esztergom 1594-es ostromakor kopuz, tanbur, sestár, csögür kísérettel vitézi énekeket énekeltek, az oguzok tetteire emlékeztek a katonák. A végvidéki magyarok számos "török kobzost" fogtak el, s Zrínyi is török kobzost említ a Szigeti veszedelemben. Egy helyi ásik - Mihaloglu - így énekel: "Ha a kopuz húrjait behangolják, a bégek jókedvre derülnek."

Mit kell tudnunk a török irodalom hatásáról? A törökök és a magyarok között szövődött kulturális kapcsolatok elsősorban anyagi természetűek, az irodalom területén jelenleg alig mutathatók ki. Jelkép értékű, hogy Balassi Bálint kitűnően ismerte a hódítók költészetét. Két éneke ásik-vers hatására született (Ez világ sem..., Minap mulatni mentemben...), azok eredeti dallamára. Egy harmadik, igen szabad fordításának török forrása felismerhetetlen (Kegyes vidám szemű). "Valahány török bejt, kit magyarra fordítottak" cím alatt - a díván-költészet körébe tartozó - török bejteket, s azok átértelmezett fordításait gyűjtötte egybe. Balassi művein kívül csupán néhány vers utal török eredetre: egy ásik-formában, de magyarul írt vers (*Fekete szemű szemüdükü*), egy kétnyelvű murabbá (Én nem bántom...), s néhány, eddig meg nem határozott eredetű Török nóta. Könnyen elképzelhető azonban, hogy a magyar szerelmi költészet számos motívuma mögött török előkép lappang.

KI SUDÁR BALÁZS?

Sudár Balázs (1972) Budapesten született.

A Teleki Blanka Gimnáziumban érettségizett 1990-ben. Egyetemi diplomáját az ELTE Bölcsészkarán szerezte török-történelem szakon.

Dolgozott az MTA Könyvtárának Keleti Gyűjteményében, az ELTE Török Filológiai Tanszékén 2003-ig ugyanitt tanársegédként, egyidejűleg a doktori képzésben is részt vett. PhD-disszertációját 2004-ben védte meg *A Palatics-kódex török versgyűjteményei és a hódoltsági művelődéstörténet*

címmel. 2003 őszétől az MTA Történettudományi Intézetének¹ munkatársa. Kutatási területei: a török ásik-költészet, a klasszikus iszlám zeneelmélet, a hódoltsági területek művelődéstörténete, főként a bektasi dervisrend kultúrákövetítő szerepe, valamint a közép-ázsiai hangszerek története. Több könyv szerzője és társszerzője; számtalan tanulmánya és műfordítása jelent meg az utóbbi években.

Zenei tanulmányait az Óbudai Népzenei Iskolában kezdte, Kobzos Kiss Tamás koboz tanszakán. Ugyanitt Erdal Şalikoğlu isztambuli vendégtanár egy éves szakkurzusán is részt vett. Később, isztambuli kutatóutak alkalmával főként Yusuf Benli török mester magánóráit látogatta, ahol a török zeneelméletet és a szaz (baglama) játékmódját tanulmányozta.

1990-ben Kobzos Kiss Tamás tanítványaként került a Musica Historica Együttesbe, amellyel azóta is rendszeresen fellép (ének, koboz, baglama, lafta, mandolin, ütőhangszerek), elsősorban magyar és közép-európai régizenét játszanak. 1997-ben kimondottan a régi török zene előadása céljából alapította meg a Canlar zenekart. Alkalmi közreműködőként más formációkban is megfordult.

A muzsikáláson kívül az 1993-ban Szentbékállán színre vitt *Aucasin és Nicolette* c., középkori francia vásári komédia rendezése, valamint több hangszer rekonstrukciója és elkészítése is az ő nevéhez fűződik.

¹ <http://www.tti.hu/>

Sudár Balázs publikációi, tanulmányai:

Ágoston Gábor – Sudár Balázs: GÜL BABA ÉS A MAGYARORSZÁGI BEKTASI DERVEISEK:

<http://terebess.hu/keletkultinfo/gul.html>

Palatics-kódex:

<http://www.google.com/search?sourceid=navclient&hl=hu&ie=UTF-8&oe=UTF-8&q=Palatics%2Dk%C3%B3dex>

Felhasznált irodalom:

Kereszt és félhold. A török kor Magyarországon (1523-1699), Encyclopedia Humana Hungarica 05.

(<http://mek.oszk.hu/01800/01885/html/>)

A hódoltság török irodalma

(<http://mek.oszk.hu/01800/01885/html/index12.html#a2>)

Fénykép és szöveg: Musica Historica

(<http://www.musicahistorica.hu/tagok.html>)

A cikk forrása: Az «Osservatorio Letterario» online magyar nyelvű melléklete (2006. november 28.):

<http://www.osservatorioletterario.net/madzsariturki.pdf>

Visszhang:

<http://www.fullextra.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=2274>

1) Vége

B. Tamás-Tarr Melinda

ÉLET ÉS EGÉSZSÉG, ORVOS ÉS BETEG, JOG ÉS ERKÖLC, AZ EMBERI MÉLTÓSÁG FOGALOM SZFÉRÁJÁBAN (Az orvoslási jog vázlata)

BEVEZETÉS

Ezen elmélkedés egy olyan multifaktoriális **problematikát kíván feltárni, amelynek középpontjában az ember áll. Megkísérel egyes kevésbé ismert és megoldásra váró elméleti és gyakorlati kérdéseket** általános érdeklődési körbe hozni, sőt **megvilágítani**. *Megvilágítás alatt* nem probléma-megoldó magyarázatot értek, hanem *egyrészt* a problematika valós létét, *másrészt* annak egyes helyeken félhomályba burkolózó, azaz tisztán nem látható, más helyeken élesen elhatárolódó (világos és sötét) fény és árnyék módon megjelenő részének bemutatására irányuló kísérletet.

Tulajdonképpen az emberi létezés alapjairól van szó ezen elmélkedés gondolkörében.

Az ember, de nem az élő s csupán fizikai létező, hanem az **a „valaki”** - a „valamivel” szemben -, *aki egyéni tulajdonságok hordozója, s akinek méltósága* saját ember voltának, valamint képességének, tulajdonságai összességének, *abból eredő tudata, hogy Isten a saját képmására teremtette*, miért is mint személy, a teremtésben egyedülálló helyet foglal el. Az ember, aki (ezért) személy. Ember, személy, egyén egyértelmű fogalmak, éppen ezért bármelyik fogalmat alkalmazzuk az emberkép alkotáskor, az ember a maga empiria felettségében jelenik meg.

Az embernek Isten által saját képmására teremtettségének ténye (igen: ténye és nem feltételezettsége, vagy igaznak elfogadása, esetleg valószínűsítése) **nem áll ellentétben Darwinnak „A fajok eredete” című művében kifejtettekkel**. *Ezt a megállapítást támasztja alá Kellermayer Miklós egyetemi tanár sejtélettan-kutató «Darwin felfedezése és megkísértettsége» című tanulmányában.*

Bármilyen erőteljes, esetleg ügyetlen kommentálás helyett idézem Kellermayer professzor hivatkozott művének éppen itt szükséges és eme kérdéssel foglalkozó szövegét:

„Darwin eredeti művének, a darwinizmus hivatkozási alapjának áttanulmányozása során a legszembetűnőbb és egyben legmegdöbbentőbb ellentmondás, hogy az **evolution** (evolúció = fejlődés) szó egyáltalán nincs benne ebben a műben. Még említésre sem kerül... kutatása során Darwin ugyanis arra a meggyőződésre jutott, hogy az élőlények nem eredetüktől fogva olyanok, mint amilyenek az észlelés idején. A nyilvánvaló változatosság Darwin szerint arra utal, hogy valamennyi élőlény egy közös őstől származik. A közös ősről leírásánál Darwin kimondatlanul az első élő sejt, a minden élő sejt közös őseire utal... Darwin óriási felfedezésének lényeges eleme még a tökéletességre törekvés eleve „bekódoltságának” felismerése és kifejtése.

Ugyanis egyetlen őssejtből a Földön fellelhető élőlények megszámlálhatatlan sokasága csak úgy jöhetett létre, ha a tökéletesedés felé irányultság eleve be volt kódolva az első sejtbe is, és az utána jövő minden leszármazottjába is... Darwin ezt a folyamatot, vagyis a Föld élőlényekkel való csodálatos benépesítését az első őssejtől, az 1859-ben kiadott, eredeti művében nem nevezte evolúciónak... Az 1859-es első kiadás XIV. (utolsó) fejezetében egy mondat összegezi Darwin felfedezését. Érdemes ezen ezt a mondatot szó szerint idézni:

„The whole history of the world, as at present, known, although of a length quite incomprehensible by us will hereafter be recognised as a mere fragment of time, compared with the first creature, the progenitor of innumerable extinct and living descendants, was created.” Azaz:

„Az egész világ története, ahogy ez ma tudott, bár hossza számunkra meglehetősen felfoghatatlan, csak egy töredéke annak az időnek ami valóban eltelt az első élő teremtménytől, attól, amikor a megszámlálhatatlan *kihalt és ma élő leszármazott közös őse teremtett.*” ... Darwin az egyetlen őssejtnak eredetét a soha meg nem ismerhető régióba helyezte, sőt egyértelműen teremtettnek deklarálta. (Jel: - XI.evf. 6. szám 165-167. lap -)

A létezésében egyedülálló helyet elfoglaló **embernek** - mint személynek - **a méltósága** a lényegében rejlő és az életével együttjáró, **tőle elválaszthatatlan tulajdonsága**, mint az élő és értelemmel rendelkező mivolta.

Az eddig rögzítettekkel következik, hogy a *problematika emberközponúsága megkívánja, hogy azt konfokális látásmóddal szemlélve, az erkölcsfilozófia szempontjából is vizsgálat tárgyává tegyük.*

Vizsgálódásunk során minden területre kiterjedő tudományos - vallástudományi, politikai, gazdasági, szociális, kulturális, s nem utolsósorban erkölcsi és jogi dimenziók állítják eléink a saját optikájukat. Így válik vizsgálódásunk is multifokálissá.

A problematika három - egymással szorosan összefüggő és kölcsönhatáson álló - szakaszra - illetve alternatív, azaz egy másik megengedett meghatározással viszonyítva - **osztható**, melyek a következők:

- **az ember eredetében gyökerezően egyedülálló helye** az általunk csak szerényen becsülhető, de valójában ismeretlen idők óta létező **világegyetemben**, - annak erkölcsfilozófiai szempontból az embernek Istenhez való viszonyát -,

- **az ember életében, létében**, egészséges állapotában, s azzal szoros összefüggésben **bekövetkezhető** - jobbra fejlődő tendenciájú - **változások**, - amely az embernek önmagához való viszonyát -,

- **az ember életének, életkörülményeinek és egészségi állapotának** mind nemzetközi s világpolitikai, mind egy-egy államon belül országos szinten **politikai tényezőként való megjelenése**, - amely pedig az embernek embertársaihoz való viszonyát jelenti.

A problematika eme három szakaszának összefüggése azt kívánná meg, hogy az államokban együtt élő emberek természeti, gazdasági, vallási, erkölcsi és jogi szükségletei összeillesszessenek, érdekeik hozassanak összhangba, érdekellentéteik hozassanak közös nevezőre, ugyanakkor az egyes államokban az emberi élet igényei és érdekviszonyai az adott államban meglevő szükségleteknek megfelelően módosítsanak.

Ez pedig az igaz ismeretek rendszerének megvalósítását kívánja meg. Ezen megvalósításnak viszont tudományos alapokon kell nyugodnia.

A tudományos megismerésnek pedig három irányúnak kell lennie, mégpedig:

- **a tényeket** - bárminemű kritikai állásfoglalás nélkül - **meg kell ismerni,**

- **a tényeket** - ugyanakkor - bizonyos **meghatározott szempontból kell megismerni,** és
- **törvényszerűségek feltárása illetve törvények megállapítása,** amelyekhez viszont már szükséges mind a tények leírása, mind pedig azoknak bírálata. A tényekkel összefüggésben még ki kell emelnünk, hogy **vannak**

- **a természeti tények,** amelyeket kénytelenek vagyunk elfogadni olyanokként, mint amilyenek, s amelyekben nem változtathatunk, nem magyarázhatunk különféle módon, sőt nem is alakíthatjuk, mert nem tőlünk függnék, és

- **a történeti tények,** amelyek az emberi magatartástól függnék, miért is azok bírálhatók, magyarázhatók, sőt az ember egyéni akarata szerint változtathatók is.

A természeti tényeket vizsgálni lehet, sőt kell is, de azok egy része ismeretének hiánya nem járhat az emberre súlyos hatással.

A történeti tények felismerésében elkövetett hiba azonban súlyos következményeket vonhat maga után.
[...]

A TEST ÉS LÉLEK ORVOSA

Noha nagyon is tudatában vagyok annak, hogy ezen alcím alatt írottak olvasásakor az általam mindenkor végtelenül tisztelt - a tudományok rendkívüli magaslatain megérdemelten lakozó kiválóságok közül sokan, lekicsinylően, szájukat gúnyosan elhúzva, sőt fejüket rosszallóan csóválva, szigorúan összehúzzák szemöldököket - mondván: mi köze mindezeknek a joghoz -, e sorok szerzőjét nem éppen kedvező jelzőkkel illetik, mégis leírom, hogy az orvoslási jog - orvosi jog -, a betegségekből eredő emberi problémákat nemcsak az ember alkotta törvények optikájából kell szemlélteni, hanem az isteni törvények mikénti megítélése szempontjából is. Azon Létező Erők parancs-szférájából is, Aki által - még Darwin szerint is az első közös őssejt mint - a már kihalt és ma is élő leszármazottak közös őse „teremtett”.

A betegségnek az emberben való megjelenése rémületet kelt, sőt nagyon sokszor testi szenvedést is okoz. Ezért a lelki és testi szenvedést okozó betegség

az ember legsúlyosabb megpróbáltatásai közé tartozik.

Az ember a betegségben - különösen ha az súlyos és/vagy hosszadalmas - elmélkedővé lesz, kutatni kezdi betegsége okát, s nemegyszer rájön arra, hogy betegsége valami módon kapcsolatban áll bűnnel, sőt a betegsége egyenesen a bűn következménye.

Azt is eredményezi azonban a betegség, hogy az ember keresni kezdi elméjében Istent. Eszébe jut, hogy gyermekkorában tanult Róla és az Ő fiáról, aki betegeket is meggyógyított.

Valóban, Krisztus mindig együttértett a szenvedő, beteg emberekkel. Számos beteget meggyógyított, de nem csak a beteg testeket akarta gyógyítani, hanem azért jött közénk, hogy az ember testét és lelkét egyaránt gyógyítsa.

Ő az az orvos, aki minden beteget közel engedett magához, aki megengedte, hogy a Tőle gyógyulást remélők megérintsék, s Ő az az orvos, aki ma is fölé hajol minden betegnek, s akire a betegnek szüksége van, hogy meggyógyuljon.

Korunk orvosa is hajoljon a beteg fölé, ha a beteg szólítja, s ha kéri, hogy hívjon hozzá papot, teljesítse kérését. Mert a betegségnek gyakran az az eredménye, hogy a beteg keresi Istent, hogy visszatérjen hozzá, s mivel a betegség sokszor megsejteti a halált is, a beteg kérésére az orvos tegye lehetővé, hogy a lelket meggyógyítsa.

MIT ÜZEN A SZENT KORONA?

Bizonyára csodálkozott a kedves olvasó e fejezet címét olvasván, s mindjárt meg is fogant a kérdés, hogy mi köze az orvoslásnak a Szent Koronához, avagy a Szent Koronának az orvosláshoz?

A kérdést hallván ezt ajánlhatom a kérdés feltevőjének, hogy mielőbb menjen el a Parlamentbe, s vegye szemügyre a Szent Koronát. Miért?

Ha alapos vizsgálódást folytatunk, láthatjuk, hogy a Szent Korona több mint egyszerű koronázási jelvény. Ám nem mondható történelmi emlékeknek, sőt művészettörténeti emlékeknek sem. Bár míveségét, s minden térre kiterjedő gazdagsága bármelyiknek minősíthetné, mégis érezzük, hogy nem erről az anyagiasságról van szó. Látván, más szférák zenéje csendül fel lelkünkben, s úgy érezzük, hogy misztikus történelmi múltunk üzen.

De nemcsak üzen, hanem megmagyarázhatatlan jelenség, mivel ezzel kinyilvánítja, hogy miért létezik a harmadik évezredben is a magyarság. Tanúságtevő, de egyben jövőnk misztériumának tárháza is.

A korona "broncs" részének elején Jézus Krisztus, az emberré lett fiú Isten **képe alatt jobb oldalon Mihály, bal oldalon Gábel arkangyal.** Csomor Lajos szerint ők az isteni hírnök.¹

Mihály mellett Szent György, a katonák védőszentje, **Gábel mellett pedig Szent Demeter,** az országvédő katona szent. Csomor Lajos szerint a két szentnek a király honvédő feladata betöltésében való segítése a szerepe. **E szentek mögött két orvos,** mégpedig balról **Szent Damján, jobbról Szent Kozma képe van.**²

Kik is voltak ők?

Ők a keleti egyház két nagy szentje, akik ikertestvérek voltak, de akikről kevés adat áll rendelkezésre. Az első hiteles tanúságot Círus város püspökétől, Teodoretosztól kapjuk, aki az ötödik század közepén így emlékezik meg a két szentről, mint a hit jeles bajnokairól és csodálatraméltó vértanúkról.

Szenvedéstörténetüket elbeszélő legenda szerint Arábiában születtek. Nagy **érdeklődést tanúsítottak** a tudományok, **különösképpen az orvoslás tudománya iránt.** Ezen különös érdeklődésüktől hajtva, elhagyván szülőföldjüket, **Szíriába mentek tanulni.** Tanulmányaik befejeztével Kilikiába mentek, s Égé városában telepedtek le. **Itt keresztények is voltak, így nemcsak orvosai, hanem apostolai is lettek a városnak.**

Ők azonban nemcsak orvosok, hanem keresztény orvosok voltak. Az emberek különösen azért szerették meg, mert a gyógyításért soha nem fogadtak el pénzt, sőt a gyógyszerekért sem.

Jóságuk és prédikálásuk hatására nagyon sokan megtértek. Ezért, amikor a Diocletianus-féle üldözés a keleti egyházhoz is elért, Eisias helytartó elsőként őket, az apostol-orvosokat állította bíróság elé. Mivel **nem tudták rákényszeríteni hitük megtagadására,** különféle módokon próbálták őket megölni. Először megkötözve a tengerbe dobták őket. A kötelékek azonban feloldódtak, s kiúszhattak a partra. Ezt követően máglyát gyújtottak alájuk, de a lángok nem érték őket. Majd nyíllal lőtték rájuk, de a nyílvevesszők nem találták őket el. Végül is karddal ölték meg mindkettőt.

Vértanúságuk a Diocletianus-féle üldözés idején, 303-ban következett be, s első templomuk a sírjuk fölé épült.

Tiszteletük tehát először vértanúságuk helyén, Círus városában, majd Juszticiánusz császár hatására — aki a súlyos betegségéből való meggyógyulását a szent orvosoknak köszönhetette —, a birodalom egész keleti felében elterjedt. Első római templomukat IV. Félix pápa (525-530) építtette a Fórumon. Ünnepük a VII. században került a liturgikus könyvekbe, feltehetően ezen bazilika felszentelése napjára, szeptember 27-re. Páli Szent Vince ünnepe miatt azonban egy nappal korábbra, szeptember 26-ra helyezték át. A római kánonban felsorolt szentek sorát ők zárták.

Konstantinápolyi bazilikájuk zarándokhellyé vált, s az a különös szokás alakult ki, hogy a betegek a bazilikában aludtak, mert így tapasztalták, hogy álmukban eljön hozzájuk a két szent orvos és vagy meggyógyítja őket, vagy néha egészen rendkívüli gyógymódot javasolnak, amelynek következtében később valóban meggyógyulnak. Ezekről a gyógyulásokról a hatodik századig visszamenő feljegyzések tanúskodnak.

Moravcsik Gyula szerint mindketten az önzetlen égi tudomány képviselői. Bálint Sándor szerint pedig feladatuk a magyar király egészségének védelme.³

A Szent Korona előbb a királyi hatalomnak, majd később az egész magyar államiségnek szimbóluma lett. A Szent Korona-tan szerint pedig az államhatalom a nemzettől ered, mely azt a Szent Koronával való koronázás útján osztja meg a királlyal. Tehát a király és a nemzet együtt teszik ki a Szent Koronát. A király a

Szent Korona feje, az állampolgárok annak tagjai, az államterület a Szent Korona országa, az államjavak a Szent Korona javai.

Mit üzen tehát a Szent Korona? Azt, hogy az abroncsán lévő két orvos-szent védelmezi a fejének, s valamennyi tagjának - az állampolgároknak - az egészségét, következésképp az egész ország népének egészségét úgy kell védeniük az orvosoknak, mint a két orvos-szent védte az emberek egészségét, s ahogy gyógyította őket. A Szent Korona tehát mai aktualitással is üzen az orvosoknak.

^{1, 2, 3} Csomor Lajos: Szent István koronája nyomában. Panoráma, 1987. 14. lap

Forrás: Dr. Tarr György: *Élet, egészség, orvos és beteg, jog és erkölcs, az emberi méltóság fogalom szférájában*, Püski 2003, Budapest, 256 old.

A fentieket a szerző - aki az «Osservatorio Letterario» felelős főszerkesztő igazgatójának és kiadójának édesapja -hozzájárulásával közöljük.

© Lovag, Vitéz Dr. Tarr György PhD
- Veszprém -

BESZÉLGETÉSEK

FOLYTONOS „SZELLEMI SZABADSÁGHARBAN” ÉLÜNK

Beszélgetés Döbrentei Kornél József Attila díjas költővel

Vátesz az, aki előrelátóan megjósolja népe jövőjét. Döbrentei Kornél magyarságunk vátesze. Nemzeti sorskérdéseinkről már többször véleményt formált. Most, rendhagyó módon saját gondolataival szembesítjük a költőt, arra kérve, fejtse ki bővebben egy-egy magvas gondolatának tartalmát.

– *„Felséges uram, Szent István király! Előljáróban biztosítlak, hogy számomra a Szent Jobb nem tetemcafát, a Szent Korona nem svájcisapka – nem abba a kantonba tartozom. Szomorúan közlöm, országodat majdnem annyi darabra szakították, mint te annak idején Koppány testét. Szándékom szerint azért tetted, hogy egységesítsd a népet, mert csak úgy tud megmaradni. A trianoni gátlástalan új trancsiروزók célja éppen az ellenkezője volt; azt akarták, hogy a magyarság összetörjön, elveszen, kihaljon. Jelentem: csonkán, erkölcsi, gazdasági jóvátétel nélkül bár, de még megvagyunk”* – idézem önt *Szent István királynak 2004-ben írt nyílt leveléből. Hol tartunk most megmaradási küzdelmünkben?*

– Magyar idő szerint eddig egyet előre léptünk, kettőt hátra, most sajnálatos módon bizonyos rendszeres visszalépések történnek. Ezek erkölcsi és gazdasági fokon egyaránt érvényesek. Szent István királyhoz írt levelemben az európai tagozódás fölötti örömömnem kívántam hangot adni, bár hamarosan

kiderült: az Európai Unió épp azon államocskákkal nem törődik valójában, akiknek szükségük lenne rá, sőt hagyja, hogy az elszakított Magyarország részein az úgynevezett gazda-államok a maguk módján kijátsszák a törvényt. Miközben verik a délvideki magyarokat mindmáig, szétérték és lepisílték Petőfi szobrát Felvidéken, Erdélyben megosztják a magyarokat, az autonómia ügyét pedig elnyomják. Ezen felül az Európai Unió alkotmányában nem szerepel a *keresztény* kifejezés, holott *Balassi Bálint*ra épp úgy emlékeztünk, mint aki a kereszténység nevében, védelmében, illetve a szent Istváni gondolat nevében esett el. Mindeközben Európa elpogányosodott, eretnekké vált. Tudniillik a kereszténység nem vallási-, hanem morális, tartásbeli kérdés.

Magyarországon sajnos tapasztalhatjuk, hogy nem a szent istváni mű reformja valósul meg, hanem annak épp ellenkezője. Az ország lakosok már alig ismerik az állam „védernyő” szerepét, a több évszázados, kemény helytállásra készítő hagyomány sokáig megvédett bennünket. Tatárt, törököt, Trianont, az orosz morálisan még kibírta ez a nép, hiába laktak vagonlakásokban azok a becsületes tisztviselők, akik nem esküdtek fel az idegen hatalmakra az első világháború után. Ott laktak a Felvidékről, Erdélyből menekültek, s érdekes módon a magyarság autonómiája is megmaradt.

A jelenlegi kormánykoalíció tagjai 1944-re próbálnak visszamutogatni. Összemossák a történelmi Árpádsávos zászlót a nyilas zászlóval, holott a kettő nem ugyanaz, ezzel riogatnak, melynek történetét rosszul ismerik. Semmibe veszik a népet, csúnya szóval baleknak, más szóval hülyének néznek bennünket. S miután a média-hatalom 95 százaléka a kezükben van, több embert meg tudnak vásárolni hamis tézisek előállítására és értelmezésére. A rendszerváltás illetve a demokrácia bevezetésének egyetlen komoly haszonélvezője egy nagyon szűk csoport, amely a hatalma érdekében kisajátítja és tönkretesz az egész magyar történelmet, az 1100 évünket, összes hagyományainkkal együtt odadobja a nagy tőkének, s ettől a perctől kezdve jelen pillanatban – beleértve az albánokat is – erkölcsileg, morálisan mi állunk a legrosszabbul. Félek, hogy e folyamatnak korán sincs vége.

– **Ismét nyílt leveléből idézek: „... Rabszolgatartóvá vált az állam, nem véd meg, ám kiszolgált, nem emel fel, de lenyom, kizsákmányol, követel és behajt, nemzedékekre érvényes távlatot nem teremt, de biztosítja a vegetáláshoz való lehetőséget.” Ez elég siralmas távlat...**

– Valóban. Nem vagyok államfilozófus, de ha egy állam az ország megtartását és lakosainak védelmét tűzi ki célul, nem lehet egyoldalúan megszüntetni a védelmet. Végülis a magyar állam megszűnőben van, hisz a multinacionális nagytőke vette meg Magyarországot. Trianon után a magyar kisvállalkozók és középvállalkozók húzták ki a gazdasági mélypontból Magyarországot. *Horthy* kormányzó úr azért hozta létre a *Vitézi Rendet*, hogy fontos pozíciókban a valóban nemzeti sorskérdéseket vállaló

és átlátó, gazdaságilag és morálisan támogató réteg jöjjön létre. A jelenlegi vezetés arra használja fel hatalmát, hogy még a maradékot is szétverje. Tehát nagyon nehéz helyzetben vagyunk. Gyakorlatilag Magyarország már nem állam, mégha formailag van is zászlója, és toldozott-foldozott alkotmánya, attól tartok a jelenlegi hatalom a saját népét tartja ellenségnek. Minden állam saját vasúthálózattal és energia-politikával védi az országát. Mi épp ezt árusítjuk ki. Megszervezik magukat az írek, a dánok, a finnek, a svédek, mert ez lét-parancs. Mi feladunk mindent.

1919-ről sok mindent olvastam, s a családtagjaimtól tudom: *Herczeg Ferenc* *Tisza István* nagy híve volt, mert egyetemes, európai kvalitású politikust látott benne, aki egyedülként vallotta, hogy nem szabad belépni a háborúba. Később meggyilkolták, *Károlyi* tartotta őt legnagyobb ellenfelének. Abban az időben még az utcán is tüntetett az értelmiségiek egy része, mert úgy megbolondították őket. Azt kiáltották: Le a házával, le a hadsereggel, mert minket majd megvédene. Úgy ahogy nem védtek meg akkor, most sem védene meg senki.

A mai magyar hadsereg olyan szintre süllyedt, mint a trianoni leépítés idején, amikor betiltották a működésüket. Közismert: aki nem tud parancsot teljesíteni, az nem tud kiadni sem. Vagyis, ha mi nem védjük meg magunkat – ez *Szent István*, *Szent László*, továbbá az *Árpád-házi királyok*, s nem utolsósorban *Mátyás király* alapelmélete –, akkor nem véd meg senki. Jelen pillanatban mindent kiadtunk a kezünkől, már a lelkünk is ott van – tisztelet a kivételnek –, a kezükben.

– **Azt hiszem, jelenlegi helyzetünk köszönhető az árulóinknak is. „Az árulást, az árulkodást nem toroljuk meg soha, így még aztán anyaföldet, az egy személyes sírhelyet is kiszippantják alólunk. Balek népnek nincs hazája... de párja sem. Akadnak országok, amelyek az olajra éhes agresszorokkal szemben felveszik a harcot, de legalább olyan keményen fellépnek a saját véreikből származó kollaboránsok ellen is, nincs irgalom, de olyan flegma válasz sem, mint egy pufajkából elődörmögött 'no és'”.**

– Vállalom, azóta is ez a véleményem. Csak egy példát mondok: amikor kizárták *Kovács Lehel*t és *Hantz Pétert*, a *Bolyai Egyetem* két fiatal tanárát, rögtön akadt két másik magyar, aki nem átalott beállni a helyükre.

Másik példa: *Kádár János* hívta be az oroszokat 1956-ban. Ez tény. *Hruscsov*ék pontosan tudták, hogy le kell verni a forradalmat. Sajnos az árulásnak is vannak fokozatai. Ám ha mindig mindenre találunk olyan embereket, akik megvásárolhatók 30 ezüstpénzért, akkor nincs kivezető út. Jelenleg ott tartunk, ha egy ifjú számon mer kérni bizonyos dolgokat, mert az életére megy a „játék”, azonnal leszélsőjobbaldalízzák. Ez megalázó, s ebben bizony a 95 százalékos média hatalom képviselői elévülhetetlen bűnöket követtek el. Remélem egyszer megszenvednek érte.

– **Most jutottunk el a következő gondolatához:** *„Félnek mindentől, amely s ami karakteresen magyar. Minden haladó hagyománytól, mely attól haladó, hogy kitaszított, szent elszántak őrzik, ápolják, viszik a szellemünk a szívünk iránt, merthogy továbbadható.”*

– Emögött hatalmas koncepciót vélek felfedezni. Nem hiszek az összeesküvési elméletekben, nincs üldözési mániám, de a magyarságot üldözik bizonyos vonatkozásban. Egyszerűen nem érdeke Európának és/vagy másoknak, hogy ez a nép „összeálljon”. Trianon tulajdonképpen erre vezethető vissza: országunkat széttrancsírozták. Jelenleg a nép önazonosság tudatát szüntetik meg. Ha ugyanis egy nemzet öntudatát, identitástudatát megszüntetik, bármit megtehetnek vele. Másodrangú emberként „használhatják”, mert a másodrangú állampolgár hamarosan elveszíti önérzetét saját hazájában. Európa kiszemelt szögletében élünk, mindig is kompromisszum ország voltunk, ám most valakik megvásárolták ezt az országot.

– **Ez ön szerint már tény?**

– Hogy mennyire mélyen, nem tudom. De amit érzékelek, az nekem elég. Az az érzésem, Magyarország nem a magyaroké! S ebben benne van a magyarság egy részének megtevesztettsége, ostoba, lumpen-elemeinek választása, az egy tálcára való kiszolgáltatás is. Olyan személyek irányítják ma Magyarországot, akiknek gyökerei idegenek, – s ez nem idegenszívűséget jelent – hanem egyszerűen javarészüket az internacionalizmus nevében nőtt fel, s a nemzeti érdekek ellen kormányoznak. Számukra a magyar föld, melyet kihúznak a talpuk alól, üzlet tárgya. Ott a hazájuk, ahol a hasznuk. Ez magyar költőként nekem fáj. Ezért mondom: állj és ne tovább! Mert ebből nagy történelmi botrány lesz előbb-utóbb. Megérlelődik a szívekben az ellenállás, s nagy baj lesz, csak ezt nem akarják látni, mert gátlástalanok. Irakban is háború van, hisz az iraki nép hazája került veszélybe...

– **Nálunk is háború van!**

– Folytonos „szellemi szabadságharc” folyik. Miközben akaratlanul aláátmasztjuk a demokrácia képzetét. Mert hirdethetik, hogy mindenki elmondhatja a véleményét. Igaz, nem a televízióban, hanem a második nyilvánosság előtt...

– **Ezt követően ellehetetlenítik az embert...**

– Így van. Nem engednek kapcsolatba lépni egy másik hasonlóan gondolkodó emberrel, fondorlatos módon atomizálnak bennünket. Ez komoly, stratégiaileg kidolgozott, nem lebecsülendő forgatókönyv szerint zajlik. Március 15-e és október 23-a is erről szólt. Még a kegyelet sem adatott meg, mert ott verték a tömeget, ahol ötven évvel ezelőtt abbahagyták. Gyakorlatilag ehhez kapcsolódik a népegészségügy tönkretétele: hamar halunk meg és nincs hová fordulnunk. Gyakorlatilag azon munkálkodnak némelyek, amit a Világbank egyik lapja írt Nyugaton: kíváncsi lenné, ha a magyarság lélekszáma 7 millió alá esne. S miközben ez megtörténik, betelepítéseket terveznek, üres lakások sorozata vár valakikre, nem tudom, kikre, de hogy nem az erdélyiekre, délidéliekre, és nem a

felvidékiekre, az biztos. Ezzel a néppel nem becsületesek. Viszont be kell látni, hatalmas pénzeket vesznek fel, s miközben ők jól élnek, behazudnak az arcunkba.

– **Mindennapi küzdelmeink Trianonhoz vezethetők vissza.** *„Trianon nem kikezdehetetlen matematikai axióma, hanem durva brutális történelmi „tévedés”, amelynek kiigazítását soha nem szorgalmazta Európa, amely bűneit meg nem bánva itt regnál.”* **Hogyan látja, a „nem, nem soha” akaratereje itt él-e közöttünk?**

– Mindennapi Trianonban élünk idestova 87 esztendeje. Nyilvánvaló, ha a Nagyapjától jogtalanul elvettek valamit, még az unoka is emlékezik rá. Ahhoz képest, hogy antiszemita országnak vagyunk beállítva, nem értem, miért költöznek ide oly sokan? Bizonyos köröknek érdekük, hogy ezt a népet antiszemitának, nacionalistának tüntessék fel, s a liberális lapokat teleírassák ezekkel a gondolatokkal. Március 15-én több felpizskált provokátor is jelen volt. Ez komoly érdekszférát érint, mert mondhatták: Íme, ilyen Magyarország! Az más kérdés, képesek rövidlátó módon olyan országot választani, mellyel kapcsolatban a trianoni békeszerződést még Lenin is jogtalannak tartotta. Ez a jogtalanság mai napig nem változott.

– **Költőhöz illő költői kérdés: lát kiutat?**

– A költő nem társadalom-politikus, nem filozófus, és nem történész, bár kicsit mindegyik benne lehet. Gyakorlatilag a kiutat a belső szilárdságban látom, mely a magyarság kipróbált értékeinek őrzését jelentette mindig. Vagyis vegyenek rendes irodalmat, olvassanak, meséljenek a Nagyapák az unokáknak. Olyan embereket kell választani az EU-ba, akik harcolnak érdekeinkért. A mindennapi Trianon továbbra is sokk, csonkulás, mely lelkiileg még bennünk él, s nem kaptunk rá elégtételt. Így nagyon nehéz az életünk! Az ellenfél gátlástalanná vált. Tehát hibázik. A nép egy részének fel kellene ébrednie. Sajnálatos módon sok embert meg lehet fizetni, aki azzal érvel: ha nem vállalom, elvégzi helyettem más a munkát, aki jól jár. Ez a kis kurta mondat mely részben morális, ez a kulcsa a megoldásnak. Vagyis, hogy ellent mondok.

– **Csak hogy az ellenállók egyre kevesebben vannak.**

– Pedig ennek a szellemi ellenállásnak be kell következnie. Engem külön szomorúsággal tölt el, hogy számos ember csak az anyagi megvonások megtapasztalása révén áll a jó oldalra. Ez zavar, mert idealista vagyok, mely ellen sosem tiltakoztam. Mostanában nagyot csalódtam az emberi minőségben.

Engedjen meg egy példát: Minden csapat úgy játszik, ahogy a másik engedi. Mi mindent megengedünk, minden labdát elvesznek tőlünk, sok öngólt rúgunk, de még a labdáért is minket szalajtanak. Ennek a folyamatnak próbálom ellenállni, még akkor is, ha sok helyzetben jól jön az ellenfélnek ez a szétszabdalt ellenállás, mert a világnak mondhatja: kérem, nálunk demokrácia van, mindenki

elmondhatja a véleményét! Holott tudjuk, hogy nincs így. Többen – ki nem mondva – fekete listán vannak.

– **A szellemi ellenálláshoz kellenek a jó és példamutató ősök...**

– Meggyőződése, hogy sok szellemi ellenálló van közöttünk, csak nem feltétlenül Budapesten kell őket keresni, s persze nem géppuskát tartanak a kezükben, csupán fejlett igazságérzetük van. Engem az igazság kimondására neveltek öcsémrel és húgommal együtt. Több katona harcolt a *Döbrenté* és *Turcsányi*ak között, de akadtak a magyar közigazgatásban és kultúrában résztvevők is, akik úgy nevelődtek, hogy ezt a hazát meg kell védeni. A „haza” nem patetikus fogalom. Ők bátor férfiak voltak, akik vállalták döntéseiket és tetteiket. De találkoztam úgymond egyszerű emberekkel is, akinek fejlett igazságérzetük volt, s ez párosult a nyelvi kifejező erővel és képességgel. Előttük meghajtom a fejem. Példaként említhetem a legmélyebbről jövő Sinka Istvánt.

– **Külön interjú témája lehetne, milyen hátrányokat szenvedett el azért, mert úgymond értelmiségi katona családból származott...**

– Valóban nem kényeztettek el bennünket. Sok minden lehettem volna, ha nem veszítjük el a háborút. Ám végül az, hogy író lehettem, a megpróbáltatások nekem gyémánt nyersanyagot jelentettek. Egyébként erdész szerettem volna lenni, de nem vettek fel a technikumra, bizonyos osztály meghatározások miatt. Sok rendes hétköznapi hőssel ismerkedtem meg. Abban bízom, akármi történik, mindig lesz egy ember, aki átadja helyét egy várandós édesanyának. Mert az élet ezektől a látszólag lényegtelen gesztusoktól függ. Mert sokunkban még létezik az emberi együttérzés. Bár a mostani rezsim, amely a tengeren túlról jött, az emberi szolidaritást teljesen kiirtja, náluk csak a pénz uralkodik. Jelenleg félteni kell az anyanyelvünket, a fajtánkat, mert kevesen vagyunk, s minket is megosztanak. Helyre kell tennünk az igazságot! Mert ha kettévágnak, Isten tudja, talán még összenő. De a trianoni körbeszabdálásra nincs példa a világon. Országunk hasonlatos az emberi szívhez. Képzeljük el, mi történne velünk, ha a szívünkéből kijövő ereket körbevágják. Már pedig nekünk arra van szükségünk, hogy dobogjon a szívünk!*

Frigyesy Ágnes
- Budapest -

* Az újságíró kolléga beküldte, az «Osservatorio Letterario» nyomtatott formában is leközli.

Forrás:

<http://www.osservatorioletterario.net/beszdobrentei.pdf>
(2007. április 25.)

A POLITIKAI KÖZÍRÓK FÓRUMA

JÓ, JÓ, DE KIK?

Csak nem boszorkányok?

Szilvássy Péter:

**Szándékosan keltettek vi-hart
augusztus 20-án**

2007-05-25 20:15 hírTV

Jó, jó, de kik?

Csak nem boszorkányok?

Honnan tudta ezt a máig felelőtlen városvezetés, hogy elhallgatta az időjárás-előrejelzést?

Miért nem szakadt le az ég október 23-án? Nem manipulálta senki a „kollektív tudatot”?

Talán mégis. Abba semmi hangulatom beleszólni, hogy amikor Orbán ellen szólnak egyesek ebben a rovatban, hogy ha kell, ha nem kell, minden képzettség nélkül is lehetne tudni, hogy politikát nem lehet a legnagyobb parlamenti ellenzéki párt nélkül csinálni akkor sem, ha a programjának léte vitatható is. Aki ezt nem érti, azzal nem érdemes vitatkozni. Nincs olyan politika, amelyik megkerülheti a tömegek által támogatott parlamenti erőt.

Nem más, de mégis csak MÁS MARHASÁG.

Amikor a Fidesz tagjai egyetemisták voltak, a KISZ tömegszervezet volt. Aki kiritt a tömegből, nem mehetett egyetemre. Hogy lehetőleg értelmes embereket választott meg az a nemzedék KISZ-titkárnak, legalábbis a felsőoktatásban, a lehető legértelmesebb dolog volt, amit tehettek. Az, azonban, hogy KISZ-tagok kimáskáltak a nemzeti évfordulókon tüntetni a kommunista kormány és rendszere ellen, irreális cselekedet volt, mint minden hőstett. Mint példának okáért Skodacsek András mutatványa a hídon biztosító háló és hatósági támogatás nélkül.

Tetszik érteni?

Nem?

Gondoltam.

Ha pedig valaki valahonnan véve a gondolatot, azt rója fel, hogy valakit szerettek volna beszervezni a III/III-ék, ne higgye, hogy okvetlenül dicsőség, ha valakit se annyira értelmesnek nem gondoltak, hogy nem is próbálkoztak vele, vagy éppen nem feltételezték róla azt, hogy politikai tevékenységét hánytorgatva esetleg megszarolható annyira, hogy akár családját, akár a saját bőrét védve, nem alaptalan félelmében, talán spicli lesz.

Még egy apróság mindazoknak, akik egyre jobban távol tartanak az ide – vagyis irományaik közé való – beírástól: aki utánaolvasott például a HVG honlapján annak, kik, mik, miért és hogyan vettek részt a III/III. munkájában, tudhatja, hogy akiket megpróbáltak beszervezni, a beszervezés sikerétől függetlenül, hivatalból rákerültek az ügynöklistára. Valószínűleg „konspirációs” okokból, hogy ha a cég valamely árulója kiszivároztatna valaha valamit, sose lehessen megtudni, ki volt az igazi ügynök, és kik azok, akikből nem tudtak azt csinálni.

Hogy az egész ország gyanús legyen minden polgára előtt.

A legismertebbnek, akit legalább én nem nevezek nevén, három kiváló képességű fia volt. Vagy azt hiszik az ide beírók, hogy egy arisztokrata politikai elkötelezettségből vállalta jelentések írását?

Hogy mennyire volt valós jelentés mindaz, amit írtak, azaz mennyire volt valóban ügynök az, aki jelentett, arra talán megfelelő válasz a következő.

Pallagi Ferenctől, a III./III. legfőbb főnökének, Horváth Józsefnek helyettesétől megkérdezte a Duna-gate-nek is nevezett belügyi botrány, Horváth István belügyminiszter bukása után, egy újságíró (sajnálom, hogy az ő nevére nem emlékszem), hogyan képzelte ezt a törvénytést és következményeit megúsni.

Pallagi ezt válaszolta: „Talán meglepi, de mi itt kétezer évre rendezkedtünk be”.

Elegánsabb technika volt a III./III. kompromittálásra épülő és ködösítő, állandó gyanakvást, félelmet szülő tevékenysége, mint Rákosié volt, de ugyanarra az általános fenyegetésre és hazudozásra épült.

Végül is, úgy rémlik, munkásságukon túlnőve, mára itt az valósult meg, amit ők csak szerettek volna: aki nem közéjük való, mindmáig vagy egymást marja, vagy belátja, hogy ha eddig nem tette, ezután sem érdemes a korpa közé keverednie.

Dr. Sztányi György PhD

- Gödöllő -

HIPPOKRATÉSZ MA: SEMMIESKÜ SENKIEMBER ELŐTT

Testvérműzsák 2007.04.05. 08:44

Hippokratész keresztrefeszítése címmel írtam le a gondolatok előzményét, ami a két évezredes eskü szellemiségéről és szövegének máig ható értelméről szólt. Ezzel szemben az utóbbi 60 év magyar történetében az ősi szöveg néhány kiragadott részletéből gyártottak a mindenkorai politikai igényeknek megfelelő, lélektelen esküt. Ennek bizonyítására álljon itt egy 2006-ból származó magyar orvosi esküszöveg:

„Én, esküszöm, hogy az orvosi hivatásomhoz mindenkor méltó magatartást tanúsítok. Orvosi tudásomat a betegségek megelőzésére, a betegek testi-lelki javára, betegségük gyógyítására fordítom. A hozzám fordulók bizalmával, kiszolgáltattott helyzetével visszaélni nem fogok, titkaikat fel nem fedem. Egyenlő figyelemmel és gondossággal gyógyítok minden embert. Tudásomat és gyakorlati ismereteimet állandó képzéssel magas szinten tartom, de ismereteim és képességeim korlátait is tudomásul veszem. Az orvosi működéssel kapcsolatos etikai követelményeket tiszteletben tartom. Arra törekszem, hogy az orvostudomány, valamint a (városnév) Egyetem jó hírnevét öregbítsem és megbecsülését előmozdítsam.”

Egy eskü, aminek sok más XX-XXI. századi társával együtt nincs alapja. Esküdni csak valamire vagy valakire lehet. A hippokratészi eskü így kezdődött:

„Esküszöm a gyógyító Apollóra, Aszklepioszra ... „ Későbbi korokban az eskü az élő Istenre, a Bibliára, a Szent Koronára, az Alkotmányra hivatkozott. A szocialista eskütétel a légüres térbe történt, amint az előbb idézett 2006-os „eurokommunista” párja is. Nem voltak szerencsésebbek azok a megfogalmazások sem, amelyek a Magyar Népköztársaság Alkotmányára (a máig élő sztálinista Alkotmányra) vonatkoztak, a kor multával akár az esküt is jogvesztettnek lehetett tekinteni. E korban a kisdobos fogadalomtól az orvosi esküig minden arról szólt, hogy a Magyar Népköztársaság törvényeit meg kell tartani. E jogszolgáltatás pedig ártatlanok százainak kivégzését, és tízezrek meghurcoltatását is jelentette.

A mai orvosi esküben nem csak a kezdet hibás, de teljes egészében kimaradt belőle a hippokratészi záró sor: „Ha ezt az eskümet megtartom és nem szegem meg, örvendhessek életem fogytáig tudományomnak, s az életnek, de ha esküszegő leszek, történjék ennek ellenkezője.”

Az eskütétel sokszor egy senkiember előtt történik. Az önmagukat kinevező kormányok tagjai előtt letett további eskü nem más, mint hűségnyilatkozat. Aki napjaink botrányvilágában a miniszterelnöktől kitüntetést vagy kinevezést vesz át, a pénz hatalom letéteményesei előtt hódol. Nem kivétel ez alól az orvosi eskü sem, hiszen egy orvos-rektori kinevezés átvételekor a jelen rendszerrel, annak képviselőivel kell alkut kötni. A jövő orvosai pedig ebben a láncban pl. egy eurokommunista bérenc, akár egy orvosi munkát soha nem végzett doktor rektor kézfogásával avatódhatnak orvossá. Tisztelet a kivételnek, de e sorok bizonyítékai egy másik írásban fognak következni. (A fordította is igaz: aki Molnár minisztert, Horváth államtitkárnőt, Kóka minisztert egykor doktorrá avatta, talán nem sejtette, hogy méltatlanra ruházta az orvoslás jogát.)

A hippokratészi eskü a 4T gondolatköréből indul ki: tanáromat tisztelem, utódait tanítom, tehetségemhez és tudásomhoz mértén a betegek javára szolgállok, titkaikat megőrzöm. Aki ismét elolvassa a fentebb idézett mai esküszöveget, az emelkedett hangvételűnek távolról sem nevezhető sorokból is kiolvashatja, hogy minden orvosi igyekezetnek a beteg érdekét kell szolgálnia. Napjaink valósága, hogy sorozatban történnek az egészségellenes intézkedések, ami ellen minden orvosnak pártállástól függetlenül kötelessége lenne tiltakozni. A múltkori elemzésből megismétlem azt a 4. pontot, ami a Hippokratész óta élő titoktartásra vonatkozik: „Amit kezelés közben látok vagy hallok – akár kezelésen kívül is a társadalmi érintkezésben – nem fogom kifecsegni, hanem titokként megőrzöm.” Ma az orvosok mindegyike (!) a járó- és fekvőbeteg ellátásban dolgozók egyaránt olyan adatszolgáltatási kötelezettségnek teszt eleget, ami nem a beteg érdekét, hanem az egészségrendőrség kémrendszerét szolgálja. A számítógépes adatfeldolgozók, a tolakodó biztosító társaságok előtt nem titok az egyes ember

betegsége, egészségi állapota, amivel egy újabb szinten is kiszolgáltatottá válik. A recepten kötelezően feltüntetett személyi és betegségi kódok alapján bárkinek bármilyen adata visszakereshető. A személyiségi jog égbekiáltó ellentmondása, hogy erre való hivatkozással számos információ megtagadható, a bűnök elkendőzhetők, miközben az egyének egészségi állapotára vonatkozó legszemélyesebb adatok, betegségének titkai ország-világ előtt nyilvánosak! Az orvosok az adatszolgáltatással egy gyilkos rendszert működtetnek!

Dr. Nagy Attila, PhD
orvos, közíró
- Debrecen -

EPISZTOLA

Postaládánkból:

----- Original Message -----

From: Horváth Magdi

To: Prof.ssa Bonani Tamás-Tarr Melinda Dr.

Sent: Friday, September 29, 2006 12:56 AM

Subject: Csengey Dénes verse

Kedves Melinda!

Fiatalon meghalt a rendszerváltás után, s csak évekkel később fessegették - némelyek tudni vélik, - hogy megölték...

Prózában már olvastam a gondolatait, de ezt a versét nem ismertem, véletlenül találtam rá a Versnyi Hazám rovatban, Surján László Dr. honlapján (pontosabban a Magyarhon oldalán).

Szeretettel üdvözöllek:

Horvát Magdi

Csengey Dénes

VÖRÖSMARTY KÖLTŐ LÁZBETEG ÉNEKE

Ez a föld, melyen annyszer,
ez a föld, melyen századszor is futunk,
ez a föld minket nem tűr el.
Menekül alólunk, lásd, édes Jézusunk!
Ez a föld minket csak dobál,
és leráz és összeráz, nagyon terhére vagyunk.
Legjobbaink rég elhulltanak.
Holnaputánra magunktól elfogyunk.
Megállj csak, mit motyogsz, öreg bolond?
A sírban, hol nemzet süllyed el,
Új kedvvel új ifjúság tolong,
És bölcsőnek díszíti fel.

Micsoda rémek a bölcsőben,
Úristen, micsoda rémséges babák!
Felének halott arca van,
felének véres mézeskalács.
Gyermekké rémített magyar népem,
ebben a bölcsőben temetnek, úgy lehet,
mely nem ápol, nem ringat el,
csak hányásig forgat tégedet.
Magas ég, mire jut bomlott agyam?

szememre minő rémálom ül?
Hogy őrzöm meg én már magam
hazámnak rendületlenül?

Megrendülésünk súlytalan,
Panaszunk sincsen, nincs már, csak vinnyogás.
Túlélő alázat csendesít,
de túlélhetetlen itt a hallgatás.
Vaspatkós tervek, nagy fogat,
parádés trojka vágat szívünk felé.
Midőn ezt írom, dől a hó.
Dől minden itten – vasalt paták elé.
Legázolt cigány, mit hozhat még,
Mire virradhat babonás holnapod?
Falhoz a poharat, és aztán húzd!
Ameddig kihúzhatod.

Doszkocs Zsuzsa — Budapest TÚNÓDÉS...

Túl vagyok a kómán
Élek, ahogy hagyják.
És a gép duruzsol a fülemben
Miközben levegőt juttat a tüdőmbe...

Nem kívánom Néked
Ezt a nehézséget!
De belenézhetne a szemembe
Aki szerint túl nagy a létem költsége...

Szeretem a szépet,
Festek is sok képet.
És a gép duruzsol a fülemben
Miközben levegőt juttat a tüdőmbe...

A gazdaság sáros?
Haljak meg, tán már most!
De belenézhetne a szemembe
Aki szerint túl nagy a létem költsége...

Igyekszem a jóra,
Vágyom néhány szóra.
És a gép duruzsol a fülemben
Miközben levegőt juttat a tüdőmbe...

Hát Tisztelt Országház!
Ez a humanitás?
De belenézhetne a szemembe
Aki szerint túl nagy a létem költsége...

Komor ez a Világ,
Nekem helyet nem ad.
De belenézhetne a szívembe
Aki szerint nem vagyok méltó az életre.

Doszkocs Zsuzsa a Budai Gyermekkorház Légzésrehabilitációs Osztály betege: «**S.O.S.** Sajnos a bezárás réme fenyegeti a légzésbénult betegeket ellátó Osztályunkat, mivel a Budai Gyermekkorház is felkerült a bezárandók listájára! Egy krónikus osztályon a biztos halál vár ránk, mert az életünk és

nem csak az életünk minősége függ attól, hogy ezt elkerülhessük!>

Továbbküldték, s mivel az «Osservatorio Letterario» kulturális és irodalmi folyóiratom levelezőjére, Dr. Mario Alinei professzorra vonatkozik, megjelenítjük:

----- Original Message -----

From: "Tharan Marianne"

To: "Prof.ssa Melinda Tamás-Tarr Bonani Dr."

Sent: Friday, January 12, 2007 3:28 PM

Subject: Fw: [arvisura:665] Etruszk

----- Original Message -----

From: "Stefan Sztás"

To: > Sent: Friday, January 12, 2007 6:48 AM

Subject: [arvisura:665] Etruszk

Etruszk leszármazottak is élnek a Kárpát-medencében

2005. szeptember 15.

A közelmúltban nagy visszhangot kapott dr. Mario Alinei olasz nyelvészprofesszor, miszerint az időszámításunk előtti harmadik évezredben élt etruszk nép nem tűnt el a történelem színpadáról, leszármazottaik a Kárpát-medencében, a mai Magyarország területén élnek és az etruszk nyelvéseket beszélik.

„Magyarok Etruriában” címmel a professzorral filmet forgatott a soproni Föld Arca Filmstúdió, hogy bemutassa őt és elméletét. A filmben a 80 éves tudós - aki számos külföldi egyetem tagja,

szakmai szervezet elnöke - betekintést nyújt több mint húsz éves kutatási eredményébe, amelyeket történelmi és genetikai tényekkel támaszt alá - mondta Czanik Csaba Árpád író, filmrendező.

Czanik szerint sok a közös vonása az etruszkok és a magyarok őstörténete között: a lovaglás, a fegyverhasználat, a szavak hasonlósága mind azt támasztja alá, hogy nagyon erős volt a

kapcsolat a két nép között. Meggyőződése szerint a Velence szó nem véletlenül fordul elő a magyar és az olasz helységnevek között, ennek a szónak az alapja ugyanis az a szó, hogy belső, vagy „velő”.

A filmstúdió eredeti terve szerint a filmben magyar nyelvész is megszólalt volna, de a Magyar Tudományos Akadémia nem tudott olyan szakértő nyelvészprofesszort javasolni, aki az etruszk nyelv kutatásaiban is jártas lenne - olvasható a filmstúdió sajtóközleményében. Magyarországi tudományos körökben ez az elmélet rendkívül nagy ellenállást váltott ki, mert amennyiben ennek igazsága bebizonyosodik, az maga után vonja a magyar történelem újírását, felborítva ezzel az évtizedek, évszázadok alatt bevéssé vált állításokat.

A „Magyarok Etruriában” című film hamarosan látható lesz valamelyik magyar tévécsatornán - a sugárzás feltételeiről még folynak a tárgyalások. (Forrás: Múlt-kor/MTI)

A TESTVÉRMÚZSÁK PORTÁLRA:

(<http://www.testvermuzsak.gportal.hu>)

S.O.S.

2006.12.13. 15:25

Beküldte: Nemzeti Hírháló 2006. december 12.

***** Dokumentum 2006.12.12.**

15 éve lehallgatnak! Segítséget kérek!

Tisztelt Uraim, kedves Barátaim!

15 éve lehallgatnak. Elegem van! S mind a mai napig nem hagyták abba!!

1996-ban két éves újságírói munkám után (emigrációs interjú-sorozaton dolgoztam a Lakitelek Alapítvány éves ösztöndíjával, Tollas Tibor segítségével) betörtek otthonomba 1996. október 12-én, aznap amikor megvettem egyszobás bpesti lakásomat és elvitték az összes hangkassztát, a rádiós- és riporter magnómmal együtt. Egyértelműen politikai betörés áldozata lettem! Ezt követték a következő aljas és egyértelmű megfigyelések: titkos-rendőrök ki-bejárnak a lakásomban. Ekkor még a Mindszenty Alapítványnál dolgoztam. A lehallgatást sokszor úgy mívelték, hogy halljam is, vagyis keményen bűgött a telefonom.

1999-ben vagy 2000-ben - Szászfalvi Lászlóéknál volt egy komoly egyházi rendezvény, melyen résztvettem, már mint egyházi rovatvezető (Kis Újság), s hazaérkezésemkor csótányokat (élő állatok) találtam a konyhámban, amit behelyeztek a lakásba (sokk-módszere). Sem azelőtt, sem azt követően nem találkoztam velük. Elég jók az idegeim, sokmindent sokáig tűrtem, ekkor azonban felhívtam a sok börtönt-viselt Bartis Feri költő barátomat, illetve elmentem hozzá, és kértem segítségét.

Szóltam a lehallgatás gyanújáról is. Marika élettársával eljött hozzám, s egy készülék segítségével kiderült, hogy valóban lehallgattak. A szerkentyű mindenre berezonált, mely elektromos árammal működött: tévé, rádió, számítógép, telefon. Emlékszem, Feri, aki oly sok mindent átélt, fehérebb lett a hónál. És nálam!!! Elmentek és ígérte, hogy intézkedik. Később tőle tudtam meg, hogy a házat illetékes személyek megvizsgálták, s lézerral hatástalanították a törvénytelen lehallgatást!!!

Kb. egy évig nem történt semmi. A kapucsengőm tisztán szólt! Ha rajta vannak, "repedtfazék" hangja van!!!!...

Egy év elteltével ismét próbálkoztak. Ekkor beindult egy "húzd meg, ereszd el" játék. Ha úgy véltem, hogy lehallgatnak, szóltam Ferinek, s ő intézkedett... Feri azonban meghalt. A lehallgatást azonban gátlástalanul továbbfolytatják az elvtársak! Sajnos a házban is él néhány volt ÁVÓS, talán munkásőr stb. Azt is gyanítom, ki figyelte, figyelni talán ma is!!! a levelezésem!!!!...

Uraim, kedves Barátaim!! Ez tovább nem megy! Segítséget kérek! Kérem, vizsgálják meg az 1071 Bp,

Damjanich u. 54. számú házat, különös tekintettel a Frigyesy lakást. Tarthatatlan, hogy így kelljen élnem. Arról már nem is szólok, hogy az APEH megint velem foglalkozik, a 2002-es vizsgálat felmelegítésén fáradoznak. Velem, akinek nincs is rendes állása!!! Elegem van! Miféle rendszerváltozás ez? Azokat "szívatják" mindmáig, akik komolyan vették a rendszerváltozást!! Segítséget kérek! Tarthatatlan, hogy lehallgassanak, tarthatatlan, hogy velem szórakozik az ÁVÓ-APEH. És tarthatatlan, hogy a bal-liberális oldal azon munkálkodik, hogy nekem sosem legyen rendes újságírói állásom!!

Ez felháborító!!! Segítséget kérek!

Mellékelem a Kiszely Gábor (ÁVÓ-kutatóval) készült beszélgetésemet, melyből kiderül: a rendszerváltozáskor a házakon rajta maradtak a lehallgatók!!! Vagyis véleményem szerint az ellenzék értelmiségi rétegét mai napig lehallgatják!!! Hogy van ez, uraim? Ez elképesztő!

Sürgős segítséget kér: Frigyesy Ágnes
rendszerváltoztató újságíró (+36 06-20/383-1417)

HAMIS ÜGYNÖKLISTÁK A JOBBOLDAL LEJÁRATÁSÁRA ?

Beszélgetés Kiszely Gábor történésszel, a Terror Háza szakmai igazgatójával

Testvérműzsák 2006.12.13. 15:25

Idén év elején sorozatosan jelentek meg "ügynöklisták". Sokaknak feltűnt, hogy az első "ügynöklistán" szinte csak jobboldaliak szerepeltek: püspökök, papok, közéleti személyiségek. Ők az áldozatok, akiket beszerveztek, vagy próbáltak beszervezni, de mégsem sikerült. Nem jelentek meg ezen a listán azok, akik működtették a rendszert. Vajon miért? Olyan hír is felröppent, miszerint az izraeli titkosszolgálat áll az ügy kirobbantásának hátterében. Tizenöt évvel a rendszerváltozás után lehetnek-e hitelesek ezek az "ügynöklisták"? - kezdjük beszélgetésünket Kiszely Gábor történésszel, aki könyvet írt az ÁVH, egy terrorszervezet történetéről.

- Egyetlenegy ügynöklista sem jelent meg. Szó sincs ügynöklistáról. Pusztán egy manipulatív szándékkal feldobott névsorról, amit nem nevezek ügynöklistának. Ilyen listát ugyanis bárki készíthet. Előveszi a telefonkönyvet, kiírogat belőle tetszés szerint neveket, esetleg megszerzi hozzá a személyi adatokat: anyja nevét, születési idejét, helyét stb., és kinevezi ügynöklistának.

Ügynöklista nem látott napvilágot Magyarországon, annál inkább egy manipulatív, hírhedt lista, amit a közvélemény Antall-listának nevez. Ilyet bárki, bármikor gyárthat, amit feltehet az internetre. Ezzel kettészakíthatja a társadalmat. Persze az ilyen "kártevőket" ez nem érdekli, pontosabban lehet, hogy épp ez az érdekük.

- Mikor hiteles egy ügynöklista?

- Ahhoz, hogy valaki együttműködjön valamelyik titkosszolgálattal - esetünkben a kommunista

titkosszolgálattal -, vannak kritériumai. Szükségeltetik jónéhány regisztrációs kártya, amit maga az illető titkosszolgálat vezetett. Idetartozik a 6-os kártya, a beszerzés lapjával. Vagyis az illető kényszer alatt, vagy kényszer nélkül, úgynevezett "hazafias" alapon cselekedett-e? Továbbá szerepel rajta a tartótiszt neve. Egy másik lista, az úgynevezett adatlap, több kérdést tartalmaz a beszerzett jelleméről, morális felfogásáról, életmódjáról stb. Ezt a tartótiszt tölti ki. Ezenfelül szükség van egy kártyalapra, amin látható a beszerzett fényképe. Végül mindehhez tartozik a beszerzési nyilatkozat, amit a beszerzett sajátkezűleg írt alá, sőt, lehetőleg saját kézzel írta a nyilatkozatot, ilyen kitételekkel, hogy a Magyar Népköztársaság érdekei védelmében stb. Majd a legfontosabb a beszerzett által írt jelentés. Ha ez mind megvan valakiről, akkor is szükséges egy kriminalisztikai vizsgálat. Egy szakembernek meg kell győződnie az originalitásról, igazolván, hogy a papír vastagsága, fényjele, az írógép átütése valóban korabeli és eredeti-e, illetve írásszakértő megvizsgálja, valóban az illető aláírásáról vagy kézírásáról van-e szó. Ha valaki ezeknek a kritériumoknak megfelel, akkor állítható róla 100%-ig, hogy ügynök. Ha mindez nincs meg, vagy csak egy dokumentum áll rendelkezésünkre, már kétségeink támadhatnak.

Az Antall-listán, mely a legnagyobb port kavarta, nem, hogy a negyede nem volt meg, de a neveken kívül minden hiányzott. Pusztán nevek alapján nem vádolható senki. Kérem, a 300 név mellé rakják oda ezeket a hitelesített bizonyítékokat. Akkor beszélhetünk ügynökről. Tehát nincs ügynöklista.

- Bizonyára ezen a listán szerepelnek valódi ügynökök, és olyan emberek, akiket be akartak sározni. Feltehetően ezeken a listákon keveredtek az ügynökök a nem ügynökökkel. Vajon mennyire hamisak ezek a listák?

- Ami a kutatásaimat illeti, százalék nem állítható fel. Furcsa, még arra sem fordítottak különösebb gondot, hogy némileg hitelesnek ábrázolják a listát. Ugyanis sokuk, akikről bebizonyosodott a kutatások során, hogy együttműködői voltak a kommunista belügyminisztérium ilyen vagy olyan titkosszolgálatának, hiányzik a neve. Olyanok viszont, akik semmiképp nem voltak ügynökök, rajta vannak.

- Mondana néhány nevet, akik biztosan nem voltak ügynökök?

- Nem, mert abban a pillanatban hitelesítjük a listát. Hogy mégis egy nevet említsek, Szőke atya (Mindszenty Alapítvány kurátora, Mindszenty József boldoggá avatásának posztulátora) is szerepelt a listán. Mondtam neki, nem nála van a bizonyítási kényszer, hanem az állítónál. Javasoltam, tegyen feljelentést ismeretlen rágalmozó ellen.

- Vagyis ő sem volt ügynök!

- Persze, hogy nem. Nagyon sokan nem voltak azok.

- Akkor ez gazemberség!

- Rágalomhadjárat, méghozzá nagyon piszkos, alvilági módszerekkel. Mert hamar sikerült elhitetni a közvéleménnyel, hogy ez ügynöklista. De ez nem ügynöklista, ez egy rosszhiszeműen összeállított rágalom.

- Kinek az érdekében jelentették meg ezt a hamis névsort?

- Ez nagy kérdés. Melyik politikai-, gazdasági csoportnak érdeke ez? Lassan a MOSZAD-ot is belekeverik. Kérem, aki azt mondja, hogy ezt a MOSZAD irányítja, tegyen ide egy-két parancsot a MOSZAD-tól, továbbá nevezze meg néhány MOSZAD szakértő nevét, akik ezen dolgoznak. Akkor talán hiteles képet kapunk. Nem a MOSZAD-ot védem, csupán a tárgyilagosságot kérem számon.

- Tehát nem tudjuk, ki áll a háttérben...

- Nem.

- Tizenöt évvel a rendszerváltozás után egyébként előállítható lenne-e egy valódi ügynöklista? Tudjuk, a rendszerváltáskor az elvtársak iratokat égettek.

- Ez igaz: rengeteg iratot égettek el, de gondosan ügyeltek arra, hogy az elégetett iratok tartalmát rögzítsék mágneses szalagon, vagy már számítógépen. A megsemmisített listák valamilyen formában továbbélnek, ezt biztosra vehetjük. Hogy ezek hol találhatók? Nem tartom valószínűnek, hogy a jelen titkosszolgálatoknál, amelyek közül egyik sem jogutódja a feloszlalt III/III-nak, vagyis az Állambiztonságnak. Hogy ezek a III/III archívumában találhatók, megint csak vélelmezhető. De nem kutathatók, az is igaz. Tehát megint bementünk egy zsákutcába.

- Azt hiszem, beszélgetésünk során sok "zsákutca" lesz. Sokan emlékeznek rá: a rendszerváltozás pillanatában leszerelték a Munkásőrséget. Mivel járt a feloszlata? Közismert, hogy lehetett fegyverük, lehallgató-készüléket használhattak stb. Vissza kellett-e szolgáltatniuk ezeket az eszközöket? Vagy mindmáig ott lehet egy-egy munkásóránál, aki mondjuk "önszorgalomból" működtet egy lehallgatót.

- Tudomásom szerint a fegyverzetüket, rohamsisakjukat, tehát a felszerelésüket le kellett adniuk. A lehallgató berendezések alkalmazása külön szakma. Lehet, hogy segítettek a felszerelésében, de ez nem az ő dolguk volt. Oda szakemberek kellettek. A Munkásőrséget arra képezték ki, hogy, ha kell a védtelen tömegbe lőjenek. Összefüggés persze lehetett a kommunista titkosszolgálat és a Munkásőrség között. A munkásőröket kötelezték arra, hogyha megjelent náluk egy titkosszolgálati tiszt, információkat adjanak neki, sőt információkat szerezzenek.

Nagyon sok esetben fordultak a BM-esek, tehát a III/III-as tisztek munkásőrökhöz és adták ki nekik a megbízásokat, hogy ezt vagy azt figyeljék, erről vagy arról jelentsenek. Ők pedig rendelkezésre álltak. Kötelezte őket a párt iránti hűség és a munkásőr eskü. De a kör tágítható! Ugyanis majdnem egymillió párttag volt Magyarországon. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy mindegyik be volt szervezve. Sőt, nagyon keveset szerveztek be. Viszont a pártagnak ugyancsak kutya kötelessége volt kommunista hitvallása és meggyőződése alapján rendelkezésre állni informátorként. Tehát, ha valakihez kiment mondjuk az X elvtárs, és érdeklődött, mit tud erről, meg arról,

nyilatkoznia kellett. Az illetőt nem is kellett beszervezni, nem nyitottak neki külön kartont. Ha valaki nemet mondott, abban a pillanatban presszionálták, a párttagság-, és a haza iránti elkötelezettséggel. Ha pedig valaki szembehelyezkedett a párttal, számolnia kellett bizonyos retorziókkal. A Munkásőrség nagyon ócska rendőri szolgálat volt. Feloszlásával természetesen le kellett adni a fegyvereket, és mivel megszűnt a III/III-as állambiztonság jogutód nélkül, nekik is megszűnt a beszámolási kötelezettségük. Mivel megszűnt a gazda, szétszéledt a nyáj is. Ami nagyon érdekes: azt a témát, hogy vajon mennyiben volt segítőtársa a Munkásőrség a III/III-nak, az Állambiztonságnak, soha senki még nem kutatta. Ügynökvadászat folyik, vajon kit szerveztek be, de végülis nagyon sokan dolgoztak úgy, mintha beszervezett ügynökök lennének, csak később szépen el lehetett tűnni, mert sehol nem regisztrálták őket.

- Hogy ment végbe a III/III feloszlata?

- Emlékszünk a Duna-Gate botrányra, amikor az egyik III/III-as főtiszt már a Köztársaság kikiáltása után lelkiismereti válságba kerülve figyelni kezdte, mi folyik az országban. Leleplezte, hogy továbbfolytatódik a lehallgatás, az egyének megfigyelése, jelentéstételek stb., holott ezt az október 23-i demokratikus alkotmány már kizárta. Az illető anyagot gyűjtött, kapcsolatba lépett akkori ellenzéki politikusokkal, így került nyilvánosságra az alkotmány sértés. Az akkori belügyminiszter ezt tagadta, majd miután rábizonyították, hogy nem mondott igazat, lemondott.

Nem sokkal később, az egész III/III-t, mint alkotmányellenes, a demokrácia jogállamiságával ellenkező szervezetet jogutód nélkül feloszlatták.

Más kérdés: vajon hová kerültek az onnan elbocsátott emberek, kit integráltak más titkosszolgálatokba, mint szakembert. Vagy kikerült úgy az utcára, hogy magával vihetett jónéhány adatot erről vagy arról az ügyről illetve személyről. Hogyan kerültek ezek a tisztek a gazdasági életbe, hogyan találták meg ismét a kapcsolatot egymással? Erre sincs konkrét bizonyíték, ez ugyancsak vélelmezhető.

- Hány lehallgató működött Magyarországon a diktatúrában?

- Ha egy specialista odaáll, nagyon pontos képet kaphat róla a lehallgatottak alapján. Csak ez évek hosszú sorának munkálata. Egy jogállam saját fennállása érdekében működteti a titkosszolgálatokat. Például a terrorizmus-, pénzmosás-, gazdasági kriminalitás ellen, embercsempészet-, vagy drogkereskedelem ellen. Ilyenkor kellenek az operatív módszerek, vagyis a lehallgatás is. Ehhez a lehallgatáshoz a III/IV-es részleg csapata kellett. Pontosan elolvasható, kit, mikor, mennyi ideig hallgattak le. Ezek az iratok ma is nemzetbiztonsági rizikót, kockázatot jelentenek, tehát nem kutathatók. Egy lehetősége van a kutatónak: szépen bevonulhat az Állambiztonsági archívumba és ott végtelen végig, több kilométeren keresztül rághatja át magát az aktákon: kimindenkit hallgattak le?

- Tízezerre, százezerre vagy még többre tehető azok száma, akiket lehallgattak a diktatúrában?

- Százezer kicsit sok, de arrafelé tendál. Tekintetbe kell vennünk, hogy van akit csak időlegesen hallgattak le, aztán leszerelték nála a készüléket, majd a "poloskarendszert" 'rárakták' másra.

- Elképzelhető, hogy ma is sok helyen fennmaradtak ezek a régi lehallgató készülékek?

- Mindenképp, legfőljebb kicsit kiöregedtek már, mert azóta rengeteg korszerűsítés történt. A régivel mindig baj van, mert nincs hozzá alkatrész. Elvileg nemzetbiztonsági érdekből csak titkosszolgálatok alkalmazhatják. Privát lehallgatók nincsenek. Ezt nem árulják az üzletekben. Ennek dacára nincs kizárva - mert nem láttam a leltárt -, hány lehallgató készüléket adtak le használat után a rendszerváltás idején?! Ez megint nem kutatható. Hány maradt kint, többek között azoknál, akiket elbocsátottak a III/III-tól? Hány vitte magával és rekonstruáltatta a technikáját? Egyszerűen önös, vagy gazdasági érdekből.

Hogy ezek a csoportok kiknek ajánlhatták fel szolgálataikat, és esetleg dolgoztak tovább illegálisan, ez legfeljebb gyanítható, de nem bizonyítható, viszont nem is zárható ki.

- Hasonlóan zajlott-e más kelet-európai országokban az átalakulás, vagy ennél feszesebben és szigorúbban?

- Pontosan tudjuk, Németországban nagyon radikálisan kapcsolták ki a lehallgatókat. Nem számított, hogy ki mekkora szakértő. A németek ezt nagyon hamar és hathatósan megoldották.

- Tehát nem úgy, mint mi.

- Nem. Sajnos nem volt Nyugat-Magyarország. A cseheknek volt problémájuk, a szlovákoknak is. Lengyelországban és Romániában is előfordult ehhez hasonló, tehát mondhatjuk - kivéve a hajdani NDK-t -, a legtöbb egykori kommunista államban ezek az ügyek bizony előfordultak.

- Ma a dokumentumok alapján elkészíthető-e egy valóban hiteles ügynöklista?

- Elkészítéséhez kellenek az előbb felsorolt kritériumok. De vajon hol vannak ezek az iratok? A szervezési nyilatkozatok, jelentések stb. stb. Ezekből sokat elégettek, de hol vannak a másolataik? Mi alapján akarják nyilvánosságra hozni az ügynöklistát? Ha ezt állami szinten teszik meg, hitelesnek kell elfogadnunk. Ebben az esetben is bármikor rákérdezhetünk, hogy hopplá kérem, itt van az én nevem a listán. Ugyan kedves állambácsi, kedves elvtárs, tegyék már az asztalra az egyéb kritériumokat is. Vagyis bizonyítsátok, hogy ügynök voltam! Erre az állam köteles válaszolni. Nem hivatkozhatnak arra, hogy nemzetbiztonsági érdekből nem hozzák nyilvánosságra az adatokat.

- Tehát az a személy, akit besároztak...

- Ha az állam hozza nyilvánosságra az adatokat, az érintett, akinek szerepel neve a listán, megteheti, hogy kérvényezi a többi irat számonkérését. Ha az állam nem hajlandó nyilvánosságra bocsátani a kritériumoknak megfelelő dokumentumokat, Bírósághoz lehet fordulni az igazság kiderítése céljából.

- Az elmúlt időben találkozhattunk néhány ilyen esettel, gondoljunk Kondor Katalinra, vagy

Kaposvár polgármesterére. Ezzel a módszerrel lejárathatnak közéleti személyiségeket ...

- De mennyire. Ismeretes a kabátlopás esete: nem én loptam, tőlem lopták el a kabátot, mégis kabátlopási ügybe keveredtem. Ebben az esetben a jog eszközeivel kell kimásznom a csapdahelyzetből...

Frigyesy Ágnes*

* *NOTA: Amikor Frigyesy Ágnes fenti sorait beküldték a szerkesztőségünkbe, akkor csak írásaiból ismertem a honfitárs kollégánót. 2007. március 3-i levelében keresett fel engem, s azóta tart az episztoła-ismeretség is.*

HÍREK

KITÜNTETÉS: SÁNTA KUTYA DÍJ

Czakó Gábor, a neves író, a Magyar Cenzúra Napjának Ünnepeét Szervező Bizottság szóvivője értesít arról, hogy a Magyar Cenzúra Napjának Ünnepeét Szervező Bizottság gondos megfontolás után úgy találta, hogy a 2007. április 13-án, pénteken esedékes díjat GERGENYI PÉTER érdemelte ki:

----- Original Message -----

From: Czakó Gábor

To: Prof.ssa Melinda Tamás-Tarr Bonani Dr.

Sent: Friday, April 13, 2007 5:46 PM

Subject: Kitüntetés

Tisztelt Gergényi úr,

Magyar Cenzúra Napjának Ünnepeét Szervező Bizottság szóvivőjeként van szerencsém értesíteni önt kitüntetéséről.

Szeretettel:

Czakó Gábor

Sánta Kutya Díj

A Magyar Cenzúra Napjának Ünnepeét Szervező Bizottság gondos megfontolás után úgy találta, hogy a 2007. április 13-án, pénteken esedékes díjat

Gergényi Péter

Öszödisztán fővárosának rendőrfőkapitánya
érdemelte ki,

**az 1956-os forradalom évfordulóján rendezett
jogszerű vérfürdőért; az emberbarát**

**lovasrohamért, a szakszerűen letagadott
viperaért, a nemzeti jelképek igényes
tiprásáért, és egyáltalán az azonosító nélküli
sánta kutya futtatásért.**

**Óbuda, Kerék Vendéglő, 2007. április 13.
péntek.**

Alexa Károly,
Czakó Gábor,
Cseresnyés Géza,
Jakab Bori,
Kindler József,
Kocsis Tamás,
Maleczki József,
Segesdi György,
Sörös József,
Szalay Károly,
Szikora József,
Urbán István

Nota: A Sánta Kutya Díjat 1994. szeptember 13.-a óta minden péntek 13-án ítélik oda azoknak, akik a bizottság szerint "a közvélemény félretájékoztatásában, félrevezetéseiben jeleskedtek". Legutóbb a magyar országgyűlés 207 fős többségének ítélte oda a díjat, de a "kitüntetettek" között szerepel még Bolgár György újságíró, Moldova György író, Jancsó Miklós filmrendező, Konrád György író, Mester Ákos főszerkesztő és még mások. (ld. <http://www.czakogabor.hu/sk.html>)

Szépirodalmi Figyelő-díj 2006

A Szépirodalmi Figyelő szerkesztősége 2004-ben díjat alapított, amelyet először 2005 februárjában osztottak ki.

Idén a 2006-os díjat – a tavaly szemlézett művek szerzői közül – **Temesi Ferencnek** és **Rentz Mátyásnak** ítélte oda kuratórium.

A kuratórium tagjai:

Kalász Márton, a Magyar Írószövetség elnöke
Fábri György, a Magyar Tudományos Akadémia kommunikációs igazgatója, Szilágyi Márton irodalomtörténész, az ELTE BTK docense
Pápay György, a Fiatal Írók Szövetségének alelnöke
L. Simon László, a Szépirodalmi Figyelő leköszönő főszerkesztője
Thimár Attila, a Szépirodalmi Figyelő főszerkesztője

A díjakat, valamint a Pető Hunor képzőművész tervezte bronzplaketteket 2007. május 9-én a Magyar Írószövetség klubjában rendezett ünnepségen adták át.

Ugyanekkor adja át a **FISZ, Fiatal Írók Szövetsége** a tavalyi alkotói pályázatának díjait.

Szépírók Díjának ünnepélyes átadása

Május 24-én a Károly körúti Alexandra Könyvesházban átadták a Szépírók Társasága ez évi díjait. Az

elismeréseket egy háromtagú zsűri – Szilágyi Zsófia, Bodor Béla, Margócsy István – vers kategóriában A legjobb nap című verses kötetéért Tandori Dezsőnek, próza kategóriában Apám barátja című regényéért Györe Baláznak, míg esszé műfajban Szerelmes költészet című kötetéért Tábor Ádámnak ítélte oda. A díjakat Csaplár Vilmos, a Szépírók Társaságának elnöke és Matyi Dezső, az Alexandra Könyvesház tulajdonosa adták át.

Levéltárban Széchenyi halotti jegyzőkönyve

Átadta gróf Széchenyi István 1860-ban kelt halotti jegyzőkönyvét a Magyar Országos Levéltárnak a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal. A négyoldalas, tintával írt papíron német nyelven egyebek mellett az olvasható, hogy Széchenyi István foglalkozása földbirtokos, titkos tanácsos és császári és királyi kamarás volt. A levéltár várhatóan szeptemberben állítja ki a nagyközönség számára a jegyzőkönyvet.

A dokumentumot 1860-tól a soproni levéltárban őrizték, onnan azonban eltűnt, és csaknem 130 évig nem került elő. A jegyzőkönyv végül egy budapesti antikváriumban bukkant fel, ahova egy magánszemély vitte be eladásra.

A kereskedő restauráltatta, majd aukcióra bocsátotta a műkincset; a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal ekkor élt a közgyűjteményi elhelyezést biztosító állami elővásárlási jogával, és mintegy kétmillió forintért vette meg az iratot.

Az esettel összefüggésben a hivatal műtárgy-felügyeleti irodájának vezetője és a levéltár főigazgatója egyaránt hangsúlyozta: az idei állami elővásárlási, illetve gyűjteménygyarapítási keretük is nulla forint. (*inforadio.hu*)